

Serie nouă
IUNIE 2021

6

(CCXXXIX)

48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ Festivalul Muzicii Românești, Iași
- ✓ Concursul Internațional "George Enescu"
- ✓ Enescu Forever
- ✓ Teatrul "C. Tănase" - 100% "Acces Direct... la Muzică"
- ✓ Sanremo 2021
- ✓ Redutele șlagărului românesc (I)

În imagine:
Valentin ȘERBAN
Câștigătorul secțiunii VIOARĂ din cadrul
Concursului Internațional "George Enescu"
(foto: Mihai Gîndac)

Moda zilei: lupta cu discriminarea

Am mai făcut referiri, nu demult, la politicile repertoriale care își propun să înlăture efectele "discriminării" prin înlăturarea unor capodopere ale secolelor trecute, care ar "jigni" anumite sensibilități.

În ultimele săptămâni a fost atins un nou prag: cel al publicului, după cu autorii și cu piesele știm ce avem de făcut cu autorii și cu creațiile lor!

"Noi nu discriminăm" – încercă din răspuțeri să-și facă reclamă instituțiile de concert și de spectacol publice acum, când în România s-a reluat activitatea culturală. Și, explică ele mai departe: adică, onorat public, nu trebuie să fiți nici vaccinați nici testați anti-COVID-19... Vă așteptăm în sală! La grămadă!

Sub pretextul acesta stupid al fricii de acuzațiile de discriminare, organizatorii de evenimente calcă în picioare toate principiile protecției sanitare aplicate de aceleași autorități române (și de celelalte țări), de aproape un an și jumătate deja. Veniți la noi în sală, unde pe altarul culturii îi vom amesteca pe cei sănătoși cu cei bolnavi, unde nimeni nu vă atrage atenția că a purta masca înseamnă să ai acoperite gura și nasul, permanent pe durata reprezentației. Puteți sta la 20cm distanță de spectatorul de alături, timp de peste 2 ore, într-un spațiu închis imposibil de aerisit. Pofțiți cu încredere! Aceasta este noua politică sanitară în Cultură; pentru că artiștii știu mai bine decât "manipulatorii" ăia de la Sănătate.

Și asta, în momentul în care autoritățile române nu știu ce să mai facă pentru a mai crește numărul persoanelor vaccinate, când nu mai găsesc alte argumente decât o porție mici gratis în Obor pentru a chema lumea la protejarea sănătății personale și a celei publice; când autorități locale de la țară refuză echipele mobile de vaccinare, "pentru că la noi nu are nevoie nimeni de vaccinare". Iar un vechi client al DNA, cu dosarele deocamdată dosite la sertar, propovăduiește vindecarea prin credință și ne-infectarea prin rugăciuni. Despre promisiunea coordonatorului campaniei, doctorul Gheorghiuță, de a avea 5 milioane de români vaccinați până la 1 iunie, pentru a se putea lua măsuri de relaxare, nu se mai preocupă nimeni. Oricum, relaxarea a venit, fără atingerea pragurilor obligatorii cerute de epidemiologi.

„Și atunci, de ce m-aș mai vaccina?” se întreabă românul... Oricum pot să merg oriunde: la restaurant, la cluburi, la mare, la spectacole, la hoteluri și pensiuni. Iar pentru deplasările peste graniță, deja a înflorit o adevărată industrie de acte falsificate, de la adevărâte de vaccinare "emise" în alte state până la generoase parafe de la "medici de familie" care atestă că pacienții lor au trecut prin boală în ultimele 6 luni... Și cu aceste țidule îi păcălim și pe străini, nu numai pe ai noștri. Iar celebrele "măsuri" luate împotriva celor care zădărnicesc combaterea răspândirii bolilor... hahaha, sunt sublime dar lipsesc cu desăvârșire; tot așa cum nu s-au mai dat de luni de zile amenzi pentru cei care încalcă reglementările explicate la televizor de premier și de miniștrii săi.

Așa că, până la urmă, de ce să se lase mai prejos teatrele și să le mai pese de distanțarea socială și de minima prudență... Mai eficientă este povestea cu discriminarea, adică cu ne-discriminarea, ca așa-zisă scuză pentru faptul că teatrele nu fac niciun efort pentru a-i proteja pe cei vulnerabili. În schimb, suntem mândrii că protejăm

drepturile omului (!). La fel cum ne place să stăm în genunchi pe stadioane ca să arătăm că nu discriminăm pe motive rasiale (!)... Cât despre dreptul la sănătate... a tot avut prioritate. Acum să mai ia o pauză...

Poate că ar trebui ca cei de la teatre să meargă prin spitale și să le dea lecții de ne-discriminare și doctorilor: să-i învețe să nu-i separe pe cei cu tuberculoză de restul bolnavilor; nici pe leproși ori pe cei cu alte boli cu transmisibilitate intensă. Să le dea dulciuri și diabeticii, pentru a nu-i discrimina. Și să-i anestezieze cu aceeași substanță pe toți, inclusiv pe cei alergici și gata să dea în șoc anafilactic, pentru că, nu-i așa, nu trebuie să discriminăm...

După cum ar trebui să posteze anunțuri în sala de spectacol care să-i învețe pe spectatori să-i aplaude deopotrivă pe toți: și pe cei care cântă prost și pe cei care cântă bine. Norocul lor că, oricum, românul, bine-crescut, face treaba asta de la sine... Noi nu discriminăm și nici nu tolerăm discriminarea... După același principiu, deja s-au făcut primii pași în direcția de a-i obliga pe critici să-i laude pe toți artiștii, să ridice în slăvi toate spectacolele, să admire deopotrivă toate teatrele și să-i preamărească pe toți managerii... Atunci, pasă-mi-te, vom fi o Românie europeană... Și nu ne-ar mai rămâne decât să luminăm Ateneul în culorile curcubeului, pe timpul Festivalului "Enescu", ca să primim cu adevărat cea mai cuprinzătoare adevărîță de nediscriminare. Felicitări și "La mai mare"!

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Festivalul Muzicii Românești.....2-5

Concursul Internațional "G. Enescu".....6-11

Două dive la ceas aniversar.....20-21

Sanremo 2021.....32-36

Redutele șlagărului românesc (I).....37-39

Muzica românească în viziune ieșeană

O săptămână de muzică românească poate fi intervalul de timp generos pentru clarificarea imaginii suficient de cuprinzătoare, chiar fragmentată, a istoriei artei sonore culte de la noi. Scriind cuvântul „săptămână”, mă simt obligat să readuc în atenție, ori să menționez întâia dată pentru cei care nu le cunosc, informații despre primele ediții ale acestei serii de recitaluri și concerte, numită în 1973 „Săptămâna muzicii românești”.

Începând din 1965, în fiecare an venea *Toamna muzicală clujeană*, la Brașov începuse în 1970 *Festivalul muzicii de cameră*, Piatra Neamț se bucura din 1972 de *Vacanțele muzicale* - trebuia să se organizeze și la Iași un eveniment amplu

dedicat creației compozitorilor români. Mai ales că și aici existau instituții muzicale valoroase - Filarmonica, Teatrul de operă, Conservatorul, care puteau susține o astfel de acțiune complexă. Ca întotdeauna, elementul-cheie l-au constituit oamenii potriviți, cu idei și inițiativă, la momentul potrivit. Trio-ul fondator al acestui adevărat festival, chiar dacă la început a fost numit oficial, mai modest, *Săptămâna Muzicii Românești*, a rămas în istorie. Achim Stoia, rectorul Conservatorului din 1960 până în 1973, s-a preocupat mereu de îmbogățirea personalului didactic prin titularizarea ca profesori a celor mai valoroși muzicieni tineri (Vasile Spătăreanu, Anton Zeman, Sabin Păutza), a sprijinit activitatea scenică a proaspeților absolvenți reuniți în formații camerale (un singur exemplu pe care îl ofer aici este Cvartetul de coarde „Moldova”, cu apariții la Filarmonicile din Iași, Bacău și București, la *Festivalul Muzicii de Cameră* de la Brașov, cu înregistrări radiofonice). Nu doar profesorii cu baza la Conservatorul ieșean au format instrumentiști ajunși repede în grupuri camerale, în orchestre românești și din străinătate, ci pedagogi, teoreticieni și instrumentiști de mare prestigiu din București - a fost cazul violonistului George Hamza, conducătorul renumitului cvartet de coarde „Muzica”, autor al unor studii despre tehnica și arta cântatului în acest tip de formație camerală, care a contribuit atunci în mod esențial la formarea celor două cvartete studențești din Conservator, ale cvartetelor „Melos” și „Cantabile”, a cvartetului „Voces Contemporane” (cunoscut acum sub numele *Voces*).

Al doilea element de bază al triumviratului inițiator a fost dirijorul Filarmonicii „Moldova”, profesorul la clasa

de dirijat orchestră și, din 1973, rectorul Conservatorului ieșean, Ion Baciuc, entuziast, activ, performant autor de evenimente muzicale. Profesorul Mihail Cozmei, decan la aceeași instituție de învățământ muzical superior, a întregit echipa fondatoare care a convins autoritățile centrale și locale ale timpului să sprijine logistic derularea unei acțiuni ce a ajuns să coaguleze în anii următori aproape toate valorile componistice și interpretative ale țării, de la numeroasele formații ieșene ce activau în anii evocați aici, la orchestrele filarmonicilor din București și Cluj-Napoca, ale Radioteleviziunii, la grupările camerale din celelalte centre muzicale. Dintre momentele istorice legate de *Festivalul Muzicii Românești* (titulatura neoficială de *festival* a fost pe deplin meritată) se cuvine menționată premiera ieșeană sub formă de concert a operei *Oedip* (1975), la care au contribuit câțiva dintre cei mai valoroși soliști lirici ai

FILARMONICA
MOLDOVA
IAȘI

Universitatea Națională de Arte
George Enescu
Iași

Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România – Filiala Iași
în colaborare cu
Primăria Municipiului Iași
Universitatea Alexandru Ioan Cuza

Festivalul
Muzicii
Românești

10-16 mai / 2021 - ediția XXII

UNAGE
160
TEATRU / MUZICĂ / ARTA VOCALE

timpului, în frunte cu baritonul David Ohanesian, protagonistul distribuției, orchestra Filarmonicii, corurile reunite de la Filarmonica și Teatrul Liric ieșean conduse de Ion Baciuc. După ce a analizat succint contribuția fiecărui compartiment muzical-artistic la realizarea producției, neuitatul muzicolog și critic Grigore Constantinescu a lăsat paginii tipărite următoarea propunere onorantă: *Se poate vorbi, în cazul lui Ion Baciuc, de oportunitatea unei înregistrări*

speciale a lucrării, valabilă estetic și pregnant personală. (Muzica, nr. 7, 1975, pag. 33).

După o întrerupere îndelungată (1988-2007), seria nouă a festivalului s-a datorat inițiativei conducătorilor Universității de Arte „George Enescu” și Filarmonicii „Moldova” – Viorel Munteanu și Bujor Prelipcean.

creației instrumentale românești (titlul programului). De menționat că Aurelia Simion este unul dintre puținii interpreți care cultivă statornic opus-urile academice ale lui Richard Oschanitzky, de prea mult timp intrat pe nedrept în conștiința mediului muzical românesc doar ca pianist, aranjor și compozitor de jazz. *Sonata pentru clarinet și pian*, ascultată în primă audiție absolută în anul 2001 la Festivalul Internațional *Richard Oschanitzky*, tot la Iași, rezistă, după aproape șase decenii decantării în timp, datorită modernismului (aproape radical în 1964), ingeniozității, temperanței și muzicalității ce o definesc (interpreți Aurelia Simion – pian, Daniel Paicu – clarinet). Partea I din *Concertul pentru saxofon și orchestră* de Sabin Păutza s-a dovedit mai puțin potrivită perechii de surse sonore pian-saxofon deoarece se pierde elemente importante din țesătura melodic-timbrală a ansamblului simfonic, dar a rămas evidentă relația subtilă dintre cântul folcloric românesc și intonațiile specifice blues-ului, jazz-ului, gen muzical rămas pasiune de o viață a compozitorului Sabin Păutza și datorită relației sale profesionale din studenție cu marele

Restricțiile drastice impuse de pandemie nu au permis organizarea ediției cu numărul 22 a *Festivalului Muzicii Românești* în octombrie 2020, așa cum s-a dorit. Așteptată cu nerăbdare, eliminarea interdicțiilor a stimulat conducerile Filarmonicii „Moldova”, Universității de Arte „George Enescu”, în colaborare cu Primăria municipiului Iași și Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, să ordoneze imediat seria de recitaluri, concertul vocal-sinfonic în săptămâna 10-16 mai. Soprana Cristina Simionescu și pianista Cezara Petrescu au interpretat luni 10 mai lieduri de Eduard Caudella, Enrico Mezzetti, Mansi Barberis, Achim Stoia, Vasile Spătărelu, Ciprian Ion și Bogdan Chiroșcă (imagine cronologică a compozițiilor de gen elaborate la Iași de-a lungul timpului). Chitaristul Costin Soare a adus în aceeași zi pe scena Festivalului creații recente ale tinerei generații de autori Sebastian Țună, Gabriel Mălăncioiu, Sebastian Adrone Nakanishi, Cătălin Ștefănescu-Pătrașcu, și o partitură semnată de Dan Dediu.

Profesoara și pianista Aurelia Simion, unul dintre cei mai activi muzicieni, a selectat opus-uri de Sigismund Toduță, Richard Oschanitzky, Sabin Păutza, Constantin Simionescu, Petrea Gîscă, Tudor Chiriac și Romeo Cozma într-o *Perspectivă diacronică asupra*

specialist în domeniu Richard Oschanitzky. Interpreții primei părți din concert în variantă pentru pian și saxofon tenor au fost Aurelia Simion și Bogdan Constantin. Oboista Andreea Burda-Cucu, percuționistul Constantin Stavrat, clarinetistul Daniel Paicu, flautistul Călin Fărcășel, cornistul Petrea Gîscă sunt interpreți pe care ar fi bine să-i mai ascultăm, după revenirea la condițiile normale de viață și de studiu.

Cuvinte admirative se pot scrie din nou despre Tatiana Pocinoc și Ionela Butu, care au demonstrat miercuri 12 mai cunoașterea stilului fiecărui compozitor ales pentru recitalul mezzosopranei Marta Burduloi, adaptare a expresiei pianistice (au fost interpretate lucrări cunoscute

Tudor Bolnavu, Doina Grigore

foto: Cozmin Todiciă

și puțin familiare publicului, rămase de la Tiberiu Brediceanu, Gheorghe Dima, Mihail Jora, Hilda Jerea, Ede Terény, Mihail Jora, Ionel Perlea, Diamandi Gheciu, Achim Stoia, Vlad Răzvan Baciu, Felicia Donceanu și Sigismund Toduță).

Unul dintre cele mai reușite momente ale festivalului s-a datorat violonistului Tudor Bolnavu și pianistei Doina Grigore, interpreți ai Suitei *Impresii din copilărie*. Ascultând miercuri 12 mai opusul enescian nr. 28 am avut din nou impresia stabilă a unei creații de profundă sinteză romantic-modernă cu subtile sau evidente implicații melodice, psihic-estetice românești. Mi-au plăcut înțelegerea deplină a lucrării, topirea excelenței tehnic-expressive individuale în substanța generală a partiturii, înțelegerea deplină a interpreților.

Cu siguranță, ar trebui ca lucrările academice ale lui Romeo Cozma să fie programate mai des, în folosul cunoașterii ambelor tipuri de limbaj muzical – predeterminat și improvizat, autorul câștigându-și de mulți ani aprecierea

preponderent ca muzician de jazz. Cele trei piese aduse pe scenă de Doru Albu (clarinet) și Daniel Dragomirescu (chitară) au devoalat structura sensibil-lirică a autorului, caracterul melodic, opulența armoniilor, totul motivând și alte variante instrumentale reușite, cum s-a întâmplat de-a lungul timpului cu opus-urile lui Romeo Cozma.

Preluând de puțin timp ca dirijor Corul academic „Gavriil Musicescu” al Filarmonicii „Moldova”, Bogdan Cojocaru își demonstrează cu fiecare concert vocația pentru comunicarea cu ansamblul vocal, muzicalitatea, atenția la detaliile tehnic-expressive, rigoarea inspirată, sensibilă, a modelării tuturor frazelor melodice, de la prima până la ultima notă. Sub conducerea sa, toate partidele vocale se aud omogen, clar, interpretările determinând ascultătorul să-și concentreze întreaga atenție spre a urmări, impresionat, desfășurarea muzical-poetică. Lucrări cunoscute de Nicolae Ursu, Gheorghe Danga, Marin Constantin, Darius Pop și Sabin Păutza și-au dezvăluit încă odată frumusețea datorită acestui ansamblu vocal experimentat, excelent condus.

Dincolo de sonoritatea compactă, strălucitoare dar nuanțată, „Cvartetul de coarde al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice” din Chișinău a lăsat imaginea robusteții tehnicii instrumentale stăpânite cu siguranță deplină. Alexandru Ureche, Zinaida Brînzilă-Coșleț, Vladimir Andrieș, Ana-Maria Sîrbu au interpretat în seara de 13 mai lucrări de Wilhelm Berger, Ghenadie Ciobanu și Boris Dubosarski.

Filarmonica *Moldova* a participat la a XXII-a ediție a Festivalului Muzicii Românești cu programul vocal-simfonic

Orchestra și Corul Filarmonicii din Iași, dir. Radu Postavaru
solişti - Daniela Gorja, Mihaela Blăndu, Liviu Munteanu și Bogdan Cojocaru,
recitatori - Vasilica și Aurelian Bălăiță

foto: Cozmin Todiciă

susținut de orchestră și de Corul Academic. A fost un program de autor Viorel Munteanu, *Concertul pentru flaut și orchestră de coarde Umbre și geneze* (solist Ioan Bogdan Ștefănescu), *Patru madrigale* dramatice pe versuri de Lucian Blaga și Mihai Eminescu (soliști soprana Daniela Gorja, mezzosoprana Mihaela Blîndu, tenorul Liviu Muntean, basul Bogdan Cojocaru), *Simfonia a II-a din ciclul Umbre și geneze*, cu versuri recitate de actorii Vasilica Bălăiță și Aurelian Bălăiță (opusurile al doilea și al treilea în primă audiție absolută) au reprezentat un nou contact al auditorilor cu muzica accentuat dramatică, ce nu obține momentele lirice, evocatoare, cu rezonanță bizantină, definitorii pentru stilul lui Viorel Munteanu.

Sâmbătă 15 mai a fost rândul publicului ieșean să urmărească *Nosferatu*, spectacolul de film mut și muzică inspirat de prima ecranizare, din 1925, a romanului *Dracula*, realizată de regizorul F.W. Murnau după romanul *Dracula* de Bram Stoker. Cunoscând spectacolul din octombrie 2020, când a fost prezentat la Bacău în *Zilele Muzicii Contemporane*, mi-am reconfirmat admirația pentru Ioan Bogdan Ștefănescu (flaut), Sorin Petrescu (pian, sintetizator) și Doru Roman (percuție) reuniți în *Trio Contraste* al Filarmonicii *Banatul* din

Cu avantajul audierii repetate a înregistrării, rețin acum doar imaginea superlativă a două opus-uri: *Trei cântece* din ciclul de șapte compuse de George Enescu pe versuri de Clément Marot în aranjamentul rafinat, respectuos față de stilul manuscrisului original, ce i-a reunit în cvartetul de coarde pe Melinda Béres, Răsvan Dumitru, Traian Boală,

Cvartetul de coarde al Academiei de Muzică, Arte plastice și Teatru din Chișinău

foto: Cozmin Todică

Zsolt Török și pe soprana Mihaela Maxim, aranjament semnat de Adrian Pop, și poemul lui Ulpiu Vlad *Sonorități din flori albastre*, ce nu și-a pierdut poezia și frumusețea variantei semnată de violonistele cvartetului "Gaudeamus" în 2019, la *Cluj Modern*.

Expoziția foto-documentară *Eduard Caudella – 180 de ani de la naștere* (coordonatoare Dalia Rusu-Persic), Atelierul de practică vocală *De la partitură la scenă* (coordonatoare

foto: Cozmin Todică

Timișoara, interpreți de vocație ai lucrărilor contemporane, în cazul de față autoare fiind Violeta Dinescu.

Spațiul cronicii de față nu permite comentarea interpretării fiecărei creații inclusă de Ansamblul *AdHoc* al Academiei Naționale de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca în concertul de închidere de duminică 16 mai.

Mihaela Loredana Gârlea), spectacolul *sincretic Sunt într-o dilemă. Povești despre dragoste și muzică. Momente din opere și operete* cu soliști și prelucrare sunet-video (conducerea muzicală Consuela Radu-Țaga) prezentat joi 13 mai, și recitalul vocal-instrumental *Poetica jazzului vocal din România*, în care vineri 14 mai s-au readus pe scenă creații de Ciprian Porumbescu, Richard Oschanitzky, Johnny Răducanu, Aurel Giroveanu, Laurențiu Profeta, Mireca Tiberian și Romeo Cozma au completat seria programelor din a XXII-a ediție a Festivalului Muzicii Românești.

Cu siguranță, timpul disponibil până în 2023, normalitatea condițiilor de studiu, la care se așteaptă profesorii, interpreții și organizatorii, vor asigura viitoarei ediții plusul de valoare și atracție atât de necesar.

Alex VASILIU

Spectacolul continuă – Concursul Internațional „George Enescu”

„Muzica trebuie să continue chiar și
în vremuri de criză.”

Mihai Constantinescu,
director executiv al

Festivalului și Concursului „George Enescu”

Secțiunea VIOLONCEL

Recent încheiata ediție a Concursului s-a bucurat de un record de înscrieri – 105, fiind necesar un laborios proces de preselecție care să reducă serios numărul concurenților evaluabili. Din cei 54 de participanți care au parcurs prima etapă eliminatorie au rămas în competiție doar 13 (din 10 țări) pentru ca, după încheierea celei de-a doua etape, să fie selecționați în semifinală primii șapte. Înregistrările repertoriului fiecărui concurent au putut fi vizionate online pe website-ul public al Concursului (www.festival.enescu.ro) începând din 30 august – pentru prima etapă și, respectiv, 5 septembrie – pentru cea de-a doua, iar în 8 septembrie, după anunțarea, de către președintele juriului, David Geringas, a celor 7 semifinaliști, practic prima fază a concursului a fost considerată încheiată. Ce avea să urmeze, în condițiile incertitudinilor generate de incontrolabilele replici ale pandemiei cu posibilele sale urmări, încă nu știa nimeni...

Și totuși iată că, opt luni mai târziu, rememorând de acum celebra afirmație a lui Vladimir Jurowski – „Aspirația umană de a atinge excelența în artă poate fi mai puternică decât orice virus!” – ne-am putut reuni în ambianța Ateneului Român, interpreți, juriu și public, pentru a retrăi, pe viu, inegalabila emoție a comunicării prin Muzică. Semifinala își aștepta, nerăbdătoare, concurenții!

În acest context, o succintă panoramare a recitalurilor celor șapte semifinaliști își propune să readucă în lumina reflectoarelor evoluția lor în decursul primelor două etape:

La 27 de ani, letona **Margarita Balanas** este deja cunoscută ca pictoriță și actriță. Fie că este vorba despre *Studiul op. 73 nr. 20* de Popper, despre *Concertul nr. 1* de Haydn sau despre *Adagio și Allegro în la bemol major op. 70* de Schumann, violoncelul ei arcuiește tot atâtea scenarii sensibile pe care ni le dăruiește cu grația unui pictor de sunete. Concurenta letonă a dezvoltat publicului virtual, treptat, portretul unui artist cu o viziune extrem de personalizată; în interpretarea sa, strălucitorul *Elfentanz* de Popper, tumultuoasa *Sonată nr. 1 în mi minor* de Brahms și, în special, rafinata *Sonată pentru violoncel solo* a lui Ligeti au creionat fațete diferite ale unei atitudini temperamentale complexe. **Margarita** călătorește cu lejeritate între orizonturi stilistice diferite jonglând, prin intermediul sonorității calde, pătrunzătoare, a propriului

instrument, cu stări și atitudini expresive, radiografiate amănunțit.

Dintre cei cinci participanți la prima etapă, singurul român admis în semifinala prestigiosului concurs, **Ștefan Cazacu** (26 de ani), a demonstrat în primele două runde ale competiției nu doar abilități instrumentale deosebite, ci și capacitatea intelectuală de a transcende multitudinea de stiluri pentru a-și construi propria perspectivă omogenă asupra întregului calup repertorial. De la *Studiul op. 73 nr. 20* de Popper cu care și-a început evoluția în prima etapă de concurs și până la acel veritabil perpetuum mobile conceput de același autor și denumit, simbolic, *Elfentanz*, Ștefan și-a argumentat parcursul interpretativ (partea întâi a *Concertului nr. 2 în re major* de Haydn, *Adagio și Allegro în la major* de Schumann, *Sonata pentru violoncel solo* de Ligeti și *Sonata nr.2 pentru violoncel și pian* de Brahms) juxtapunând structuri ample, într-o concepție unitară.

Asupra apariției în concurs a lui **Sebastian Fritsch** (24 de ani), și-a pus amprenta naturalitatea rostirii instrumentale, un “dat” al muzicienilor înnașcuți. A

„trecut” cu evidentă ușurință peste piesele etapei întâi (*Capriciul op. 25 nr. 8* de Piatti, partea întâi a *Concertului nr. 1* de Haydn, *Adagio și Allegro* de Schumann), pentru ca în etapa a II-a să aducă în atenția auditoriului una din sonatele contemporane pentru violoncel solo mai puțin abordate în

acest concurs: cea a lui George Crumb, de care s-a apropiat atent, la nivelul tuturor parametrilor sonori, urmând ca același firesc al atitudinii să amprenteze prima sonată brahmsiană, în mi minor, și, în final, același Dans al Elfilor de Popper. Am apreciat, ca o concluzie a prezentării concurentului german, îngemănarea desăvârșită a celor două “voci” partenere – violoncelul și pianul – în redarea extrem de delicată, cu aspect de filigran, a popularului Elfentanz, cuplul **Sebastian Fritsch** (cello) - **Aryan Dayyani** (pian) reușind să se sincronizeze expresiv la superlativ.

Francezul **Jérémy Garbarg** (25 de ani) și-a gândit programul din prima etapă (*Capriciul nr. 6* de Piatti, *Adagio și Allegro* de Schumann, și apoi partea întâi a *Concertului nr. 2, în re major* de Haydn) urmărind un echilibru al disponibilităților sale expresive, pentru ca, în *Sonata pentru violoncel solo* de Ligeti să pună accent pe construcția diferențiată a fiecărei secțiuni circumscrise, cursiv, narațiunii instrumentale și, ulterior să confere sens fiecărei fraze din *Sonata pentru violoncel și pian nr. 2 în fa major* de Brahms susținând un dialog expansiv cu excelentul acompaniator Kojiro Okada; în schimb, preluată, probabil, dintr-o filmare mai veche, piesa lui Karl Davidov, *At the Fountain*, nu a fost portretizată la fel de convingător de către cellistul francez.

Acompaniată de pianistul Jonathan Ware, **Anouchka Hack**, cea de-a doua reprezentantă a Germaniei în concurs, de aceeași vârstă cu **Sebastian Fritsch**, și-a ales, și ea, *Capriciul op. 25 nr. 8* de Piatti și partea întâi a *Concertului nr. 1 în do major* de Haydn succedată de *Adagio și Allegro* ul schumannian și a reușit să-și evidențieze spectaculos tehnica instrumentală dar și diversitatea resurselor sale interpretative centralizând aspectele stilistice definitorii pentru fiecare creație în parte. Remarcabil s-a dovedit a fi, și în cazul acestei concurente, aportul acompaniamentului pianistic, experimentatul Jonathan Ware fiindu-i partener de scenă pe tot parcursul celor două etape; în tandem, au remodelat minuțios impunătorul edificiu al *Sonatei nr. 1 în mi minor op. 38* de Brahms, apoi, firesc, sugestivă “dantelărie” sonoră a partiturii lui Davidov, *At the Fountain* pentru ca, în sfârșit, **Anouchka Hack** să pună în lumină – în premieră pentru acest concurs! – polivalența stilistică a primei părți din *Sonata pentru violoncel solo op. 8* de Zoltan Kodaly.

La cei doar 14 ani ai săi, coreeanul **Jaemin Han** întrunește o sumă de calități care-l situează deja în postura unui violoncelist de elită. *Studiul nr. 20* de Popper a fost parcurs cu o uluitoare siguranță, atenția sa fiind îndreptată asupra clarității perfecte a frazării, partea întâi a *Concertului haydnian în do major*, dar și obligatoriul *Adagio și Allegro în la bemol major op. 70* de Schumann fiind abordate cu lejeritate; **Jaemin Han** și-a conceput propria cadență a părții întâi validându-și surprinzătoare disponibilități creative, pertinent grefate pe osatura clasică a partiturii. În etapa a doua am putut admira soliditatea construcției tuturor opusurilor din program, conexiunile dintre *Sonata pentru*

violoncel și pian nr. 2 în fa major de Brahms, *Sonata pentru violoncel solo* de Ligeti, și – singular pentru acest concurs – *Humoresque op. 5* de Rostropovici valorizând sensibilitatea vibrantă, trăirea emoțională care aureolează bravura tehnică a foarte tânărului concurent.

În sfârșit, japonezul **Keisuke Morita** ne-a dezvăluit, la 23 de ani, o perspectivă preponderent clasicizantă asupra interpretării majorității lucrărilor din primele două etape de concurs – *Adagio și Allegro* de Schumann, *Capriciul nr. 6* de Piatti și partea întâi a *Concertului nr. 2, în re major* de Haydn, respectiv *Sonata pentru violoncel solo* a lui Ligeti și *Dansul Elfilor* de Popper și o viziune mai sobră, de un romantism reținut, asupra *Sonatei nr. 1 în mi minor* de Brahms.

Semifinala programată live în 13 mai, la Ateneul Român, a fost onorată doar de cinci din cei șapte competitori menționați, misiunea juriului (care a funcționat în sistem hibrid, doar jumătate din membri fiind fizic în sala de concert – **David Geringas**, **Alexandra Guțu**, **Frans Helmerson**, **Jérôme Pernoo**, și **Raphael Wallfisch**, ceilalți cinci – **Myung-Wha Chung**, **Leonid Gorokhov**, **Arto Noras**, **Meehae Ryo** și **Tsuyoshi Tsutsumi** – optând în continuare pentru jurizarea online) nefiind foarte dificilă. Drept urmare, aproape imediat după încheierea semifinalei, președintele David Geringas a nominalizat pe cei trei concurenți admiși în ultima etapă a competiției, din care au fost eliminați **Anouchka Hack** (prea cufundată în

Andrei Licareț, Ștefan Cazacu

“litera” partiturii *Sonatei* enesciene în do major op. 26, accentuându-i aceleași valențe neoclasic pe care avea să le identifice și în *Sonata în re minor op. 40* de Șostakovici) și **Keisuke Morita** (surclasat de către ceilalți trei semifinaliști datorită prestației sale de o expresivitate limitată, încadrabilă în tiparul unei corectitudini cvasi lipsite de note personale).

Dacă în semifinală, **Ștefan Cazacu** a abordat destins, cu acea nedisimulată bucurie de a comunica specifică interpreților de marcă, cele două sonate (de Enescu și Șostakovici) din omniprezentul repertoriu al concursului, detașându-se de ceilalți concurenți prin sonoritatea generoasă – omogenă timbral dar diferențiată tensional – practică în funcție de particularitățile fiecărei părți a sonatei enesciene, și prin fluiditatea melodică a structurilor

meticulos organizat în economia sonatei lui Șostakovici, în finala din 15 mai traiectoria ascendentă a concurentului român a fost evidentă. În postura de solist al binecunoscutului *Concert în si minor* op. 104 de Dvořák, **Ștefan Cazacu** și-a valorificat din plin virtuțile: căldura vibrato-ului și preocuparea pentru susținerea unor linii ample, de largă respirație, modelarea graduală a spectrului dinamic și a relevantelor subtilități agogice, tipic romantice, justificând pe deplin reacția admirativă a publicului prezent în sală.

Al doilea finalist, **Sebastian Fritsch**, a avut o traiectorie interpretativă aparte. Semifinala i-a reliefat predispoziția către ludic, cellistul german reușind să particularizeze coloristic sonata enesciană prin sondarea grundului improvizatoric, nu doar prin uzuala gestică interpretativă ci și prin mimica feței; în viziunea sa, *Sonata în do major* op. 26 a simbolizat un cumul de trăiri emoționale, pendulând între temperamentalul rubato și dansantul giusto cu certe influențe lăutărești pe care Fritsch le-a recreat în accepțiune proprie. A distanțat fără echivoc neoclasicismul prokofievian – prin schițarea în cele mai

mici detalii a *Sonatei în do major* op. 119 – de haloul impresionist atribuit lucrării enesciene, replicile parteneriei sale de scenă, pianista **Naoko Sonoda**, întregind, fără cusur, imaginea celor două scenarii muzicale. De altfel, lui **Naoko Sonoda** i-a fost acordat ulterior, răsplătind standardul ri-

Sebastian Fritsch

Jaemin Han

foto: Andrei Gîndac

dicat al performanței sale instrumentale, Premiul special pentru cel mai bun acompaniator al *Sonatei pentru pian și violoncel* de George Enescu. Pentru finală, **Sebastian Fritsch** s-a oprit asupra *Concertului în mi minor* op. 85 de Elgar, pe care l-a arhitecturat cu tandrețe și impetuoșitate în compania Orchestrei Filarmonicii “George Enescu” și a dirijorului **Nicolas Alstaedt**, același ansamblu care a acompaniat, cu profesionalism, toți concurenții din seara finală a competiției.

Ultimul nume din concurs, **Jaemin Han**, cel mai tânăr aspirant la premii din istoria Concursului Internațional “George Enescu”, a devenit – în ciuda celor 15 ani împliniți abia în ianuarie 2021 – și cel mai tânăr câștigător al reputatei competiții, în timp ce **Sebastian Fritsch** a obținut premiul al doilea, iar **Ștefan Cazacu** a fost distins de către juriu cu premiul al treilea. Pe **Han** l-au recomandat, în primul rând, excepționalul nivel tehnic și vizibila pasiune cu care a investit fiecare piesă inclusă în repertoriu. În cadrul semifinalei, a fost singurul violoncelist care a cântat, fără a avea nevoie de partituri, atât *Sonata în re minor* a lui Șostakovici cât și pe cea a lui George Enescu. Și nu oricum, ci afiliindu-le distinct neoclasicismului și, respectiv, unui postromantism de sinteză, cu profunde valențe lirice. Însă atașamentul special al tânărului coreean pentru creația lui Șostakovici s-a revelat în forța explozivă a interpretării *Concertului Nr. 1 în mi bemol major* op. 107, o performanță epuizantă dusă până la capăt într-un scilpitor joc de nuanțe, tensiuni și relaxări, cu precizia ritmică a unui ceas elvețian. Cu certitudine, **Jaemin Han** posedă deja atributele unui artist complet, care își asumă personalizat fiecare opus componistic și care, în ipostază solistică, este capabil – așa cum a făcut-o și în semifinală cu cei doi talentați pianiști acompaniatori: Andrei Licareț și Gabriel Gițan, așa cum a reușit s-o facă și în etapa finală cu membrii Orchestrei Filarmonicii “George Enescu” – să realizeze cu partenerii de scenă acea charismatică fuziune expresivă care atrage magnetic aplauzele publicului!

Loredana BALTAZAR

Secțiunea VIOARĂ

... astfel a fost o seară, și apoi a fost o dimineață: aceasta a fost ziua întâi (Geneza 1:5) ... astfel a fost Octombrie 2020 și Mai 2021 și Competiția „George Enescu” s-a încheiat. Retrospectiv vorbind totul a ținut de domeniul miracolului deoarece la marea derută care a cuprins într-o primă fază

Valentin Șerban

foto: Andrei Gîndac

întreaga lume artistică totul părea pierdut sau posibilitatea amânării *sine die*. Dar din fericire a mers conform planurilor

iscate de niște minți inteligente și inspirate, iar activitatea marilor evenimente de gen s-a derulat, mai ales primăvara aceasta, în condiții aproape „normale”.

Cel mai mare câștig a fost oferit de desfășurarea etapelor semifinale și finale în variante live, cu orchestră și mai ales cu public! Mărturisim că etapele precedente la care au fost audiați numeroșii candidați selectați au fost întâmpinate de unele dificultăți de natură tehnică. Propunerea președintelui juriului, arhicunoscutul violonist Dmitri Sitkovetski de a accepta mai mulți candidați pentru trecerea în stadiile următoare a fost benefică. Astfel, în semifinală au intrat opt concurenți dintre care au evoluat doar șapte (Jeewon Kim neprezentându-se) cu *Sonata* de E. Grieg (*nr. 3 în do minor* – Gennaro Cardaropoli/ Italia și Elvin Hoxha Ganiyev/ Turcia-Azerbaidjan), G. Fauré (*nr. 1 în la major* – Ayaka Uchio/ Japonia și Jaewon Wee/ Coreea de Sud), în sfârșit celebra *Sonata în La* de César Franck (Tassilo Probst/ Germania și Tomotaka Seki/ Japonia). O bună alegere a făcut-o Valentin Șerban care nu a avut concurență cu *Sonata a III-a* de Brahms. La acest segment lucrările au fost desigur inegale din multe puncte de vedere, *Sonata* de Franck, de exemplu, negăsindu-și interpretul potrivit, iar ca dificultate și susținere *Sonata* de Grieg nu fost la nivelul celorlalte. În fine, rămânând la Grieg, Elvin Hoxha Ganiyev a oferit o variantă plină de expresivitate fiind un violonist înzestrat cu daruri artistice deosebite, foarte expresiv și cu mult bun gust, calități etalate pe întregul parcurs al evoluției sale. Pentru piesele de virtuozitate preferințele s-au împărțit între cele pentru vioară solo, *Paganiniana* de Milstein (Tomotaka Seki și Ayaka Uchio), Ernst - *Die letzte Rose*, variațiuni pe tema cântecului irlandez *The last Summer Rose*, cu mare brio, absolut impecabile în viziunea lui Jaewon Wee, sau cele cu pian, Franz Waxman - *Carmen Fantasie* (Elvin Ganiyev, Tassilo Probst), Saint-Saëns - *Rondo Capriccioso* (Gennaro Cardaropoli) și din nou o lucrare de mare ținută și bine aleasă, Wieniawski - *Variațiuni pe o temă originală op. 15*, în interpretarea lui Valentin Șerban. Și în zona aceasta sunt diferențe de susținere și dificultate dar acest punct a ușurat

Finaliști secțiunii vioară: Jaewon Wee, Valentin Șerban, Tassilo Probst

foto: Andrei Gîndac

cumva selecția pentru etapa următoare. În ce privește Enescu a fost preferata *Sonata II op. 6 în fa minor*, care, fără excepții, a fost executată cu multă înțelegere în ce privește universul coloristic, tempo-urile juste, integrarea în universul ideatic și în stilul enescian la modul general. Probst și Wee s-au lăsat seduși de *Sonata a III-a op. 25 „în caracter popular românesc”*, primul cu ceva mai multă rigoare în mișcarea secundă, iar Wee cu o viziune mai încărcată de efecte, tot în aceeași parte. Acompaniatorii au adus o importantă contribuție la buna desfășurare a semifinalei. Concurenții asiatici au optat pentru concursul pianistilor români (Clementina Ristea, Dragoș Dimitriu, Gabriel Gițan și nu în ultimul rând Cătălin Răducanu - remarcabil în *Sonata a II* de Enescu alături de japoneza Ayaka Uchio pe care a acompaniat-o aproape pe dinafară!). Pentru marele premiu s-au detașat deja **Valentin Șerban** și **Jaewon Wee**. Primul a avut o seară de formă maximă în *Concertul* de Sibelius – și, așa cum am mai afirmat de-a lungul timpului în relatarea acestor evenimente, iar s-a impus „concertul favorit”, mai ales cu finalul care a fost prezentat într-un tempo mai mult decât rapid... există mereu tentația de a demonstra „ce poți”. Jaewon Wee a evoluat pe *Concertul în Re* de Brahms, foarte muzicală, cu o emisie sonoră superbă și alura de mare artistă, dar „n-a fost să fie”. Premiul al treilea a fost acordat tânărului de doar 19 ani **Tassilo Probst** care a cântat *Concertul în Re* de Ceaikovski, foarte tehnic, foarte corect, ancorat în tradiție... Cum premiile se atribuie pentru performanțele de-a lungul celor trei etape, Franck a fost hotărât o alegere nefericită. Totuși a mai primit și două premii speciale, de la *iPalpiti Festival of International Laureates 2021* împreună cu Jaewon Wee și unul de la Academia Kronberg pentru cel mai tânăr finalist. La Pian s-a acordat premiul pentru cel mai bun acompaniator pianistului Alberto Ferro. Da, multe surprize... și a fost seară 2021, premiul I a rămas după mulți ani în România la **Valentin Șerban**... și așteptăm dimineața 2022!

Corina BURĂ

Secțiunea PIAN

Marcată de limitările și reglementările deosebite pentru combaterea pandemiei, ediția de anul acesta, cea de a XVII-a, a Concursului Internațional de Interpretare „George Enescu” s-a desfășurat la înălțimea artistică bine cunoscută, devenită deja tradițională. Primele două etape au avut loc în septembrie 2020, exclusiv on line. S-au înscris 55 de concurenți din 20 de țări. În etapa a doua au promovat 16 competitori, dintre care 8 au intrat în cea de a treia, semifinală. Juriul condus de doamna Cristina Ortiz, a fost format din 6 personalități de notorietate internațională, prezente în loja principală a Ateneului Român și trei participante online.

Astfel, în dimineața zilei de 21 mai, sărbătoarea sfinților împărați Constantin și Elena, au evoluat cei opt semifinaliști. Primul dintre aceștia, **Jack Campbell** din Anglia, în vârstă de 21 de ani, a interpretat mulțumitor, dar fără participare sufletească deosebită, *Sonata în fa diez minor* de George Enescu. Impresia generală a fost aceea de expresie a unei muzicalități și a unei înțelegeri medii a conținutului expresiv. Piesa de Ronald Stevenson, intitulată *Peter Grimes Fantasy*, compusă de Benjamin Britten într-un limbaj specific primei jumătăți a secolului XX, de o

modernitate moderată, a fost redată conștiincios, fără implicare emoțională. Apoi, au fost prezentate trei creații ale lui Georgy Ligeti: *Studiul nr. 3, Touches bloquées*, cu jocuri de armonii pe clape și pe corzile ciupite ale pianului, *Studiul nr. 2, Cloches à vide*, o piesă de atmosferă în reflexe pastelate și *Studiul nr. 6, Automne à Varsovie*, dinamică, plină de humor și suspans.

Al doilea concurent, **Salih Can Gevrek** din Turcia, în vârstă de 29 de ani, a realizat un fel de citire rapidă a *Suitei enesciene op. 10*, cu unele pasaje expresive reușite pe parcurs. În *Momentele muzicale op. 16* de Rachmaninov, a avut trăiri romantice interiorizate, fiind însă mai puțin convingător în relevarea patetismului de largă respirație, a tristeții nemărginite, a tumultului caracteristic stilului acestui ultim mare romantic din secolul XX.

Concurentul din Rusia, **Nikolai Kuznețov**, în vârstă de 27 de ani, a cântat onorabil *sonata* enesciană, după care ne-a captivat prin interpretarea interesantă a *Sonatei nr. 1* de Alberto Ginastera, unde și-a demonstrat temperamentul viu, strălucirea, dar și componenta visătoare a personalității sale, remarcându-se în piesa magistrală a argentinianului, prin anvergura spectaculoasă a discursului.

Hoyel Lee din Coreea de Sud, în vârstă de 32 de ani, a cântat mulțumitor muzica lui Enescu, iar apoi a strălucit în redarea *Sonatei nr. 1 op. 22* de Rachmaninov, demonstrând un temperament de foc și o virtuozitate epatantă, împreună cu profunzimea înțelegerii și a exprimării.

Yeon - Min Park din Coreea de Sud, în vârstă de 31 de ani, a prezentat lucrarea enesciană într-o manieră liberă, degajată. *Sonata a doua* de Rachmaninov a fost cântată cu sinceritate, cu avânt debordant, iar implicarea

instrumentală ieșită din comun ne duce cu gândul la un tip special de eroism scenic.

Adela Liculescu din România, în vârstă de 28 de ani, și-a reprezentat cu onoare țara. Se distinge prin sentimentul libertății de exprimare personală. A realizat sonor *Suita Petrușka* de Stravinski într-un mod electrizant.

Chun Lam U din Hong Kong, în vârstă de 19 ani, un adolescent scund, îndesat, cu figura ciupită de vărsat, a pus multă pasiune, sensibilitate și rafinament în redarea *Suitei* enesciene. Iar în capodopera lui Maurice Ravel, *Gaspard de la Nuit*, a triumfat. *Ondine* a avut mister, vibrație, stranietate, plutire, în *Le Gibet* a avut aerul sumbru, nocturn, încărcat de amenințări difuze și prevestiri negre. Clopotul a răsunat pe zidurile orașului, iar cadavrul celui spânzurat, e pârjolit de soarele ce apune. Acel și bemol care băntuie auzul de la un capăt la altul al piesei, de 53 de ori, avea o greutate de plumb. Scarbo, piticul piază, apărut dintr-o viziune de coșmar, o culme a grotescului muzical, e o piesă celebră pe care interpretul nostru a cântat-o cu aplomb și anvergură, într-o întâlnire extrem de interesantă a impresionismului cu expresionismul.

Ultimul concurent, polonezul **Marcin Wieczorek**, în vârstă de 25 de ani, un tânăr înalt, subțire, cu un ciuf rebel în creștet, a abordat o ținută foarte liniștită în cântat. Muzica lui Enescu a sunat cu noblețe, interpretul fiind convingător datorită participării sincere la muzică. *Variațiile* de Szymanowski, o lucrare în caracter romantic, impresionist și popular, aparținând unui congener și confrate al maestrului Enescu, șeful școlii poloneze moderne de compoziție, a fost creată sonor cu competență stilistică deplină și cu fiorul autenticității.

A urmat o scurtă pauză, în care juriul a deliberat și apoi a făcut publică promovarea în etapa finală a concurenților **Adela Liculescu, Yeon-Min Park și Marcin Wieczorek**.

Duminică, 23 mai 2021, la orele 18, ne-am întâlnit pentru ultima oară, pentru a participa la etapa finală a concertelor cu orchestra. Filarmonica bucureșteană, în forma sa de zile mari, a asigurat o participare specială, sub conducerea plină de grijă și implicare a dirijorului John Axelrod. *Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră* de Ceaikovski a cunoscut prin exprimarea Adelei Liculescu un temperament pasionat, cu dezvoltări spectaculoase, dar și

momente de un lirism delicat, încărcat de poezie. Ne-am delectat în respirația largă a temelor, ne-am încărcat cu energie urmărind mersul suitor al discursului până la apoteoza finală.

În prestația lui Yeon Min-Park, am admirat patetismul profund al muzicii *Concertului al treilea* de Rachmaninov, lirismul său debordant, unitatea în diversitate a construcției monumentale. Interpreta nu se pierde în mărunțișurile tehnicii de degete, ci vede edificiul în adevărata sa grandoare. Este frapant să te afli în fața unei făpturi atât de minione și delicate, realizând o conturare atât de magnifică a acestui concert care evocă măreția infinită a peisajului rusesc.

Marcin Wieczorek dezvoltă un farmec irezistibil în *Concertul în mi minor* de Chopin. Pe tânărul artist îl doare fiecare sunet, fiecare melodie, pe care o trăiește pasionat, fără rezerve. Alături de el, împreună cu el, marea orchestră și dirijorul au făcut corp comun, relevând în această partitură hipercunoscută frumuseți pe care le-am sesizat acum pentru întâia oară.

O scurtă pauză a fost necesară juriului pentru a decide ordinea premianților. Astfel, **Yeon Min-Park** a fost desemnată câștigătoarea premiului I, **Adela Liculescu** a primit premiul al II-lea, iar **Marcin Wieczorek**, premiul al III-lea. Câștigătoarei trofeului principal i-a revenit și premiul pentru cea mai bună interpretare a *Suitei op. 10 în re major* de George Enescu. În prezența pe scenă a juriului, președinta acestuia, doamna Cristina Ortiz, a înmănat cele trei distincții și trofeele corespunzătoare.

Ne-am desprins cu greu de atmosfera sărbătorească a Ateneului Român, unde s-a încheiat, în glorie, încă o ediție a Concursului Internațional de Interpretare George Enescu. Date fiind condițiile impuse de măsurile antipandemice, cred că aceasta va lăsa o amintire cu totul specială, atât pentru performanțele muzicale atinse la modul excepțional, cât și ca o provocare a artei înalte la adresa vicisitudinilor vieții. A fost încă o demonstrare a voinței omului de a depăși vitregiile, neputințele, pericolele și limitele impuse ființei umane de evenimente. E, până la urmă, ideea centrală a *Oedipului* enescian: și de această dată, s-a dovedit că omul e mai puternic decât destinul!

Lavinia COMAN

Finaliști secțiunii pian: Adela Liculescu, Yeon-Min Park, Marcin Wieczorek

Foto: Andrei Gîndac

În compania dirijorului Christian Badea, o revenire mozartiană la Ateneul Român

Revenirea muzicii mozartiene în programele Filarmonicii, în compania dirijorului Christian Badea, aduce o anume ordine, conduită pe care am regăsit-o cu greu în evoluția muzicienilor primei orchestra simfonice a țării, cu prilejul – spre exemplu – a concertelor finale ale Concursului „Enescu”; mă refer, mai precis, la finala secțiunilor de violoncel și de vioară. Se poate discuta pe această direcție vis-à-vis de ținuta muzicienilor ansamblului parcurgând marele repertoriu concertant clasic-romantic, în compania tinerilor concertiști laureați ai competiției. Insistența, perseverența, acribia cu care acționează Badea dau roade! Am constatat acest aspect pe parcursul celor două concerte successive ale Filarmonicii, concert al sfârșitului de mai, al începutului de iunie. Greu de spus dacă aceasta a fost intenția declarată a șefului de orchestra, dar rezultatele au fost evidente. Mă refer atât la marea *Simfonie "Jupiter" în do major*, bine aleasă în acest caz, dată fiind forma clară a părților lucrării, conturul ferm condus al desenului tematic, energia care susține întregul edificiu al lucrării, inclusiv fuga finală care aduce acea adaptare fericită a celebrei structuri a polifoniei baroce în zona clasicismului muzical vienez. Da, a fost o reușită cu totul salutară pe care am recunoscut-o inclusiv pe parcursul celor două celebre uverturi ale operelor *Flautul fermecat* și *Don Giovanni*, momente pe parcursul cărora dramatismul mozartian al genului apare a fi argumentat inclusiv în plan simfonic; aspect împlinit cu evidentă consecvență, cu o stăruință demnă de cauze importante; în ce privește claritatea expresivă a liniilor tematice, tensiunea

interioară constructiv orientată. Captivantă, de aleasă atracțiozitate s-a dovedit a fi fost evoluția solistică a celor doi pianiști pe parcursul programelor menționate. Mă refer

Christian Badea

la pianistul spaniol Josu de Solaun, laureat al unei recente ediții a competiției enesciene, membru al juriului ediției 2020 - 2021; este artistul unei maturități firesc așezate, aspect pe care nu poți a nu-l observa pe parcursul celebrului *Concert mozartian în do major nr. 21*, parcurs în

zona unui echilibru deloc căutat dar atent susținut. Mă refer la tânărul artist, pianistul Cristian Sandrin care revine pe scena bucureșteană cu celălalt *Concert în do major nr. 25*, partitură poate mai puțin celebră, mai puțin spectaculoasă, căreia artistul știe a-i stabili cu claritate identitatea stilistică, strălucirea interioară a sunetului, agilitatea interioară a expresiei, aspectul filigrant al conturului ritmico-melodic. Amândoi dispun de o cultură stilistică bine consolidată, de o cultură a sunetului firesc marcată de propria personalitate pe direcția unor seducătoare transparențe timbrale. A putut fi audiată, de asemenea, cea de a 5-a *Simfonie* de Franz Schubert, în *si bemol major*, lucrare moștenitoare a două

Josu de Solaun

Cristian Sandrin

importante tezaure ale muzicii vineze a timpului, anume clasicismul sfârșitului de secol XVIII, pe de-o parte, și, pe de alta, melodismul apropiat cantabilității vocale, aspect pe care autorul îl cultivă dată fiind natura intimă, prioritară, a personalității sale. Iar aceasta în ciuda faptului potrivit căruia inclusiv la Schubert, menuetul din parte a treia a lucrării, se apropie de caracterul scherzo-ului beethovenian; aspect pertinent împlinit de dirijor în compania ansamblului filamonicii bucureștene. Este firesc în conjunctura actuală, ne dorim acest lucru, ca reluarea concertelor cu public să fie de bun augur pentru viața muzicală bucureșteană; și nu numai.

Dumitru AVAKIAN

Isabella Leonarda (400) – creatoare de Psalmi și prima compozitoare care a publicat *Sonate da chiesa*

Membră a unei familii aristocrate, cu o solidă formație culturală și intrată la 16 ani ca novice pe porțile mănăstirii, **Isabella Leonarda** (1620-1704) devine discipola lui **Gasparo Casati**, cunoscut prin crearea și publicarea de *Motete*. Din cele peste 200 lucrări muzicale (20 numere de *opus*) realizate – potrivit propriei declarații – în afara orelor de rugăciune sau a obligațiilor monastice, cea mai mare parte a fost publicată în timpul vieții sale.

A semnat și publicat atât muzică vocală: 18 *Sacri concerti* (op. 3, 1670), *Vespro à cappella* (op. 8, Bologna, 1678), vocal-instrumentală: 122 *Motete* cu susținere instrumentală (cuprinse în cicluri la una sau mai multe voci, op. 2, 6-7, 10-15, 17, 20, datate în perioada 1665-1690), 17 *Misse* (op. 4 – Novara, 1674, op. 18, Bologna, 1696), 11 *Salmi concertati* (op. 19, Bologna, 1697), cât și instrumentală: exponențialele 12 *Sonate a 1, 2, 3 e 4 Stromenti*, dovedind perfecta cunoaștere a cerințelor tehnicii componistice palestriniene de tip *stile antico* (*prima pratica*), dar și de impunere în prim plan a unei viziuni moderne monteverdienne (*seconda pratica/stile moderno*).

Partiturile *Sonatelor da chiesa* etalează subtilități contrapunctice de abordare și părăsire a disonanței, dovedind gustul pentru dialogul articulațiilor armonice și elansările soliste ale violinelor. Ca tipar formal, **Isabella Leonarda** a ignorat forma vivaldiană cvadripartită (lent-repede-lent-repede) a sonatelor *da chiesa*, inventivitatea sa melodică și formală înlănțuind de la patru (*Sonatele* 6, 9) la 13 mișcări (*Sonata* 4); repetitivul a jucat un rol central, nu puține fiind *refrenele* sau includerea recitativelor instrumentale.

În cele 17 *Misse* și în *Vespro à cappella* a inserat ample fragmente psalmice, plinuindu-se formei statuate în timp a slujbei de seară: *Psalmii* 70, 110, 112-113, 122, 128 și 147.

Aceiași *Psalmi*, cărora li se adaugă un *Magnificat* și un *Canon final* la două voci (Tenor), au cunoscut și tratarea ca piese de sine stătătoare, cuprinse în ciclul *Salmi concertati a 4 voci con Strumenti* (op. 19, 1698), un ciclu de 11 lucrări. Este cea mai bogată colecție de *Psalmi* a compozitoarei, concepută în geometrie vocal-instrumentală diversă: 6 *Psalmi* la 4 voci SATB și grup instrumental (2 violine, *theorbo/tiorba/chitarrone* – instrument din familia *luth*-ului și orgă): *Domine ad adjuvantum* (Ps. 70), *Dixit Dominus* (Ps. 110), *Confitebor* (Ps. 138), *Beatus vir* (Ps. 112), *Laudate Dominum* (Ps. 117), *Nisi Dominus* (Ps. 128) și câte un 1 *Psalm* la 4 voci SATB sau doar voce de Soprană și grup instrumental cu violine *ad libitum*: *Lauda Jerusalem* (Ps. 147), 3 voci SAB și grup instrumental: *Laudate pueri* (Ps. 113) sau doar voce de Soprană și grup instrumental: *Laetatus sum* (Ps. 122). Fiind dedicat „alla Beata Vergine di Loreto”, în *Magnificat* – penultimul număr al ciclului, alături de alte fragmente biblice sunt incluse *versete* din Ps. 99:3, 103:8, 17, 126:2.

Astăzi, multe din lucrările semnate de **Isabella Leonarda** au cunoscut reeditări și programări pe podiumuri de concert (aranjamente semnate de **Alessandro Bares**, **Caroline Cunningham**), emisiuni radio sau de televiziune, în Italia și dincolo de granițele ei.

Carmen STOIANOV

Enescu, pentru totdeauna

La nivelul întregii planete, parcursul existenței cotidiene s-a transformat, de un an și jumătate, într-o complicată cursă cu obstacole, imprevizibilă din perspectiva finalului mult așteptat. Între "tăcerea" instaurată temporar în interiorul instituțiilor de profil, din rațiuni ce au depășit voința purtătorilor de mesaje artistice, și reprogramarea treptată a evenimentelor cu public, spațiul virtual a fost investit, în măsura posibilităților, cu privilegiul de a înlocui – relativ impropriu, evident – celebra "scândură" a scenei de spectacol.

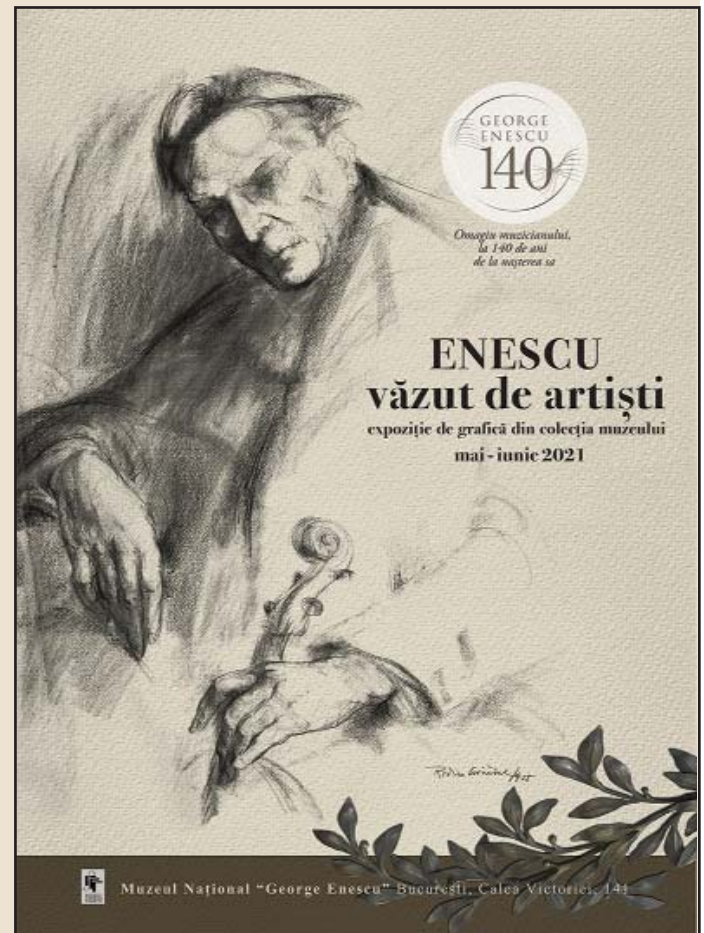
Și pentru că, în ultima lună a primăverii, protocolul organizatoric al sălilor de concert din București a permis, pentru început fără spectatori, derularea unor manifestări care s-au putut transmite live sau online – la scurt timp după încheierea acestora, atenția mediului artistic autohton s-a îndreptat, în principal, către comemorarea uneia dintre cele mai impunătoare personalități ale culturii românești, de la dispariția căreia s-au împlinit, în debutul lunii mai, șazezi și șase de ani.

Chintesență de pură sensibilitate și spirit românesc, de generozitate și rafinament, figura unică a lui George Enescu a fost subiectul unui cumul de manifestări, plastice și interpretative, concepute de către Muzeul Național "George Enescu" în parteneriat cu Accademia di Romania in Roma – care a preluat aspectul digitalizării expoziției dedicate compozitorului, Centrul Multicultural al Universității Transilvania din Brașov, Radio România Muzical, Vibrate Festival Brașov, Conservatorul de Muzică Santa Cecilia din Roma și Centrul Național de Artă Tinerimea Română. Expoziția omagială din Palatul Cantacuzino intitulată "Enescu văzut de artiști" – deschisă între 4 mai și 19 august 2021 – și-a propus, totodată, să focalizeze atenția publicului asupra împlinirii a 140 de ani de la nașterea compozitorului, conținând lucrări de grafică și două uleiuri pe pânză (din colecția Muzeului) realizate, în diferite moduri de abordare, de către Corneliu Baba, Silvan Ionescu, Gheorghe Tomaziu, Fernand Cormon, Rodica Teodorescu Ciocârdel, Fortuna Brulez-Mavromati (care a și ilustrat cu 32 de planșe volumul „Georges Enesco”, publicat în 1947), Ninette Carteret și Florica Apostoleanu Teișanu. Desenele, crochiurile și picturile sintetizează câteva din ipostazele simbolice ale chipului și siluetei emblematicului creator român, portretizate de-a lungul întregii sale existențe.

Aceeași Accademia di Romania in Roma a postat în 9 mai, în mediul online, cu ocazia Zilei Europei, recitalul instrumental „Enescu, Mozart, Beethoven. Concert pentru Europa”, ai cărui protagoniști au fost violonistul **Vlad Maistorovici** și pianista **Diana Ionescu**. Acest moment relevant a fost precedat de un alt concept, de asemenea unic: "Enescu Forever", proiect interpretativ centrat pe câteva lucrări enesciene de tinerețe, unele opusuri fiind dedicate familiei regale a României, altele fiind compuse anume pentru examenele de admitere la Conservatorul din Paris.

Programat pentru difuzare în 4 mai, la ora 18, pe canalul de youtube al Centrului Național de Artă Tinerimea Română, și preluat de către canalul media al Muzeului Național "George Enescu", recitalul "Enescu Forever" a adus în fața spectatorilor virtuali unsprezece

tineri de indubitabilă valoare, cu vârste apropiate celor la care Enescu a compus *Balada* pentru vioară și pian (1895), *Nocturna și Saltarello* pentru violoncel și pian (1896), *Impromptu concertant* pentru vioară și pian (1903), *Cantabile și Presto* pentru flaut și pian (1904), *Concertstück* pentru violă și pian (1906), *Legenda* pentru trompetă și pian (1906), precum și *Serenade lointaine* pentru vioară, violoncel și pian (1903) ori *Aubade* pentru vioară, violă și violoncel (1899). Violonista Sofia Smărăndescu, violoncelista Izabela Ghergu, violonistul Ștefan Aprodu, flautistul Mihai Vaida, violistul Alexandru Spănu, trompetistul Iosif Sătmărean, violonista Iulia Adriana Cazacu și violoncelistul Ștefan Cazacu, acompaniați de pianiștii Cătălin Răducanu, Ionuț

Diaconu și Gabriel Gițan, toți membri ai Orchestrelor Naționale de Tineret ale României, au construit, cu acuratețe, inteligență și afectivitate discursuri viabile, reconstituind, prin intermediul unui puzzle de tușe sonore, liniile de forță ale fiecărui opus enescian. În complexul arsenal al proiectelor Centrului Național de Artă "Tinerimea Română", această serată muzicală avea să încheie seria de șapte evenimente camerale reunite sub genericul **Tineri muzicieni de performanță**, concept care a promovat peste douăzeci de muzicieni români deja cunoscuți la nivel internațional, marcând necesitatea unei investiții în viitorul României.

Liant metaforic al celor două arte, ideea transpunerii portretelor enesciene într-un univers dual, vizual-sonor, s-a regăsit, deopotrivă, atât în tangibilitatea imuabilă a expresivității plastice, cât și în dinamismul complex al structurilor muzicale, conectând creatorul și opera sa într-o formulă spectaculară originală, adresată consumatorilor de cultură de pretutindeni.

Loredana BALTAZAR

O viață în slujba muzicii! Hommage à Marcel Dupré - 50 de ani de la moarte

Parafrazând titlul cărții pianistului Daniel Barenboim, *O viață în slujba muzicii*, reușim să surprindem admirația condiției ideale a muzicianului, aceea de a-și dedica întreaga viață muzicii, asemenea unui jurământ matrimonial și, totodată, putem să extragem și să aclamăm dovezile de netăgăduit ale acestui deziderat prezent neîntrerupt în cei 85 de ani de viață ai muzicianului Marcel Dupré.

Anul acesta, lumea muzicală organistică internațională îl omagiază pe cel care a fost interpretul, improvizatorul, compozitorul și pedagogul Marcel Dupré. Astfel că, peste tot în lume, se organizează diverse evenimente ce au în centru imaginea acestui organist de geniu. La București, portretul muzical al acestui muzician a fost creionat în data de 30 mai, în cadrul *Festivalului de orgă Cantus Ecclesiae* organizat în perioada 23-30 mai la Catedrala Romano-Catolică Sfântul Iosif, printr-un concert de orgă susținut de către organistul român stabilit la Paris, Alexandru Catău.

Născut în nordul Franței, la Rouen, în anul 1886 într-o familie de muzicieni cu o lungă tradiție muzicală, Marcel Dupré s-a dovedit a fi un copil minune, dar familia sa nu a făcut din aceasta un scop în sine, ci i-a oferit copilului o educație muzicală riguroasă, cu reverberații în întreaga sa ascensiune muzicală. Dupré a crescut într-o atmosferă artistică care i-a netezit calea spre cunoaștere, astfel a luat primele lecții de pian, armonie și contrapunct de la tatăl său care l-a educat să gândească clar, concis și metodic, aspecte definitorii pentru stilul lui Marcel Dupré.

În anul 1902, Marcel Dupré a intrat la *Conservatorul din Paris*, la clasa de pian a profesorului Louis Joseph Diémer (1843-1919), iar ulterior a devenit discipolul celor mai renumiți organişti francezi, printre aceştia enumerându-i pe Alexandre Guilmant (1837-1911), Charles Marie Widor (1844-1937), Louis Vierne (1870-1937). În timpul acestor studii a obținut succesiv premiul I pentru pian (1905), premiul I pentru orgă (1907) și primul *Mare Premiu de la Roma* pentru cantata sa *Psychée* (1914).

Fără a ierarhiza, pentru Marcel Dupré, viața în slujba muzicii a însemnat: interpretare, improvizare/creare,

predare. Astfel că, în 1906, a devenit asistentul lui Charles Marie Widor la marea orgă Cavaillé-Coll a bisericii pariziene *Saint-Sulpice*, urmând ca în 1934 să fie numit organistul titular al acesteia. Între anii 1916 și 1920 l-a înlocuit pe profesorul său, Louis Vierne, la orga catedralei *Notre-Dame de Paris*. În anul 1920 a susținut zece recitaluri la *Conservatorul din Paris*, unde a interpretat, din memorie, opera completă pentru orgă solo a lui Johann Sebastian Bach, iar un an mai târziu a repetat această performanță la *Palatul Trocadéro*. Artist de înaltă clasă, Marcel Dupré a concertat în toată lumea totalizând 2178 de recitaluri în turneele prin Europa, America și Australia.

În calitate de compozitor, Marcel Dupré a lăsat moștenire posterității aproape 70 de opusuri, estetica sa bazându-se mai ales pe contrapunct, dar depășind cu mult limitele scrierii tehnice, deschizând astfel ușile către noi orizonturi. Dupré a infuzat o viață nouă în binomul preludiu-fugă, a adus genul poemului simfonic în literatură de orgă și a redimensionat genul simfonic organistic, improvizând magistrale simfonii pe teme gregoriene, deoarece la Marcel Dupré compoziția și improvizația se interpătrund. Muzicologul francez François Sabatier, consideră că „talentul excepțional al lui Dupré ca improvizator s-a datorat tehnicii sale strălucite, înțelegerii contrapunctului, stăpânirii formei și amplitudinii sale culturale. Folosind un limbaj simfonic post-romantic, el a tratat fiecare gen cu precizie, de la versetul simplu la simfonie sau preludiu și fugă”.

Prin creația sa, Marcel Dupré face parte din grupul marilor simfoniști organişti francezi. César Franck a creat noul gen simfonic pentru orgă, Charles Marie Widor a abordat teme gregoriene în simfoniile sale, iar Marcel Dupré a continuat demersul predecesorilor săi într-o notă extrem de personală și inovatoare – improvizația. Printre opusurile sale descoperim cinci lucrări simfonice, respectiv două simfonii: *Symphonie-Passion op. 23*, *Deuxième Symphonie op. 26 în do diez minor*, și trei poeme simfonice: *Le chemin de la Croix op. 29*, *Évocation. Poème symphonique op. 37* și *Vision. Poème symphonique op. 44*. Dintre acestea, două lucrări se evidențiază într-un mod complet original deoarece au fost improvizate în concert și ulterior au fost așternute pe hârtie. Este vorba despre *Symphonie-Passion op. 23* și poemul simfonic *Le chemin de la Croix op. 29*.

Marcel Dupré îmbrățișează și vocația de pedagog, preluând din anul 1926 până în 1954, la *Conservatorul din Paris*, clasa de orgă a lui Eugène Gigout (1844-1925). Din anul 1954 până în 1956, l-a succedat, în calitate de director al conservatorului din Paris, pe Claude Delvincourt (1888-1954). Marcel Dupré a fost un creator de școală organistică, tehnicile sale pedagogice fiind cuprinse în tratatele sale. Prin activitatea sa didactică, Marcel Dupré a dus tehnica organistică într-un punct necunoscut înaintea sa, formând o pleiadă de mari organişti, printre aceştia enumerându-i pe André Fleury (1903-1995), Olivier Messiaen (1908-1992), Gaston Litaize (1909-1991), Rolande Falcinelli (1920-2006), Jean Langlais (1907-1991), Jean-Jacques Grunenwald (1911-1982), Jeanne Demessieux (1921-1968), Pierre Cochereau (1924-1984), Marie-Claire Alain (1926-2013).

În data de 30 mai a anului 1971, după o viață dedicată total în slujba muzicii, Marcel Dupré, a părăsit lumea pământească lăsând posterității imaginea superlativă a interpretului, improvizatorului/ compozitorului și pedagogului de geniu.

Eduard-Iosif ANTAL

ARCHAEUS – liant, dincolo de timp, al creației contemporane

Sinonimă cu bucuria revenirii în sala de concert, ultima lună a primăverii a fost martora reformulării *live* a relației interpret-public, semnificativ afectată de meandrele bruște ale – sperăm! – trecutei pandemii care i-a obligat să-și sisteze obișnuitele apariții scenice și să tatoneze, în mediul virtual, posibilitatea de a se „reinventa” prin evoluții hibrid. În lipsa feedback-ului direct din partea auditoriului, artiștii și-au sondat, zi după zi, propriile

limite, concentrându-se creativ în primul rând asupra modelării individuale a propriei performanțe, fie că era vorba despre tiparul unui solist concertist, fie – mult mai dificil – despre profilul unui instrumentist integrat unui anumit ansamblu..

În cazul celor șapte *Archaei* – cellista **Anca Vartolomei**, pianista **Rodica Dănceanu**, oboista **Ana Maria Radu**, clarinetistul **Ion Nedelciu**, fagotistul **Șerban Novac**, percuționistul **Sorin Rotaru** și violonistul **Marius Lăcraru** – conduși de pasionatul **Mircea Pădurariu**, sfârșitul lunii mai le-a prilejuit îndelung așteptata reîntâlnire cu publicul în formulă completă, în ambianța deja familiară a Palatului Tinerimea Română. Dominat de evoluții singulare, programul recitalului din 30 mai, inserat în cadrul **Microstagionii camerale de muzică contemporană** ce le

poartă numele, a cuplat demersurile solistice ale lui **Marius Lăcraru** (din opus-ul lui Carmen Cârneli, *Tablou în decembrie* pentru vioară solo), **Șerban Novac** (din lucrarea lui Valentin Petculescu, *Variațiuni dramatice pe o temă lirică* pentru fagot și bandă) și **Sorin Rotaru** (din partitura lui Denis Kuhn, *Rudimentalfauxpas*) pentru ca, în final, să alăture toți componenții **Atelierului de muzică contemporană** pentru piesa lui Liviu Dănceanu, *Opus 80*. De la „unu” la „multiplu”, traiectoria

interpretativă parcursă, pas cu pas, de membrii formației a jalonat diverse tipuri de scriitură componistică, particularizând o sumă de trăsături caracteristice creației actuale precum valorificarea virtuozității interpretative, extinderea arsenalului de nuanțe și a registrului de efecte timbrale, sau asumarea unei simbolistici conceptuale transpuse sonor în scopul de a comenta, inventiv, stiluri creatoare convergente.

Finalizat la mijlocul anilor `80 în Germania, *Dreisprachiges BILD / Tabloul trilingv* al lui Carmen Cârneli transpune muzical, prin intermediul explorării amănunțite a unei suite de procedee tehnice, coexistența unor elemente de esență arhetipală dar și a unor stări afective generate de influența unei multitudini de pattern-uri culturale asupra ego-ului creator. Urmărind liniile de forță ale partiturii, violonistul **Marius Lăcraru** și-a angrenat experiența interpretativă în reliefarea sensurilor acestei extinse construcții fonice cu valențe introspectiv. Iar incitantul „schimb de replici” individuale ce i-a urmat a pus în valoare atât sensibilitatea rostirii lui **Șerban Novac** – aureolând, meditativ, episoadele dialogului instrumental cu propria proiecție sonică imortalizată electronic în decursul poeticilor *Variațiuni dramatice* aparținând lui Valentin Petculescu – cât și maniera virtuoză de abordare a percuției specifică lui **Sorin Rotaru**, aplicată în dificila piesă semnată de Denis Kuhn cu aproape trei decenii în urmă – o mixtură între adresarea convențională și cea non-convențională ce alătură toba de wood block, temple block, castaniete și zurgălăi.

Firesc, ansamblul s-a reunit, apoi, sub auspiciile originalului *Opus 80* al lui Liviu Dănceanu, expresie a unui proiect componistic conceput în debutul acestui mileniu – echilibrată alternanță de stări, de sugestii melodico-ritmice cu potențial ritualic, de tensiuni și relaxări ce animă o succesiune de binomuri stilistice construite pe osatura aceluiași intervale, în ideea de a conferi unitate și coerență fluxului muzical.

Dincolo de palpabila materialitate melodică a repertoriilor sale, *Archaeus* ne-a readus, o dată în plus, în fața bucuriei pure de a face muzică. Poate cel mai emoționant dar al unei duminici de primăvară cu parfum de speranță...

Loredana BALTAZAR

SonoSofia la Râmnicu Vâlcea

Conferința-concert din cadrul proiectului *Comuniune prin muzică* a avut loc de data aceasta la Râmnicu Vâlcea, în cadrul deja cunoscut al Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea.

Gazdele au avut parte de o întâlnire muzicală foarte interesantă cu un repertoriu extins în zone stilistice dintre cele mai diverse, de la lucrări de Beethoven la musicaluri care încă fac senzație pe cele mai mari scene ale lumii.

Andreea Dobia, Cătălin Petrescu

Această diversitate, acest plus de culoare a apărut odată cu invitatul acestei ediții, baritonul Cătălin Petrescu, cunoscut în lumea muzicală pentru calitățile sale vocale demonstrate cu prisosință în spectacole de operetă și musical realizate în marea parte a carierei sale. L-am cunoscut pe Cătălin pe vremea studenției noastre și i-am urmărit cu multă plăcere parcursul muzical. Numele lui a devenit sonor cel mai probabil odată cu spectacolele Teatrului Național de Operetă (acum „și Musical”) „Ion Dacian”, încă de pe vremea când acesta își susținea spectacolele în sala aparținând Teatrului Național din București. Cătălin Petrescu este, poate, unul dintre cei mai statornici artiști ai Teatrului și un om care s-a implicat în proiectele acestei instituții cu multă dăruire. Dragostea lui pentru operetă și musical este, așadar, parte din ființa lui și de fiecare dată când am prilejul să îl ascult mă cuprinde bucuria întâlnirii cu o muzică bine cântată și mai ales iubită de cel care o cântă. Intervențiile sale muzicale au debutat cu *Rugăciune* din creația marelui Mihail Jora, părinte al liedului românesc, au continuat cu fragmente celebre din musical-uri ca *The impossible dream* din *Man of la Mancha*, fermecătorul *Stars* din musical-ul *Les Miserables* iar ultimele două lucrări au fost *Because He Lives* de William J Gaither și *Vin acasă* de Joseph M. Martin.

Momentele muzicale au fost intercalate cu intervențiile celor două gazde ale proiectului, violonista Sara Stroici și pianista Andreea Dobia care de fiecare dată reușesc să pregătească lucrări noi, potrivite întocmai contextului. De data aceasta au cântat *Sonata în sol major pentru pian și vioară op. 96 nr. 10, Poco Allegretto*. Această secțiune finală a sonatei a fost scrisă de Beethoven având în vedere stilul violonistului Pierre Rode, cel care a și susținut prima reprezentare a piesei alături de Arhiducele Rudolph Rainier al Austriei, elev al lui Beethoven la vremea aceea. Diferența față de majoritatea finalurilor sonatelor beethoveniene pentru vioară și pian este modul de construcție al pasajelor, în tempo rapid, luminoase, răsunătoare. Ținând cont de stilul lui Rode, puțin diferit față de verva lui Beethoven, finalul sonatei a avut ca rezultat șapte variațiuni și o coda pe o temă veselă. Mulți critici au catalogat lucrarea ca fiind una dintre cele mai frumoase sonate pentru vioară dar și dificilă pentru interpreți, cheia întregii lucrări fiind corectitudinea trilului prezent în partitură încă din primele măsuri.

Și vorbind de cheie, cred că nu e deplasat să asociez această idee cu prezența domnului profesor Șerban Dimitrie Soreanu la aceste întâlniri, mai cu seamă că el este numitorul comun și în formarea profesional-academică a celor două muziciene, Sara și Andreea, iar intervențiile sale în aceste conferințe dau senzația unei consecvențe mai ales la nivel conceptual. Domnia sa pare a fi, de cele mai multe ori, cheia acestui proiect, o cheie nevăzută care este întotdeauna cu un pas în fața ta și care îți deschide o ușă încă dinainte să îți dai seama că e încuiată...

Concertul s-a bucurat și de un public activ care a intervenit cu curaj, cu varii întrebări, mai mult sau mai puțin de specialitate dar formulate cu sinceritate și, mai ales, cu o mare deschidere pentru informații noi și pentru *Frumos* în toate formele lui.

Andra APOSTU

Sara Stroici, Șerban Dimitrie Soreanu, Andreea Dobia, Cătălin Petrescu

COPPELIA

Un balet ca o căldură vapoasă

Rătăcită în băjbăielile nepăsării, neimplicării, posibil a necunoașterii necesității unui echilibru în repertoriul oricărei scene lirice care se respectă, în virtutea căreia, dacă el conține marea ei tragedie (*Giselle*), trebuie ca, în balans, să aibă și marea ei comedie (*Coppelia*), iată că după 17 ani se repară această carență și diriguitorii Operei bucureștene

încredințază nobila misiune de gășire și aducere a ei „acasă” hărăzitei coregrafe, fosta prim-balerină (étoile) a Operei, Corina Dumitrescu. Și ea a luat-o tandru de mână din depozitul amintirilor, a mângâiat-o, a pieptănat-o, a desprăfuit-o, i-a pus haine noi și a redat-o locului unde pe vremuri, în repetate reprize de numeroși ani, a primit tone de aplauze, fiind răsfățata publicului de matineu.

Atunci! Pentru că acum, după ce tocmai am văzut-o la avanpremieră din 12 mai sunt convinsă că se va bucura de binemeritul confort al titlurilor din programele de seară ale instituției. De ce spun asta? Pentru că, în pofida vârstei de aproape 150 de ani, fără a împieta cu nimic atmosfera și farmecul timpului când a fost

o rară expresivitate, prin înlănțuiri rafinate de mișcări aproape continue, cu un vocabular coregrafic elegant, dinamic și iscusit mânuit în știtele fiecărui personaj sau grup de personaje. Este cursiv, energic, complex, relaxant și viguros, ca o căldură vapoasă, amuzantă, cu dansuri folclorice autentice, dinamizate „printr-o succesiune mai rapidă a mișcărilor și a scenelor”, cu ingenioase intervenții în scenariu, în coregrafie, în costume (vai, ce minunății!). Cât despre muzica lui Léo Delibes, ce să mai spun, încântătoare și învăluitoare, bine cunoscută și adorată de toată lumea.

Deci, un balet pentru toate vârstele. E drept că nu am văzut cunoscutele *foueté*-uri italiene din Actul III, dar nici nu le-am simțit lipsa. Pentru că atenția mi-a fost polarizată de grupurile de șase perechi de dansatori care își desfășurau discursul coregrafic în surprinzătoare desene geometrice cu semitonuri gingașe ce se potrivesc atât de bine tinerilor (Margaux Chesnais, Molly Hall, Greta Niță, Marina Gaspar, Rachel Gil, Diana Gal, Oscar Ward, Maxime Latapie, Alexandre Plesis, Stefano Nappo, Federico Ginetti, Răzvan Cacoveanu). Nu am văzut nici prize mai deloc. Ceea ce, până la urmă, mi se pare firesc, întrucât baletul este predilect feminin. Iar cavalerul trebuie să rămână cavaler, măcar în povești.

Dar, am văzut în schimb spectaculoase dansuri de caracter, mă refer la Csardas și Mazurcă

conceput, sub bagheta „dirijorală” (regie-coregrafie) a Corinei Dumitrescu, el a devenit un balet proaspăt, tânăr, glumeț, plin de culoare, de candoare, de lumină, de iubire, de o gamă întreagă de sentimente exprimate prin multă pantomimă de

(Andrada Pătrânel, Sergiu Dan, Julia Baro, Kana Yamaguchi, Marco Corcella, Egoitz Segura), realizate cu cadențe perfecte în punctări armonice, pline de nerv, dansuri care exprimă fiecare tresărire din viața tumultoasă a contrastelor de valori cromatice. Iar culorile costumelor, mai ales roșu, dar și derivatele lui, ce poartă o arhaică încărcătură simbolică, semnificând purificarea și iubirea, pot spune că au dat suflet formei, reliefând, de parcă s-ar mai fi putut, atmosfera de feerică magie.

Aminteam de intervențiile Corinei Dumitrescu în scenariu care, probabil, i-au deranjat pe baletomanii foarte conservatori. Mie însă mi-au plăcut nespuse, mai ales în cazul lui Coppélius, pe care l-a adus în prezent, făcându-l de la un moment dat spectator la ceea ce reprezintă viața adevărată, dând astfel răgaz sufletului său să se obișnuiască să asculte și să înțeleagă armonii mult mai suave și mai sugestive decât cele din obsesia lui.

Lirica Corinei Dumitrescu are în mod cert o dimensiune mărturisitoare iar componenta ei confesivă

antrenează trăiri și retrairi ale unor întâmplări ideatice, alcătuiind, împreună cu migala desenului dansant al costumului tradițional (de gală sau obișnuit), linia indescritibilă a muzicii pe care o iubește și respectă și chipul eternității tinereții trăite de ea și redată atât de firesc privitorilor. De aceea spectacolul mi s-a părut atât de EA. E vizibilă și simțibilă în fiecare gest, în fiecare piruetă, în fiecare port-de-bras, în fiecare element expresiv. Și asta pe lângă faptul că este ceva remarcabil, mi se pare chiar normal. Deoarece, până la urmă, orice creator de valoare, fie el compozitor, pictor, scriitor, regizor, coregraf, se are în centrul lucrării sale pe el însuși. Drama sau comedia subiectului este propria dramă sau comedie. Întrucât personajul principal este tot creatorul: acolo, atunci, aici, acum. Asta îl și face atât de credibil.

Urmărind spectacolul, am simțit că pentru Corina Dumitrescu emoția

este șansa ce trebuie trăită. Și așa cum a trăit-o ea pe scenă, am trăit-o și eu văzând acest balet spumos – explozie de optimism și lumină. A meritat oare să aștept 17 ani? Cu siguranță da. Pentru bucuria uluitor de nouă a poveștii din povestea vieții care continuă în eternitate după lăsarea cortinei, pentru sensibilă și grațioasă interpretare de către întreg colectivul de balerini implicați, pentru aducerea în prezent a visătorului în care, într-un fel sau altul, ne regăsim cu toții.

Avanpremiera s-a bucurat de o primire caldă și de freneticele aplauze ale celor 30% ocupanți ai sălii. În ceea ce-i privește pe colaboratorii ei, nici nu putea face o alegere mai bună. Întrucât fiind atât de compatibili, au alcătuit un buchet parfumat de entuziaști, talentați, îndrăgostiți de artă, de viață și de frumosul ei. De aceea, pentru Bogdana Pascal – cu fermecătoarele-i costume – și Vladimir Turturică – cu decorul de

basem șugubăț – adaug și aplauzele mele la scenă deschisă.

Bravo-ul strigat din rărunchi îl dedic Adei Gonzalez (Swanhilda), pentru căldura ei vaporosă, lui Robert Enache (Franz) pentru tehnica, ținuta și sensibilitatea cavalerescă, lui Virgil Ciocoiu (Coppelius) pentru expresivitate și convingătoare sa partitură cât și pentru toți balerini, soliști sau ansamblu, ce au încântat cu profesionalismul, grația și talentul lor. În fața Corinei Dumitrescu, metaforic vorbind, îmi scot pălăria. Iar felicitările merg către ONB, care a făcut posibilă această explozie de veselie și stare de bine, adică exact de ceea ce aveam toți nevoie acum, deschizând larg porțile pentru public după o perioadă de gol, tocmai în anul în care sărbătorește centenarul preluării de către Stat a Operei noastre. Să fie de bun augur!

Doina MOGA

Omagiu mării soprane Lucia Stănescu și decernarea primului Premiu ce-i poartă numele

Redeschiderea instituțiilor italiene de operă a prilejuit recent la Teatrul Goldoni din Livorno organizarea unei serate de excepție cu dedicație specială memoriei mării soprane Lucia Stănescu (1926-2020), fostă directoare a Operei Române din Cluj și livorneză prin adopție.

Lucia Stănescu, născută la Someșul Rece și stinsă din viață la Quercianella, lângă Livorno, a fost una dintre

importante voci ale României, afirmată și pe plan internațional într-un panș de roluri ce i-au adus faima. Supranumită „soprana pucciniană”, marea artistă a excelat și în tălmăcirea unor personaje din opere de Verdi, Mascagni, Leoncavallo, Gounod, Bizet, Ceaikovski, Borodin, Mozart, Wagner. După concertul de retragere, „L'addio alle scene”, Livorno, 2 mai 1981, a fost invitată ca profesoară de canto la Institutul Superior de Studii Muzicale Pietro Mascagni din orașul toscan.

„Oferim un concert liric extraordinar în omagiu și drept amintire pentru o mare Doamnă și Artistă, care a onorat timp de cincizeci de ani orașul nostru, prin profesiunea și viața ei, soprana română Lucia Stănescu” a declarat Mario Menicagli, director al Fundației Teatro Goldoni.

Publicul din sală, reunit într-un respect absolut pentru dispozițiunile legale privind securitatea sanitară, a avut șansa urmării unei serate cu totul speciale al cărei moment central a fost decernarea primei ediții a Premiului Lucia Stănescu. L-a obținut soprana româncă Lorena Puican, 26 de ani, originară din Alba Iulia, cunoscută și apreciată deja prin obținerea Premiului al II-lea la Concursul Vox Artis, Sibiu 2019 (Premiul I nu s-a acordat), alături de Premiul Special MELOS, în același cadru. Distincția „Lucia Stănescu 2021” i-a fost înmănată pe scenă de către mezzosoprana Diana Turtoi, apropiată de suflet a mării cântărețe în ultimii aproape 15 ani, legatară a acesteia. Într-un fel, s-a îndeplinit chiar dorința Luciei Stănescu care, încă din timpul vieții, ascultând-o pe Lorena Puican, a stabilit ca primul premiu ce-i va purta numele să meargă către tânăra artistă ardeleană.

Într-adevăr, în fața pretențiosului public livornez, glasul Lorenei Puican a impresionat în ariile „Donde lieta usci” („Boema” de Puccini) și „Son pochi fiori” („Amicul Fritz” de Mascagni).

Concertul a fost prezentat de Mario Menicagli și Emanuele Gamba, director artistic al Fundației Teatro Goldoni, în asistență aflându-se consilierul cultural al orașului Livorno, Simone Lenzi, directorul artistic al Festivalului Mascagni, Marco Voleri și consulul general al României la Bologna, Daniela Maria Dobre, care au oferit plachete comemorative artiștilor. Cântăreți binecunoscuți în Peninsula și în lume, legați prin studii de Lucia Stănescu au onorat serata, derulând emoționante amintiri și interpretând în aplauzele entuziaste ale publicului arii și duete din opere, acompaniați de orchestra Teatrului Goldoni, avându-l la pupitru pe propriul dirijor principal Gerardo Estrada Martinez.

Au cântat baritonul Devid Cecconi (ariile „Nemico della patria” din „Andrea Chénier” de Giordano, „Eri tu”

din „Bal mascat” și „Cortigiani” din „Rigoletto” de Verdi), soprana Maria Luigia Borsi (aria „Vissi d’arte” din „Tosca”, duetul „O soave fanciulla” din „Boema” de Puccini, precum și aria „Io son l’umile ancella” din „Adriana

Lecouvreur” de Cilea). Partener în duet i-a fost tenorul Antonello Palombi, care a mai interpretat „Vesti la giubba” din „Paiate” de Leoncavallo, „E lucevan le stelle” din „Tosca” și, împreună cu ceilalți artiști, în bis-ul cerut cu frenezie, cançoneta „Musica proibita” de Gastaldon.

În deschidere, violonistul Brad Repp fusese solistul intermezzo-ului simfonic „Meditație” din opera „Thaïs” de Massenet.

Italia a onorat memoria Luciei Stănescu. Este rândul României, poate cu ocazia decernării Premiului „Lucia Stănescu 2022”.

Costin POPA

Două dive la ceas aniversar, Elena Moșuc și Ruxandra Donose

O generație de aur a teatrului liric românesc s-a inițializat și conturat în anii din preajma Revoluției, când studenți, proaspăt absolvenți ai universităților de muzică din întreaga țară, au urcat pe scenele profesioniste, ajungând în scurt timp vedete internaționale. Reamintesc cu totul aleator și deloc exhaustiv numele răsunătoare ale sopranelor Angela Gheorghiu, Elena Moșuc, Adina Nițescu, Iulia Isaev, mezzosopranelor Liliana Nikiteanu, Ruxandra Donose etc.

În prag ploios de vară, media și Opera Națională București au marcat jubilee sau aniversări legate de foarte tinerii, pe atunci, artiști. Debutul s-a făcut prin confesiunile încredințate mediei virtuale de mezzosoprana Liliana Nikiteanu, solistă a Operei din Zürich. Apoi, două concerte - eveniment au fost programate de prima scenă lirică a țării, celebrând câte trei decenii de activitate ale Elenei Moșuc și Ruxandrei Donose.

Elena Moșuc – 30

Serata a coincis cu sărbătorirea Zilei Românilor de Pretutindeni, renumita soprană fiind rezidentă la Zürich, oraș din care – ca solistă a prestigioasei Opere locale – și-a direcționat turneele artistice către toate marile scene ale lumii, de la Scala la Metropolitan, de la Opera de Stat din Viena la Festivalul salzburghez, de la Opéra Bastille la Gran Teatre del Liceu și către multe altele din Europa, America și Asia, nelipsind România.

Programul ales a fost construit pentru a ilustra în chip consistent aproape întreg traseul profesional al sopranei, evoluția în carieră, Elena Moșuc fiind unanim recunoscută drept o mare belcantistă, stil pe care îl stăpânește la perfecțiune și care i-a asigurat cheile dezvoltărilor ulterioare. Într-adevăr, glasul ce a pornit de la *Fach*-ul de coloratură lirică a câștigat în consistență, în volum și a dobândit virtuți ce i-au permis abordarea teritoriilor liric și liric-spint, în condițiile păstrării strălucirii, percutanței, extensiei supraacute și agilităților glasului.

Știința rostirii recitativului (aria din *Roberto Devereux*), lirismul (*Vissi d’arte* din *Tosca* și duetul din primul act al operei *Otello*), pictarea unei atmosfere limpede într-un legato continuu (*Tacea la notte placida* din *Trubadurul*, terțetul Norma-Adalgisa-Pollione din primul act și duetul Norma-Adalgisa din cel secund al operei *Norma*), delicatețea din

duetul *Un dì felice eterea* din *Traviata*, precum și eterica, răscolitoarea rugă cu nuanță de mulțumire *Ave Maria* din *Otello*, trăirea intensă, au fost atribute care au dat sens dramaturgic sporit vibrației mai accentuate a vocii. În afara programului prezentat de tenorul Andrei Lazăr, seara s-a încheiat cu *Sempre libera* și *Brindisi* din *La traviata*, confirmând prin pagini iconice marca inițială de referință a sopranei, cunoscută, apreciată și conservată de mulți, mulți ani.

Elenei Moșuc i-a fost onorată aniversarea prin prezența unor parteneri cunoscuți, soliști ai scenei bucureștene, tenorii Daniel Magdal (*Nessun dorma* din *Turandot*, terțetul *Oh! di qual sei tu vittima* din *Norma*, duetul *Otello-Desdemona*) și Alin Stoica (aria *No puede ser* din zarzuela *La tabernera del puerto*, duetul din primul act al *Traviatei*). mezzosoprana Oana Andra (aria Leonorei din *Favorita* și fragmentele din *Norma*), baritonul Lucian Petrean (aria *Cortigiani* și duetul cu Gilda Si, *vendetta* din *Rigoletto*). Într-un aranjament inedit în lojile proscenium, doi Alfredo - Alin Stoica și Daniel Magdal - i-au dat replicile Elenei Moșuc în cabaletta ariei din *La traviata*, iar șampania a însoțit finalul susținut de toți artiștii serii.

Instrumentiștii Operei Naționale au cântat sub bagheta lui Daniel Jinga, manager interimar și maestru de cor al teatrului din Splai, care a condus în siguranță, atent la intrări și cu tempo-uri convenabile, potrivite lecturii. Ca prezență de suflet pentru sărbătorită, aria din „*Tosca*” a fost dirijată de avocatul elvețian Christoph Hebeisen, soțul Elenei Moșuc.

Momentul simfonic al serii, Intermezzo-ul *Meditație* din opera *Thais*, l-a avut drept solist pe concertmaestrul Radu Dunca.

Ruxandra Donose – 30

La nici o săptămână după concertul Elenei Moșuc, Opera Națională București a invitat-o pe reputata mezzosoprană Ruxandra Donose pentru a-și aniversa trei decenii de remarcabilă carieră internațională, punctată de apariții în România. Rezidentă vieneză, drumurile artistice au dus-o de la celebra Operă de Stat de pe Ring – a cărei angajată permanentă a fost multă vreme, la Covent Garden din Londra, în America, la Metropolitan, Los Angeles și San Francisco etc., la parizienele Bastille, Châtelet și Garnier, la Liceu din Barcelona, la Deutsche Oper Berlin sau Bayerische Staatsoper din München, ca și la festivalurile Glyndebourne și Salzburg, în Extremul Orient și în multe alte locuri.

Cu timbralitate de culoare prețioasă ce amintește de rezonanțele violelor, mezzosoprană lirică, Ruxandra Donose are un parcurs profesional impecabil, desfășurat sub semnul eleganței în cânt și al inflexiunilor expresive, probate acum mai întâi în celebrele *Ombra mai fu* (*Xerxes*) și *Di tanti palpiti* (*Tancredi*), arii pentru travesti în stilistică barocă și belcantistă, în care artista excelează. Periplul

prin alte teritorii componistice a continuat cu romantica *Va! Laisse couler mes larmes* din *Werther*, ce a bulversat spirite și, ca surpriză de abordare veristă, cu aria Principesei de Bouillon din *Adriana Lecouvreur*, o pagină ce merge către culoarea de contraltă, în care turbulența și patosul se întretes. Accentuarea dramatică s-a regăsit imediat după primele versuri, în zicerea *Ogni eco, ogni ombra nella notte incesa...*, către pătimașa *O vagabonda stella d'Oriente* încheiată cu un La natural acut de admirabilă lărgime. Reîntoarsă la melodica franceză, Ruxandra Donose a oferit o lectură pulsând de senzualitate a ariei *Mon coeur s'ouvre à ta voix* (*Samson și Dalila*), redată printr-o minunată cursivitate a liniei de cânt în care articularea cuvântului a venit în tente senzuale. Mlădierile insinuante au invadat și Habanera (*Carmen*), finalizată cu un *Prends garde à toi!*, nu numai amenințător, dar și ca teribilă premoniție. La cererea insistentă a publicului, în bis, Ruxandra Donose a oferit cu ritm și foc, cunoscuta *Granada*, încheind un program în care creația austro-germană, unul dintre simbolurile artistei, a lipsit.

Componenta simfonică mai substanțială a galei a fost motivată de experiența de gen a dirijorului Tiberiu Soare, directorul artistic al Operei Naționale, alăturată practicii bogate în fosele teatrelor lirice. Orchestra s-a modelat exemplar în pagini de Haendel (fragmente din *Muzica Regală pentru focurile de artificii*), Verdi (rar cântata muzică de balet din *Otello*), Suppé și Bizet (populara uvertură *Cavaleria ușoară*, respectiv *Farandola* din suita *Arlesiana*).

Amfitrionul serii, actorul Mircea Rusu de la Teatrul Național „Ion Luca Caragiale”, s-a arătat mai puțin atent la pronunția unor nume de compozitori și arii.

Sărbătoririle celor două dive au fost primite în ovații și valuri de flori de un public care a sorbit cu nesaț reîntâlnirile cu marii artiști români. Se așteaptă ca laudabila inițiativă a managementului interimar al Operei Naționale București, să continue prin invitarea în concerte sau spectacole a altor vedete ce-și aniversează în acest sezon perioade semnificative de carieră. Și nu numai. La bună inspirațiune!

Costin POPA

Aida 3D - Melbourne

6 mai 2021 a fost o dată importantă pentru Melbourne în recuperarea după criza COVID. Opera australiană s-a redeschis pentru prima dată din decembrie 2019. Spre deosebire de alte instituții de arta spectacolului care au abordat cu prudență acest an pandemic, construind producții cu distribuții mici și ajustări ale partiturii, compania din Melbourne a ales să nu facă compromisuri.

Pentru această producție însă, opera australiană a adus decoruri și costume fastuoase și colaborări cu soliști de prim rang – în ce privește renumele dar și capacitatea vocală – într-o operă de Giuseppe Verdi notabilă pentru constituția sa masivă. Este un risc calculat pentru directorul

Stefano La Colla (Radamès), Leah Crocetto (Aida)

foto: <https://bachtrack.com/>

artistic al companiei, Lyndon Terracini, care spune că a ales această lucrare impresionantă pentru a motiva publicul să revină la spectacole.

Este vorba despre *Aida*, o coproducție montată alături de La Scala din Milano, ce adună un colectiv de peste 100 de artiști. În acest moment este cel mai vândut spectacol al companiei, datorită numeroaselor inovații pe care presa internațională deja le-a dezbătut.

Ațiunea având loc în Egiptul antic, încă de la premiera din 1871, această operă a devenit sinonimă cu extravaganța, cu ineditul. Producțiile acestei opere nu cunosc limite în privința noutăților. Așadar, pentru montarea din 6 mai 2021 s-a plusat în acest capitol cu 10 ecrane LED culisante și pivotante, de aproximativ șapte metri înălțime și doi metri lățime.

Aida regizată de Davide Livermore aduce în premieră în istoria operei australiene, un șarpe, o panteră, un cal galopând prin deșert spre public și chiar imaginea Nilului noaptea, sclipind în lumina lunii – toate într-un spațiu virtual tridimensional impresionant. De fapt, pe lângă componentele fizice, cum sunt scările modulare și o piramidă, s-a mai proiectat un teatru virtual, crescând prin iluzii optice dinamismul și diversitatea spațiului de lucru al artiștilor. Totul se datorează filosofiei regizorale care își asumă responsabilitatea de a capta atenția (mai ales a publicului tânăr) prin orice mijloace, și consideră că publicul are întotdeauna dreptate, chiar și când nu este

mulțumit de rezultate. Este de așteptat ca spectatorii tineri să fie mult mai atrași de acest fel de producții-hibrid, iar *Aida*, chiar prin acțiunea operei, oferă scenografilor multiple oportunități de a-și pune la lucru imaginația. Aflăm, de pildă, din publicații de specialitate, că Pantera 3D a Aidei este foarte expresivă, augmentând considerabil scenele în care apare alături de celelalte personaje.

Dar atragerea publicului tânăr în sala operei nu a fost singurul motiv de a realiza această producție semi-digitală; este vorba și despre aspectul tehnic – decorul fizic rămâne minimal, fiind mult mai simplu de montat-demontat, cu echipă de tehnicieni mult mai mică. Pe de altă parte, în contextul actual în care piesele de schimb pentru ecranele de acest fel sunt destul de greu de obținut, acest lucru poate deveni un mare inconvenient.

La Sydney, încă din 2019 opera a inclus în repertoriu trei producții semi-digitale, astfel încât echipajul să poată funcționa mai lejer; același lucru este planificat și pentru sfârșitul acestui an la Brisbane, când *Aida* va alterna cu o nouă versiune digitală a tetralogiei *Inelul Nibelungului* de Wagner.

În unele dintre aceste producții, ecranele nu doar glisează de-a lungul pistelor, ci și zboară prin sală. Publicul din Melbourne va vedea acest lucru în sezoanele viitoare, alături de alte efecte tridimensionale ce vor include utilizarea unor tehnologii de top care să arate anumite imagini în fundal, apoi frontal pe un ecran, revenind în fundal pe măsură ce acesta se deplasează de-a lungul sălii.

Toate aceste „vrăjitorii digitale” înseamnă că și soliștii trebuie să se ridice la un nivel foarte înalt de performanță astfel încât să nu fie eclipsați. Directorul artistic este încrezător că nivelul interpretativ va fi excelent în producția operei *Aida*, care îi are în rolurile principale pe soprana americană Leah Crocetto și pe tenorul italian Stefano La Colla.

Pe 6 mai, dar și la fiecare spectacol de-a lungul sezonului, celebrul marș triumfal al Aidei înseamnă pentru toți muzicienii și tehnicienii operei din Melbourne, nu doar victoria Egiptului asupra Etiopiei, ci și întoarcerea plină de speranță pe scena de pe care, fără voie, au lipsit. Producția operei, care poate fi considerată cea mai mare dintre operele mari, înseamnă de asemenea un moment triumfător pentru toți artiștii de la Opera Australiana.

Norela-Liviana COSTEA

Popas în lumea operei (I)

Ziua de 10 mai a fost semnificativă pentru personalitățile care și-au dedicat întreaga viață genului de operă. Evenimentul în cadrul căruia au fost decernate International Opera Awards (Premiile Internaționale pentru Operă) a avut loc în Londra, desfășurându-se online. În afară de Premiile Cititorilor, celelalte au fost oferite de către un juriu format din membri internaționali ce au excelat în genul de operă, președinte fiind John Allison (editorul revistei Opera și critic muzical la „The Daily Telegraph”). În rândurile ce urmează voi prezenta câteva dintre personalitățile care au fost remarcate în cadrul Galei.

Denyce Graves s-a născut în anul 1964 la Washington D.C. unde a absolvit la Școala de Arte Duke Ellington. Își continuă studiile la Conservatorul Oberlin College și New England Conservatory, iar în 1995 debutează pe scena Metropolitan Opera din New York.

Mezzo-soprana deține calități excepționale, precum o expresivitate accentuată, prezență de scenă elegantă, abilități teatrale, toate acestea ajutând-o să progreseze în cariera sa. Rolurile din *Carmen* și *Samson și Dalila* au adus-o pe marile scene de operă cum ar fi Opera din San Francisco, Opera Națională din Paris, Arena di Verona, Grand Opera din Houston, Opera din Dallas și chiar la Festivalul „Maggio Musicale” din Florența.

Artista a apărut în mod repetat pe scenele teatrelor foarte cunoscute din America de Nord, Europa și Asia. Spre exemplu, rolul principal din *Margaret Garner* de Richard Danielpour a adus-o la Opera din Michigan, cea din Cincinnati, Opera Carolina, Opera din Philadelphia. Alte roluri: Charlotte din *Werther*, Judith din *Bluebeard's Castle* (*Castelul Prințului Barbă Albastră*) de Béla Bartók – într-o producție realizată de William Friedkin – pe care l-a jucat la Opera din Los Angeles și la Opera Națională din Washington.

Denyce Graves a câștigat premii semnificative de-a lungul carierei sale de artistă, printre ele numărându-se Premiul „Eleanor Steber” la Concursul de Canto de la Columbus Opera, Marele Premiu la Concursul Internațional de Canto din Paris, „Jacobson” Study Grant din partea Fundației de Muzică „Richard Tucker”. De asemenea, a participat la emisiunea „The Royal Opera House” de la BBC, laureată cu Premiul „Emmy”.

Aceasta deține propria fundație – Denyce Graves Foundation – care îi promovează pe cântăreții americani și îi integrează în mediul artistic, dorind să creeze un impact cultural pozitiv asupra artei americane.

În cadrul evenimentului de luni seara i s-a acordat Premiul „Opera for Peace”.

*

Premiul Dirijorul Anului i s-a acordat lui Kirill Petrenko. Acesta s-a născut în anul 1972 în Rusia și și-a descoperit pasiunea pentru muzică la vârsta de 11 ani, debutând ca pianist. La 18 ani se mută împreună cu familia sa în Austria și începe studiile la Conservatorul de Stat din Feldkirch al regiunii Vorarlberg.

Ca și dirijor s-a remarcat în anul 1995 cu *Let's Make an Opera* de Benjamin Britten și de atunci a colaborat cu orchestre prestigioase din toată lumea. Numele său este asociat cu teatrele de operă din Germania, în mare parte activitatea sa desfășurându-se în această țară. De exemplu, în 2011 a dirijat premiera operei *Inelul Nibelungului* de Wagner la Komische Oper din Berlin, iar în prezent este directorul Operei Bavareze de Stat din München.

Kirill Petrenko este foarte meticolos în privința tehnicii sale dirijorale, iar determinarea de a obține o interpretare cât mai bună a repertoriului se observă în majoritatea concertelor lui. Acesta a fost ales ca dirijor în 2015 de către membrii Orchestrei Filarmonice din Berlin, unde a mai fost invitat în anul 2006 să conducă orchestra. Există foarte puține interviuri cu el sau înregistrări, spunând la o conferință din 2016 că preferă să se exprime direct pe scenă. Însă cum orchestra din Berlin este recunoscută pentru CD-urile sale și, recent, chiar au creat propria platformă online – Digital Concert Hall – noul dirijor s-a adaptat și, astfel, au înregistrat *Simfonia a șasea* de Ceaikovski.

Într-un articol din „The New York Times” este descris cât de bine a dirijat *Simfonia a șasea* de Mahler: pe lângă faptul că gesturile sale au fost precise, mișcările corpului se pliau perfect cu caracterul sonor al orchestrei, astfel că spectatorii parcă erau conduși spre anumite stări. Totodată, membrii orchestrei au fost foarte receptivi dirijatului său, răspunzând cu mult entuziasm, faptul acesta evidențiindu-se în sonoritatea creată.

*

Orchestra Bavareză de Stat (Bayerische Staatsorchester) a fost fondată în 1811 de către Academia de Muzică. Ca și istoric, ansamblul a început să își definească numele după anul 1563, când Orlando di Lasso a fost numit capelmaistru, iar aproximativ 100 de ani mai târziu activitatea lui s-a amplificat odată cu apariția primelor reprezentații de operă la care muzicienii au participat. În 1762 a primit titlul de *Hoforchester* (orchestra Curții Bavareze); Mozart a dirijat ansamblul la premiera operei sale – *Idomeneo* – urmând ca în 1860 să cânte la premierele operelor de Wagner precum *Tristan și Isolda*, *Aurul Rinului*, *Maeștrii cântăreți din Nürnberg* etc. În timpul

Revoluției Germane, numele orchestrei s-a schimbat și s-a păstrat forma până în prezent, subliniind căderea monarhiei bavareze.

Astăzi, orchestra activează la Opera Bavareză de Stat (Bayerische Staatsoper) din München (Germania), iar dirijorul are titlul de Generalmusikdirektor. Funcția aceasta a aparținut unor personalități precum Richard Strauss,

între repetiții și spectacol, deoarece grupul este dispersat pe scenă. Munca ansamblului este destul de extenuantă, având în vedere că aceștia trebuie să memoreze partiturile, să știe foarte bine textul muzical și să aibă o dicție foarte bună, indiferent de limba în care este libretul. Și totuși, sonoritatea este la fel de plină, iar spectatorii rămân cu o amintire plăcută după fiecare reprezentație.

Orchestra Bavareză de Stat (Bayerische Staatsorchester)

Clemens Krauss, Wolfgang Sawallisch. Orchestra a avut o colaborare de succes cu Carlos Kleiber, deși acesta n-a deținut postul, iar în 2013 bagheta îi este îndemănată lui Kirill Petrenko. La această Gală a primit Premiul Orchestra Anului.

*

Un alt premiu semnificativ a fost Premiul Corul Anului acordat Corului Metropolitan Opera, maestru fiind Donald Palumbo. Acesta a preluat corul în 2007 și de atunci ansamblul a început să exceleze, maestrul Palumbo reușind să-i redea o sonoritate deosebită. Pentru „The New York Times”, James Levine, pe atunci director al Operei, a spus că grupului i-a fost conferită vitalitatea sub bagheta acestui dirijor, iar coriștii sunt plini de entuziasm. De asemenea, maestrul și-a prezentat scopul foarte clar încă de la preluarea postului, spunând că dorește să aducă ansamblul la nivelul orchestrei, fără ca acesta să mai fie în umbra ei.

Înainte de venirea sa, la pupitrul corului era Raymond Hughes, care timp de 16 ani s-a străduit să mențină într-o poziție înaltă standardele artistice ale ansamblului. Conform articolului din „Playbill”, care anunță venirea lui Donald Palumbo la Met Opera, Peter Gelb (managerul Operei) îi aduce cuvinte de apreciere, spunând că este privit ca cel mai bun dirijor de cor din toată lumea și că această colaborare va fructifica realizările din timpul lui Raymond Hughes. Desigur, părerile sunt împărțite, existând angajați care au afirmat că maestrul Hughes n-a reușit să aducă corul în culmile gloriei. De pildă, Sarah Billinghamurst, fost director general adjunct pentru afacerile artistice, a declarat că sonoritatea grupului era bună, însă se simțea, mai ales ascultând la radio, unde se poate auzi orice fel de greșeală, că nu se ridică la standardele Operei. Pe același ton, James Levine mărturisește că sunetului îi lipsea substanța.

La repetiții maestrul Palumbo se axează atât pe calitatea sunetului, cât și pe dicție. Fiecare lucrare este studiată cu mare seriozitate și reușește să aducă grupul în anumite stări, pregătind atmosfera potrivită pentru fiecare piesă. Este interesant cum reușește să păstreze un echilibru

metroului. Clădirea a fost renovată și după șase ani Teatro Real a ajuns o instituție cu 1700 de locuri și o scenă foarte mare, care a găzduit de-a lungul anilor opere evocatoare.

Acest premiu plasează instituția pe harta operei mondiale alături de alte instituții magnifice precum Royal Opera House din Londra, Metropolitan Opera din New York sau Teatro alla Scala din Milano. Totodată, a fost nominalizată și pentru alte premii precum Premiul pentru

Teatro Real Madrid

cea mai bună orchestră – Orchestra Simfonică din Madrid – sau Premiul pentru cea mai bună premieră – *Je suis narcissiste* – scrisă de compozitorul spaniol Raquel García-Tomás.

*

Chiar dacă evenimentul a fost în spațiul virtual, punctele muzicale s-au ținut printr-o videoconferință, chiar și spectatorii au fost creați din software, organizarea a fost foarte bună. Scopul acestei Gale, cea mai importantă de acest fel din lume, este de a promova opera și de a-i sprijini pe adepții ei, fie că este vorba de soliști, instituții sau compozitori. (va urma)

Sarah RIZESCU

Vasile Vasile - 80

*Personalitate „poliedrică” a culturii românești
Bizantinolog, muzicolog, etnomuzicolog și profesor
în învățământul preuniversitar și universitar.*

În urmă cu 80 de ani, la 3 iunie 1941, vedea lumina zilei în comuna Borlești, jud. Neamț, una dintre personalitățile marcante ale muzicologiei românești, având un spectru foarte larg de afirmare: bizantinologie, etnomuzicologie, didactică muzicală etc.

Inițierea muzicală o începe la Seminarul teologic de la Mănăstirea Neamț (1954-1959) avându-i ca profesori de muzică pe Victor Ojog, Ivan Ioan și Ștefan Alexe. Ulterior urmează și cursurile Liceului teoretic din Buhuși.

Absolvent al Institutului Pedagogic din Iași, specializarea Muzică (1963-1966), unde i-a avut ca profesori pe: Achim Stoia, (Armonie), George Pascu (Istoria muzicii), Ion Baci (Dirijat coral), Gheorghe Sârbu (Vioară), Pavel Câmpăneanu (Pian), și-a continuat studiile la Conservatorul din Cluj - Napoca (1966-1971), cu Tudor Jarda (Armonie și Aranjamente corale), Romeo Ghircoiașiu și Gheorghe Merișescu (Istoria muzicii), Ioan R. Nicola (Folclor), Dorin Pop (Dirijat coral), Erwin Junger (Contrapunct), Vasile Herman (Forme muzicale), Aurel Ivășcanu (Metodica predării muzicii) ș. a.

În perioada 1968-1973 urmează specializare Limba și literatura română - Limba și literatura franceză, la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, devenind licențiat în Filologie. Obține gradul didactic I în învățământ, cu lucrarea *Mănăstirea Neamț - vatră de cultură muzicală românească*.

Urmează studii postuniversitare și obține în anul 1993 titlul de Doctor în Pedagogie cu tema *Evoluția conceptului de educație muzicală în România*, în cadrul Institutului de Științe ale Educației din București. În anul următor obține și titlul de Doctor în Muzică, în cadrul Academiei de Muzică din Cluj-Napoca, cu teza *Gavriil Galinescu, reprezentant de seamă al folcloristicii românești*.

Își începe activitatea didactică ca învățător și profesor suplinitor în comuna natală, Borlești (1961-1963), profesor la școli generale și licee din Bacău și Piatra Neamț (1966-1989), fondator și director al Școlii populare de artă din Piatra Neamț (1972-1976). Ulterior, își continuă activitatea ca cercetător științific principal la Institutul de Științe ale Educației din București, profesor asociat la catedra de Muzică bizantină din cadrul Academiei de Muzică din București (1990-1994). Devine conferențiar la Universitatea Națională de Muzică din București pentru *Istoria muzicii bizantine și Metodica educației muzicale* în perioada 1994-2006.

Profesor universitar la Departamentul Arte al Universității din Pitești, începând cu anul 2006 până în prezent, fiind în paralel și profesor asociat la Universitatea Națională de Muzică din București, între anii 2006-2020.

Membru al UCMR, al *International Phemenology Institute America* și al altor asociații și fundații din țară și din străinătate. A fost distins cu titlul de *Profesor emerit* și cu Medalia comemorativă *Jan Amos Comenius* în anul 2002. În anul 2010 primește din partea Academiei Române, premiul „Ciprian Porumbescu”, în domeniul muzicologic, pentru cele trei volume, *Tezaur muzical românesc din Muntele Athos*.

Cu o pasiune deosebită pentru scris, realizează mai multe articole, studii, comunicări la simpozioane naționale și internaționale (Roma, Atena, Gdansk, Macerata, Chișinău etc.) conferințe, cursuri universitare și 20 de volume, abordând teme diferite, referitoare la muzica românească și universală, lucrări de bizantinologie, etnomuzicologie, educație muzicală etc.

Se adaugă cele 10 manuale pentru învățământul preuniversitar, publicate în țară și în Basarabia și alte volume în care recuperează și restituie valoroase pagini ale lui George Breazul, Leca Morariu, Gavriil Galinescu, Alexandru Zirra etc. Așteptăm cu un vădit interes ultimele lucrări aflate în curs de tipărire: monografia lui Marțian Negrea, culegerea de colinde a lui George Breazul, volumul al II-lea al monografiei lui Anton Pann, istoria imnului național, Muzica românească - punte între Orient și Occident ș. a.

Îmi face o deosebită plăcere să îi pot contura marelui profesor și muzicolog Vasile Vasile, un portret omagial în semn de recunoștință și respect pentru cunoștințele pe care mi le-a transmis în calitate de studentă și pentru modelul de viață pe care îl iradiază în jur. Îi mulțumesc, în numele tuturor studenților, pentru că ne-a călăuzit pașii în acest univers magic al cunoașterii muzicale și didactice și al cercetării științifice.

Cum anul acesta împlinește 80 de ani, îi dorim multă sănătate și putere de muncă, pentru a putea pune în lumină noi pagini despre muzica și pedagogia românească.

Maria DUȚU-ENESCU

Big Band-ul Radio la vârsta desenelor animate

Încă un episod din serialul „Jazz Evenings at Radio Hall” s-a depănat pe scena Sălii Radio joi 22 aprilie 2021 de la ora 19,00 cu participarea proeminentă a *Big band-ului Radio* sub autorizata diriguire a maestrului baghetei, Ionel Tudor. Întrucât și de astă dată – din pricina interdicțiilor impuse oligarhic de blestemul pandemiei – scaunele din sală au rămas neocupate, compensația dăruită melomanilor a constat în transmiterea *live* a concertului, ca de obicei pe posturile de radio *România Cultural*, *România Muzical* (audio), concomitent și pe *Facebook* (inclusiv video).

Fiindcă în chip meritoriu evoluțiile din acest an ale *Big band-ului Radio*, atât în formulă completă cât și în ipostază *combo*, au avut în intenție a ilustra prin programul ales câte o temă comună tuturor pieselor, conținutul concertului din 22 aprilie a apărut subsumat unui concept totodată generos și atractiv: melodii din coloanele sonore ale unor celebre pelicule de desen animat – de aici și genericul „AGES OF ANIMATED JAZZ” – secvențe regândite pe suportul timbral al orchestrei mari de gen.

Responsabili cu selecția temelor / aflarea versiunilor adaptate pentru big band au fost dirijorul lider Ionel Tudor și trompetistul Sebastian Burneci. Iar oficiile de bună gazdă „MC” (master of ceremony) au revenit ca și cu anterioare prilejuri lui Cristian Marica, prezentator fluent, informat, charismatic.

În primele minute am urmărit un moment introductiv de jazz „clasic” propulsat cu swing în piesele „BASIE STRAIGHT AHEAD” (muzica și aranjamentul semnate de Sammy Nestico, renumit muzician trecut în neființă anul acesta în data de 17 ianuarie la vârsta de 96 de ani!), chorus-urile solistic-improvizatorice fiind susținute consecutiv de Evgheni Mamot la saxofon tenor, respectiv George Natsis la pian; și „MISS FINE”, o temă a saxofonistului, clarinetistului compozitor, orchestrator și dirijor Oliver Nelson, valorificată variațional de Sebastian Burneci la trompetă cu surdină; de relevat interesanta scriitură a *chorus-ului special* încredințat de aranjor pachetului de suflători!

Salba de creații „animate”, preluate și în jazz, s-a deschis cu celebra temă scrisă acum o jumătate de veac de Henry Mancini intitulată „PINK PANTHER” (autorul fiind și aranjor), drept principal leitmotiv melodic-armonic conducător pentru coloanele sonore ale peliculelor cinematografice / serialelor TV omonime; în tălmăcirea *Big band-ului Radio*, demne de apreciat au fost elegantul solo de saxofon tenor al Diane Suci și intervenția succintă a trompetistului Silviu Groaza.

Cu un puls ritmic mai alert, cunoscuta compoziție a lui Terry Gylkison „THE BARE NECESSITIES” din soundtrack-ul filmului „Cartea junglei”, i-a prilejuit pianistului George Natsis o inspirată, dezinvoltă preumblare solistică pe claviatură. Iar cât privește aranjamentul deosebit de reușit, purtând autograful aceluiași profesionist de înaltă clasă, prolificul Sammy

Nestico, am admirat – ca și în orchestrarea lui Henry Mancini – subtilitățile armonice și izbutitele mixturi timbrale plăsmuite cu gust.

Ne bucură să evidențiem în continuare și o contribuție românească de ținută în creionarea de către Cătălin Milea a vestimentului orchestral de jazz conferit învăluitoarei balade „WHEN YOU WISH UPON A STAR” – autori Leigh Harline și Ned Washington. Grație conceptului aranjorului, în familia instrumentelor de suflat cu ancie, în speță saxofoanele, au intervenit pentru interpretarea acestei secvențe, surse sonore alternative: flautul (Paolo Profeti), clarinetul (Cozmin Stanciu) precum și, acreditate sieși de Cătălin Milea, flautul piccolo, percuția (*afroton cabalonga shaker*), precum și saxofonul sopran cu care a încrustat în sunet un mirific solo, urmând momentelor improvizate la trompetă de Sebastian Burneci și la pian de George Natsis. Ne referim, desigur, la binecunoscutul cântec din coloana sonoră a filmului lui Walt Disney „Pinocchio”, cântec care a cucerit la vremea sa „Premiul Oscar pentru cea mai bună melodie originală”!

Ajunși pe la mijlocul cronicii concertului „AGES OF ANIMATED JAZZ”, se cuvine să dezvăluim – și prezentatorul Cristian Marica a făcut-o – numele

compenților *Big band-ului Radio*: familia *brass* – trompete Silviu Groaza, Sebastian Burneci, Laurențiu Moise, Silviu Albei și tromboane Adrian Cojocaru, Florian Radu, Ciprian Partenie, Andrei Bolbocean; familia *reeds* – Diana Suci – saxofon tenor, Paolo Profeti – saxofon alto, flaut, Cătălin Milea saxofon alto, saxofon sopran, flaut piccolo, percuție, Evgheni Mamot – saxofon tenor, Cozmin Stanciu – saxofon bariton și clarinet; *rhythm section* – George Natsis – pian, Eugen Tegu – gitară bas, Liviu Negru – gitară, Laurențiu Zmău – baterie.

Pentru a treia oară prezent în programul concertului, în dubla ipostază de compozitor și aranjor, longevivul muzician american Sammy Nestico numit „the Rolls Royce of composers and arrangers in big band jazz” a întruchipat prin aranjamentul piesei sale „PRIME TIME” un veritabil model de echilibru, creativitate, înalt profesionalism în stilul jazzului clasic *swing*.

După introducerea pianului acompaniat de secția ritmică și tema expusă la unison de saxofoane, ne-au cucerit prin fantezia investită nedrămuit în contribuțiile lor solistice improvizate, Florian Radu la trombon, Cătălin

Milea la saxofon alto, Sebastian Burneci la trompetă, după care –nu puteau lipsi – minunatele *chorus-uri speciale* ale suflătorilor!

Sucesivele două secvențe muzicale au marcat întoarcerea la conjunctura temelor preluate în jazz din coloanele sonore însoțind desene animate, însă de astă dată aparținând unor faimoase seriale de televiziune: „THE MUPPET SHOW THEME” – autori Jim Henson, Sam Pottle, aranjor Jerry Nowak, cu o intervenție solistică a lui Cătălin Milea, acum la... clarinet (timp în care Silviu Albei a schimbat trompeta cu un instrument de percuție), apoi nu mai puțin notoria

Ionel Tudor

„THE FLINSTONES” creată de Hoyt Curtin în aranjamentul lui Dave Barduhn (serialul TV „Aventuri în epoca de piatră” din anii ’60), cu solouri pline de patos ale lui Paolo Profeti și Cătălin Milea la saxofoane alto, întâi alternativ, apoi în dialog.

Și tot din lumea amuzantă, pastelată, îndrăgită de copii a simpaticelor păpuși *Muppets*, – inspirată „THEME FROM SESAME STREET”, avându-i autori pe Joe Raposo, Jon Stone, Bruce Hart și ca aranjor pe Denis DiBlasio (adaptare de Bob Lowden), aleasă drept epilog atractivului univers sonor al imagisticii desenelor animate: în derularea acestei piese s-au afirmat în sens inovativ, spontan, trompetistul Silviu Groaza și bateristul Laurențiu Zmău.

Concertul „AGES OF ANIMATED JAZZ” s-a dorit – și a reușit – a revela odată în plus polivalența disponibilităților valorice ale *Big band-ului Radio*, eficiența coordonării asumate cu intensă feroare de către liderul ansamblului, Ionel Tudor a trăsăturilor temperamentale, a capacităților de implicare afectivă / efectivă, proprii celor șaptesprezece creativi Instrumentiști cu majusculă. În speranța viitoare a *apropierii sociale* – opusă distanțării – dintre artiști și publicul prezent în sală, colectivul orchestral împătimit de jazz va continua să ofere, *on line* deocamdată, prinosul său de devoțiune pentru arta sunetelor, de două ori pe lună, joia, de la orele 19,00 în transmisiune directă. (Capturi foto Marius G. Mihalache)

Florian LUNGU

Amintiri

- Încă de când locuia dincolo de Ocean, Margareta Pâslaru a călătorit în mai multe state americane în încercarea de a convinge autoritățile locale de a sărbători Ziua Copilului pretutindeni la data de 1 iunie, așa cum reușise s-o facă în New Jersey. De succes s-a bucurat vizita sa în acest sens la San Francisco. Cu acea ocazie, Margareta Pâslaru a lansat compoziția sa „Our Day, Children’s Day”, care poate fi ascultată pe youtube. Remarcabil este faptul că acest cântec a devenit un adevărat imn al elevilor de la St. Bridget’s Primary School din Glasgow, Scoția! Aceștia îl cântă an de an, începând din 2018, postând pe Twitter, iar conducerea școlii i-a trimis un mesaj emoționant artiștei noastre: „Îți mulțumim, Margareta Pâslaru, pentru că ne-ai oferit ocazia să interpretăm fabulosul tău cântec și în acest an! Mulțumiri din partea părinților și a comunității școlii”. În altă ordine de idei, Margareta continuă să compună și în 2021 noi compoziții pentru viitoarele sale discuri. O surpriză a constituit-o pentru ea invitarea la Teatrul Național din București la un spectacol coregrafic, unde înregistrarea ei cu piesa „Dir-la-da-da”, lansată de Dalida și cu un text românesc de Sașa Georgescu, a inspirat un moment executat de tineri dansatori.

- La revenirea sa în țară, interpretul și compozitorul Constantin Drăghici a fost înconjurat de o mulțime de prieteni și de admiratori, așa cum

s-au petrecut lucrurile la un eveniment consacrat lui la Casa Lido. În spatele solistului, blondă, este soția lui (împreună au susținut un recital pe scena festivalului de la Mamaia în 1990) și, parțial mascat, poate fi văzut regretatul nostru colaborator Florin-Silviu Ursulescu.

În ultimii ani ai vieții sale Constantin Drăghici a fost readus în prim-plan de interpreta Ioana Sandu. Aceasta, profesoară de limba română, a scris o carte biografică despre artist, i-a inclus melodiile, inclusiv surprinzătoare duete (reorchestrate de Francisc Reiter), pe discurile sale, dar a și contribuit la apariția unui DVD. (M. G.)

Iurie Sadovnic

Vestea sinuciderii lui Iurie Sadovnic a șocat lumea muzicală din Republica Moldova, dar și pe cea a genului folk de la noi, unde era foarte cunoscut și apreciat. A fost bun prieten, între alții, cu Vasile Șeicaru, dar și cu Nicu Covaci, pe care l-a invitat nu o dată la festivalurile inițiate de el la Chișinău. Îmi trimitea adesea pe mail noile sale compoziții și visa să poată organiza pe scena Teatrului de revistă "Constantin Tănase" un mare concert al interpreților folk basarabeni. La București a fost invitat pentru prima dată, împreună cu chitaristul Viorel Burlacu, de promotorul Dorin Irimia (care ulterior l-a invitat și în Deltă, pentru o vacanță muzicală), după care a ținut să fie prezent, alături de "cumătra" sa Anastasia Lazariuc (i-a botezat fiica, pe Ileana) la lansarea primului album editat în România, de

către casa de discuri Eurostar, maestrului Eugen Doga. De altfel, la sfârșitul lunii iunie am participat la o comemorare a artistului, organizată de Dorin Irimia la restaurantul "Verdeței" din Capitală, cu care ocazie au fost vizionate filmări ale lui Iurie Sadovnic. Au participat Anastasia Lazariuc, Livia și Ioan Gauzin, iar de la Chișinău au venit compozitorul și interpretul Viorel Burlacu (a susținut un emoționant recital muzical) și jurnalista Valentina Luchian, directoare a reputei publicații "Fashion VIP".

Iurie Sadovnic s-a născut la 14 decembrie 1951 la Jura, raionul Râbnia, în fosta RSS Moldovenească. Crescut în comuna Susleni (al cărei Cetățean de onoare a fost), raionul Orhei, a rămas celebru drept "Orheianu". Rând pe rând a fost solist al formațiilor "Haiducii din Susleni", "Haiducii" (a Institutului de Arte "G. Musicescu", unde a studiat), "Sonor" (coleg cu Anastasia Lazariuc), "Maria Codreanu", "Noroc" (a lui Mihai Dolgan), "Contemporanul" și "Bucuria", a fraților Teodorovici (ambele ale Filarmonicii din Chișinău) sau al orchestrei de jazz din Nikolaev, Ucraina (în perioada serviciului militar). În 1983 a înființat formația "Legenda", cu un succes remarcabil timp de un deceniu, întreprinzând turnee în Cehoslovacia, Danemarca, Franța,

Polonia, dar și în țara noastră. În 1983 a primit premiul "Boris Glăvan", în 1984 a fost distins cu titlul de Artist emerit, i s-a conferit medalia "Meritul Civic" în 1993 (în RSSM), după care au urmat distincțiile conferite în Republica Moldova: medalia "Mihai Eminescu" (2000), Artist al poporului (2011), Ordinul Republicii (2015). În 2017 a devenit laureat al Premiului Național. Iurie Sadovnic a fost un mare și adevărat patriot, neabătându-se nici în vremurile grele de la crezul său: "Dumnezeu mie așa mi-a spus: ai menirea să cânti anume pe versurile clasicilor. Și balade". Alături de poetul Grigore Vieru a susținut sute de spectacole încă din anii '70. Între cele mai cunoscute compoziții ale sale sunt cele interpretate de Anastasia Lazariuc: "Dragă Otee", "Casa mea", "Mere coapte". În duet cu aceasta a lansat compozițiile lui Eugen Doga "Chemarea dragostei", "Păstrați iubirea", "Oglinda clapelor" și tot pe albume editate de casa de discuri Eurostar (le găsiți în magazine) pot fi ascultate creațiile lui Eugen Doga cântate de Sadovnic "Rugă" și "Meditație". Alte titluri intrate în conștiința publicului basarabean sunt piesele ce-i aparțin, între care "Mândro, cui mă lași pe mine", "Noi pace vrem", "Demnitate".

Chiar dacă pe biletul de adio a lăsat scris: "Am prea multe boli. Nu vreau să fiu nimănui povară", apropiații artistului știu că de fapt adevărul este altul, tragic și dureros. Pe lângă problemele din familie, dramatică a fost de fapt sărăcia, lipsa oricăror venituri în ultimii 2 ani. O revistă de dincolo de Prut a publicat în urmă cu un timp un adevărat strigăt de revoltă al colaboratorului apropiat, compozitorul și interpretul Viorel Burlacu, sub titlul: "Maestre Iurie Sadovnic, ce pensie are un artist și cât costă o pereche de strune?": "Vorbesc despre Personalități. Oameni care și-au consacrat viața necondiționat pentru cultura și imaginea țării. Oameni care mor umiliți, refugiați în propriile gânduri tulburi de crunta realitate". Iată așadar că și dincolo de Prut, ca și la noi, guvernanților nu le-a păsat deloc în pandemie de situația artiștilor, răsplătind însă cu miliarde de lei posturi TV, de radio și publicații "prietenoase". Apreciata compozitoare și interpretă Maria Stoianov, foarte cunoscută și în România, a postat un text grăitor: "A murit Iurie Sadovnic... Nu a mai rezistat, incultura, prostia și curvia din societate și scenă și-au făcut mendrele. Omul de cultură este aruncat la gunoi, la poarta "festivalurilor", nimeni nu mai are nevoie de el, când sus vine lupul milionar, îmbrăcat în piele de miel și când toți ticăloșii și pupincuriștii sunt puși în funcții la putere. Un biet om, care își iubește sincer țara și neamul, nu poate rezista la atâta prostie. Când omul va fi om, iar cultura va fi în fruntea societății, doar atunci poate vom trăi mai bine. Omul de cultură e sensibil, ca un copil, iar Iurie Sadovnic

alături de Stela Popescu, Livia Gauzin, Eugen Doga, Paul Surugiu-Fuego

n-a mai rezistat. Iartă-ne, Doamne, și pe noi, pentru că prea rar ne dăm seama pe cine trebuie cu adevărat să apreciem și să iubim...". Mesajul de mai sus se potrivește perfect și situației actuale din țara noastră, deși, culmea, în Republica Moldova artiștii sunt mai respectați, li se acordă onoruri (Artist emerit, Artist al poporului), iar atunci când pleacă dintre noi personalități ale culturii se declară doliu național, așa cum a decretat președintele Republicii Moldova, Maia Sandu, și pentru acad. Nicolae Dabija (pe 15 martie), și acum, pe 9 iunie, pentru Iurie Sadovnic. La noi se comentează câteva zile, marele public este îndurerat, oficialitățile însă își văd de ale lor... În 1999, Iurie Sadovnic a lansat volumul de poezie "Am să plec în codru verde", pe care l-am recenzat și în paginile revistei noastre. Haiducului "Orheianu" îi dorim să aibă acolo Sus codrul verde mult-visat...

Marie-Jeanne Gherghinescu

Se sting, unul după altul, măștrii micului ecran... Fosta sa colega Nicoleta Paun, realizatoare și redactor muzical de mare valoare (fostă componentă, cândva, a

Marie-Jeanne Gherghinescu, Luminița Dumitrescu, Aurora Andronache

trupeii rock feminine Venus), ne-a anunțat decesul unei regizoare de excepție.

Numele acestei mari profesioniste va rămâne mereu legat de cele mai importante emisiuni muzicale ale TVR, îndeosebi de cele de divertisment. A fost soția reputatului profesor de imagine la IATC Mircea „Nick” Gherghinescu, la rândul ei personalitate a televiziunii publice din epoca ei de glorie. Marie-Jeanne a făcut mai întâi regie de studio și după aceea s-a consacrat ca o maestră a regiei de montaj. Cele mai importante realizări ale carierei sale sunt legate de colaborarea cu Titus Munteanu, pe care ea îl așeza alături de marile nume ale TVR – Valeriu Lazarov, Alexandru Bocăneț, Ileana Pop. Împreună cu Titus și-a pus semnătura pe emisiuni memorabile – recitalul „Școlii vedetelor” de la Mamaia (cu 10 camere, record pentru acea vreme), numeroase Revelioane TV, excelentul recital al Luminiței Anghel, toate emisiunile cu „Școala vedetelor”, culminând cu consacrarea internațională. Este vorba de cea mai strălucitoare distincție cucerită vreodată de un post TV din țara noastră: „Rose d’Argent” (Trandafirul de argint), la cea mai mare

confruntare a producțiilor TV din întreaga lume – concursul „Rose d’Or” de la Montreux, în Elveția, la care se înscriu sute de producții. Pe genericul acelui film celebru va rămâne mereu și numele lui Marie-Jeanne Gherghinescu. Angajații de azi ai TVR ar putea studia cu carnețelul în mână emisiunile de altădată, pentru că tot ce vedem azi la TVR suferă mult la capitelele imagine, lumină, sunet, regie de montaj...

Ion Dichiseanu

Reputatul actor, născut în 1933 la Adjud și plecat dintre noi în acest an, în mai, a fost extrem de apropiat de muzica ușoară, fiind posesorul unei voci frumoase, calde. A apărut în numeroase concerte, cântând fie singur, fie alături de soția sa cu 35 de ani mai tânără, Simona Florescu, fostă câștigătoare a Trofeului de interpretare de la Mamaia. Au fost căsătoriți 22 de ani, dar și după divorț au continuat să aibă apariții împreună, cum a fost în emisiunea „Drag de România mea” a lui Paul Surugiu-Fuego de la TVR2. Bărbat chipș, cu succes indiscutabil la sexul slab, Ion Dichiseanu a ținut să cuprindă în paginile unor cărți amintirile sale

legate de idilele cu cântărețele Sarita Montiel („Am fost rivalul regelui. Povestea mea de iubire cu Sara Montiel”) și Ann-Louise Hanson, triumfătoare la „Cerbul de aur” 1971 („Frumoasa spaniolă, frumoasa suedeză”), în această din urmă carte o bună parte fiind consacrată, așa cum indică titlul, tot relației cu actrița-cântăreață iberică idolatrizată în România acelor ani, grație filmelor („Carmen de la Ronda”, ș. a.) sau concertelor. Înzestrările muzicale i-au fost puse în valoare, între altele, în musical-ul „Misterele Londrei” (adaptare după „Pygmalion” de G. B. Shaw) și tot la Teatrul „Nottara” în piesa care a depășit 500 de reprezentații „Micul infern” de Mircea Ștefănescu, cu muzica semnată de Henry Mălineanu. De asemenea a strălucit alături de Dan Spătaru în filmul muzical „Cântecele mării”, o coproducție româno-sovietică în regia lui Francisc Munteanu, cu muzica lui Temistocle Popa. În muzica ușoară românească el rămâne interpretul de neuitat al marelui șlagăr „Strada” de Radu Șerban, pe un text de Constantin Cârjan. Ultima sa apariție într-un concert de acest gen a fost în 2019, ca invitat în spectacolul lui Paul Surugiu-Fuego de la Sala Palatului.

Pagini de

Octavian URSULESCU

Pedro Negrescu - Iscălitură pe eternitate -

Există oameni, nu mulți la număr care, în decursul existenței lor pe această lume, nu au făcut umbră pământului degeaba...

În jazzul autohton – și nu numai, ci și în muzică, în general – regretatul **Pedro Negrescu** a avut un cuvânt important de lăsat posterității. Talentatul băiat care vedea lumina zilei în satul Buciumeni de lângă Tecuci, dintr-o familie de filologi dar având numeroși instrumentiști printre rudele apropiate, s-a evidențiat în cele aproape patru decenii de activitate, printr-o vocație enciclopedică a preocupărilor sale raportate la destinul artei sunetelor. Scurta-i prezență pe planeta Terra numărând doar 52 de primăveri, din 25 aprilie 1969 până în 23 mai 2021, s-a dovedit palpitant de tumultuoasă, de parcă ar fi putut fi subiectul unui roman captivant, imprevizibil, epatant!

Pe numele său real Petronius V. Acioacărlănoaei, mirobolantul Pedro Negrescu a făcut primii pași în aventura muzicii de la vârsta de 8 ani, când tatăl său l-a adus la București și l-a înscris la clasa de violoncel a Liceului de artă „George Enescu”, perioada studiilor urmate aici fiind coincidentă cu o anevoioasă viață în regim de internat. El s-a simțit însă atras de contrabas și l-a adoptat cu patos, curând revelându-se ca unul dintre artiștii reprezentativi ai jazzului românesc, în țară și peste hotare. Ieșită din comun – și fervoarea cu care s-a apropiat de diverse instrumente: pe lângă cele cu coarde înainte amintite, s-a arătat atras în răstimpul satisfacerii serviciului militar de *althorn*, *euphoniu*, *basflugelhorn* și alte instrumente de suflat din fanfară; ulterior a învățat să cânte la *trompetă*, *corn* și la *pian*. La fel de surprinzătoare a fost și *diversitatea capitolului sonor* pe care le-a învederat ca practicant. Astfel, grație înzestrării native (inclusiv al său „*auz absolut*”), perseverenței și elanului neobosit, s-a afirmat rapid în „*liga întâi*” a jazzului nostru. A debutat la *Festivalul de Jazz de la Sibiu* (1991), când al său cvartet „*Newcomers*” a dobândit Premiul I.

Datorită recunoșterii sale competențe profesionale a fost solicitat prin ani de exponenți de primă mărime ai genului, precum Dan Ionescu, Mircea Tiberian (care i-a fost și mentor la *Clasa Jazz a Universității Naționale de Muzică din București*), Marius Popp, Liviu Butoi, Johnny Răducanu (ca membru permanent al grupului „*Johnny Răducanu & Friends*”), Ion Baci Jr., Anca Parghel, Nicolas Simion, Romeo Cozma, frații Popovici (Iași), Teodora Enache, Garbis Dedeian, Jancy Körössy, Maria Răducanu – dar și din alte țări: bulgarii Ventsislav Blagoev, Theodosii Spassov, sârbul Ivan Alexeevici, italienii Guido Manusardi, Stefano di Battista, maghiarul Köszeği Imre, polonezul Tomasz Stańko, francezul Jean-Marc Padovani, americanii Billy Cobham, Marshall Hawkins, Armen Donelian, Rick Condit, Tom Wolfe, Chico Freeman etc. Pedro Negrescu a

fost aplaudat pe multe dintre podiumurile noastre de concert și de festival, deopotrivă dincolo de fruntarii – la *Festivalurile de Jazz de la Bydgoszcz - Polonia* (1994), *Corinthos - Grecia* (1995), *Russe - Bulgaria* (1993 și 1996), la *Concursul și Festivalul de la Getxo (Bilbao) - Spania* (1998, cu grupul propriu „*Soft Triangle*”, finalist al competiției), în Italia (1998, cu grupul lui Johnny Răducanu) și la amplul turneu continental cu *Big band-ul internațional „Swinging Europe”* („*European Jazz Youth Orchestra*”, sub conducerea unui renumit contrabasist danez, Erik Maseholm), la *Expoziția Mondială de la Hanovra* (august 2000), în Ungaria, Franța, Belgia, Olanda, la Los Angeles (2007) unde a urmat studii post-universitare; a fost și bursier, la *Bad Goisern* în Austria, unde i-a cunoscut pe contrabasistul Larry Grenadier, pe bateristul Billy Hart, pe saxofonistul Rick Margitza. Iar la propunerea profesorului Sigi Busch, Pedro Negrescu a fost nominalizat pentru o bursă la *Hochschule der Kunste* din Berlin, propunere ce nu s-a putut materializa din lipsa finanțării. Aceleași dificultăți le-a întâmpinat și atunci când a fost singurul român recomandat a fi bursier la *Mannes College of Music* din New York. Muzicianul s-a numărat între membrii fondatori, alături de Johnny Bota și de

profesorul Fulbright american Tom Smith, ai *Facultății de Jazz „Richard Oschanitzky”* în contextul *Universității private „Tibiscus”* din Timișoara, unde a și profesat. Lui Pedro Negrescu i se datorează realizarea sub propriul autograf, în multipla ipostază de poli-instrumentist, lider de grup și compozitor, albumele „*Home*”, „*Mansarda suspendată*”, „*The Bridge of Friendship*”, „*Like Water*” (în parteneriat cu Luiza Zan), „*Elegy*”, dar și implicarea în alte succese discografice precum CD-urile „*Jazz behind the Carpathians: Johnny Răducanu meets Teodora Enache*”, „*Rădăcini*”, „*Armine*”.

De menționat de asemenea, drept importantă pentru definirea personalității artistului, a sa carieră didactică: a predat disciplina *dirijat orchestră* la *Universitatea Națională de Arte „George Enescu”* din Iași, a fost profesor de muzică de cameră la *Liceul de Artă din Constanța*, cadru didactic la

Facultatea de Muzică a Universității de Artă Teatrală din Târgu Mureș.

Ca discipol al Clasei Regie de Teatru Muzical la Conservatorul bucureștean, studii completate cu cursurile de la Haendel Akademie din Karlsruhe, Germania în anii 2000, 2001, 2003, Pedro Negrescu a montat spectacole de gen în mai multe orașe, fost regizor la Opera din Constanța, a dirijat orchestra Teatrului Muzical „Nae Leonard” din Galați și aceea a Teatrului de Operetă din Kiev.

Vorbind despre ultimele două colective menționate, ajungem astfel la prinosul său de respect și dragoste pentru muzica academică, în fapt – activitatea de dirijor de orchestră căreia el, slujitor dăruit artei sunetelor, titular al doctoratului în muzică –

specializarea dirijat – i-a consacrat multe ore de neodihnă și energii creatoare, mai ales începând din anul 2000... eforturi soldate cu consecințe notabile: căci pe lângă realizările la pupitrul Orchestrei de cameră „Con Anima” și al Filarmonicii din orașul său de reședință Arad, Pedro Negrescu a fost maestrul baghetei invitat în multe rânduri a conduce live concerte susținute în fruntea ansamblurilor simfonice din Cluj, Bacău, Botoșani, Timișoara, Iași, a mai conlucrat cu Orchestra Națională de Cameră din Chișinău și a fost dirijor asistent al lui Larry Livingston la Los Angeles!

La moment de bilanț, să rezumăm că cel plecat în nemurire după o existență trăită intens, dăruită generos, nedrămuț muzicii ca poli-

instrumentist de jazz – dar care n-a fost străin nici de rock, de muzica lăutărească – regizor de operă, dirijor de muzică simfonică, de cameră (la a cărui pregătire complexă a contribuit inclusiv prezența la cursurile de muzică barocă de la Argentan – Normandia), profesor, compozitor de piese de jazz, de muzică de teatru și de film, – așadar protagonistul acestor rânduri a fost în chip fortuit și „eroul” unor mirabile experiențe de viață: elev al unui liceu de arhitectură, spălător de rufe la internat, tâmplar pe un șantier de construcții, mașinist la Teatrul Nottara, în tinerețe cochetând și cu actoria și cu... teologia!

A fost un artist de excepție. Un om. Requiescat in pace.

Florian LUNGU

Albumul cu amintiri

● Compozitorul Temistocle Popa a semnat lucrări de succes în multe genuri muzicale, dar îndeosebi pe tărâmul muzicii ușoare. Doar lui Dan Spătaru i-a încredințat nu mai puțin de 70 de melodii, multe din ele devenite șlagăre. Din păcate sunt foarte puțini moderatori și chiar interpreți care amintesc autorii pieselor cântate. De pildă, cine știe că un cântec extrem de abordat la diverse evenimente și de diverși soliști, inclusiv de muzică lăutărească, „Sunt vagabondul vieții mele”, aparține lui Temistocle Popa, pe versurile poetului Aurel Storin? Compozitorul ne-a lăsat și

câteva foarte frumoase romanțe. Imaginea alăturată îl surprinde în juriul festivalului „Crizantema de aur” de la Târgoviște, alături de marea doamnă a romanței românești, Ioana Radu.

● Regretatul compozitor Dumitru Lupu rămâne în istoria muzicii ușoare românești prin multe șlagăre de neuitat, bună parte din ele cântate de soția sa Ileana Șipoteanu. Dar cei doi artiști au sperat că și fiica lor Dumitrana le va călca pe urme, cu atât mai mult cu cât a fost un copil-minune, cu numeroase apariții și premii, inclusiv la festivaluri internaționale (imaginea alăturată surprinde un asemenea moment). Dumitrana a rămas pe

tărâmul artei, dar a terminat facultatea de Regie Film-Teatru la IATC, așa încât poate în viitor va regiza și spectacole de muzică ușoară...

● Textierul Angel Grigoriu a fost ultimul dintre celebrii Frați Grigoriu care s-a stins din viață, după Cezar și George. Înafara activității de bază (a semnat sute de texte de cântece, fie singur, fie alături de Romeo Iorgulescu), preda

și lecții de canto, lansând câțiva tineri soliști talentați. Cea mai cunoscută dintre aceștia a fost indiscutabil Adina Rus, pe care o vedem aici în fața pianului alături de mentorul său și de cei doi colegi cu care alcătuia un grup promițător.

“Sanremo este Sanremo!”

Afirmația îi aparține celebrului prezentator italian de televiziune Pippo Baudo, recordman al edițiilor conduse de el la celebrul festival “al muzicii italiene”. Iar la ediția 2021, desfășurată în condiții atât de speciale, ne-am convins de ce această manifestare este inegalabilă. Ediția a 71-a s-a desfășurat, timp de 5 zile, la începutul lui martie, o lună mai târziu decât perioada tradițională, dar nimeni nu credea că festivalul va mai avea loc. Și totuși organizatorii au reușit minunea, cu multe măsuri de precauție, masca și distanțarea obligatorii, participanții testați zilnic, sala teatrului Ariston fără public... Chiar și membrii orchestrei au purtat masca 5-6 ore în fiecare seară, fiind adevărați eroi. Până și florile oferite pe scenă - reamintesc că Sanremo este o capitală europeană a florilor - erau aduse cu un cărucior (să nu uităm că Italia a traversat perioade extrem de grele în pandemie), important este că festivalul a decurs aproape normal, respectând toate regulile. Parcă și afișul din acest an, trist, cu nuanțe dominante de gri, ne-a introdus în atmosfera unei manifestări desfășurate în timpuri grele, de pandemie și îngrijorare. Dar totul a fost absolut ireproșabil și asta deoarece televiziunea publică peninsulară, RAI (transmisiunile au putut fi urmărite și de nevăzători sau de cei cu probleme auditive), are o echipă de mari profesioniști, care s-au adaptat situației cu talent,

televiziune și spectacol, la țara profundă, ce luptă pentru a se regăsi. Am descoperit că normalitatea este ceva extraordinar”. Iar directorul muzical De Amicis a declarat că este un act de dragoste pentru Italia. Că încă nu e de glumit cu pandemia a dovedit-o depistarea pozitivă a

unui dintre soliști, Irama, organizatorii luând decizia ca acesta să intre totuși în concurs cu o filmare făcută la repetiții. Invitat permanent a fost controversatul Achile Lauro, care într-una din seri a venit costumat în... Cezar, veșmintele sale cântărind nu mai puțin de 21 de kg.! Provocare și exhibiționism, muzică mai puțin, în schimb a șocat cu declarația “Dio benedica incompresi!”. O fi el “neînțeles”, eu una n-am priceput nimic din prestațiile

sale... Conform obiceiului înstăpănit în ultima vreme, au apărut pe scenă numeroase personalități din alte domenii, cum ar fi fotbalistul Zlatan Ibrahimovici, jurnalista foarte stimată de la RAI Giovanna Botteri (a povestit din experiențele ei, recomandând să ne apreciem chiar și defectele, sfătuindu-ne de asemenea să fim mai solidari, toleranți și înțelegători), infirmiera Alessia Bonari, simbol al începutului pandemiei, povestind cu o emoție de nedescris momentele trăite (în prima zi a stat cu masca pe față 15 ore, semnele fiind vizibile și acum), Ilaria Capua, virusolog, actrița de teatru suferind de scleroză în plăci Antonella Ferrari, mai puternică decât destinul (despre ea se scrie o piesă de teatru), muncitorii care au lucrat la spectacol și la horticultură (și de această dată aranjamentele florale și buchetele de flori au fost superbe), campioni sportivi – Federica Pellegrini (înot) și Alberto Tomba (schi), fotomodelul internațional Vittoria Ceretti, ș. a.

Festivalul a început așadar cu sala goală, cu baloane în locul spectatorilor și cu aplauze înregistrate, singurele reale fiind cele ale membrilor orchestrei! Primul a intrat pe scenă câștigătorul de anul trecut, cu piesa “Fai rumore” - talentatul compozitor și interpret Diodato. Triumful lui s-a produs pe 8 februarie 2020, când a primit “Leul de aur” pe scena Teatrului Ariston, pe atunci cu sala arhiplină - o ultimă imagine de normalitate înainte de pandemie, așa

devotament, determinare și intuiție, având în spate o experiență unică. Este vorba de directorul artistic și co-prezentatorul Amadeus, un vechi și experimentat realizator RAI, care a știut să-și aleagă colaboratorii. Între aceștia, pe loc de frunte, co-prezentatorul atât de simpatic și de iubit Rosario Fiorello, care a fost alături de el în fiecare seară, cu o implicare, inclusiv muzicală, excepțională. Însuși Amadeus a recunoscut că s-a îndoit că festivalul va putea fi realizat: “L-am făcut respectând toate normele de siguranță, gândindu-ne mai ales la cei care trăiesc din muzică,

cum au arătat imaginile TV. "Fai rumore" a devenit imediat un cântec simbol și a fost cel mai fredonat de italieni în primele luni de carantină. Apariții aparțin în cele cinci seri de festival au fost cele ale foarte cunoscutei cântărețe și actrițe Matilda de Angelis, îndeosebi din serialul "The UN Doing", precum și ale orchestrei Poliției Statale, alături de Olga Zaharova și de remarcabilul saxofonist Stefano Battista - s-a intonat imnul Italiei. Dacă invitarea insistență a lui Achile Lauro a contrastat cu ținuta elegantă, decentă a festivalului, în schimb marile voci italiene ne-au reamintit istoria legendară a evenimentului. Laura Pausini a debutat la Sanremo în urmă cu 28 de ani și a mărturisit că este unica scenă care-i provoacă emoții mari: "Fiorello și Amadeus ne-au oferit momente excepționale de muzică și bună dispoziție. Sunt mândră că sunt italiancă!". Laura Pausini a relatat cum a fost la gala "Golden Globe", unde a câștigat premiul cu melodia "Io sì" (Seen) din filmul "La vita d'avanti a se" (The Life Ahead), regizor Edoardo Ponti, fiul actriței Sophia Loren, care are un foarte frumos rol în film. Cântecele au fost interpretate în limba italiană, muzica peliculei fiind semnată de Diane Warren, cu 12 nominalizări la premiile Oscar. O altă mare și plăcută surpriză a fost apariția șoc a celebrei cântărețe Loredana Berté, recunoscută ca fiind o artistă absolut specială. Aniversată cu multă căldură și simpatie pentru întreaga carieră, solista a oferit telespectatorilor noul ei single, "Figlia di Loredana", cu un ritm latino-american, cantabil și plin de culoare, care a înveselit pe toată lumea, inclusiv pe cei doar 50 de jurnaliști din Sala Stampa, de această dată în legătură doar online. După cum poate se știe, Loredana Berté este sora regretatei mari interprete Mia Martini (Premiul Criticii la Sanremo îi poartă numele), pe care Loredana o omagiază cu

orice ocazie. Loredana Berté a purtat fluturași în părul de culoare albastră, precum și pantofi roșii, semn al luptei contra violenței asupra femeilor (protest în care s-a implicat și la ediția precedentă, alături de alte soliste). Între titlurile sale cele mai cunoscute se numără "Mare, mare", "Non

sono una signora" sau "Sei bellissima". Iubitorii sportului își amintesc poate că nonconformista solistă cu tentă rock Loredana Berté a fost prima soție a faimosului jucător de tenis Björn Borg, care ulterior a fost căsătorit și cu Mariana Simionescu. Un alt grupaj omagial a fost cel dedicat compozitorului meu adorat, celebrul și genialul Ennio Morricone. Muzica sa de film este binecunoscută, dar câți își mai aduc aminte că el a semnat coloana sonoră a serialului TV atât de popular și în România, "Caracatița" (La piovra), în care a jucat și Ramona Bădescu? Fiul său, din păcate, nu se ridică la înălțimea tatălui (ar fi și greu!), dar are meritul că îi menține mai departe creațiile în atenția marelui public, dirijând concerte în întreaga lume. Omagiul adus lui Ennio Morricone a fost concretizat de cei trei tenori ce alcătuiesc trupa Il Volo, care, alături de minunata orchestră a festivalului, ne-au reamintit teme celebre compuse de marele maestru. Ennio Morricone și-a pus amprenta unică și în muzica ușoară, compunând cândva

Amadeus

pentru inegalabila Mina piesa de mare succes "Se telefonando". Impresionante cu adevărat au fost aparițiile unor mari legende ale festivalului de la Sanremo, cu cântece istorice: Gigliola Cinquetti cu "Non ho l'età" și "Dio, come ti amo", Marcella Bella cu "Montagne verdi" (amintind și de fratele ei Gianni Bella, care acum este bolnav) sau Fausto Leali, într-o formă vocală excelentă, cu celebrele melodii "Mi manchi" și "Io amo". O altă mare vedetă omagiată pe scenă a fost Orietta Berti (pe numele real Orietta Galimberti), născută la 1 iunie 1945 în Reggio Emilia, cu 56 de ani de carieră în lumea spectacolului. Foarte cunoscută și în România, a fost o adevărată "senioară" la această ediție. În palmaresul ei strălucesc cele peste 16 de milioane de discuri vândute, patru "Discuri de aur", unul de "Platină" și două de "Argint". A întreprins turnee în toate colțurile lumii, este extrem de iubită de publicul italian,

Fiorello, Măneskin, Amadeus

fiind o adevărată emblemă a cântecului din Peninsula. A pășit pe scena de la Sanremo pentru a 12-a oară, la 29 de ani de la ultima participare, piesa "Quando ti sei innamorato" fiind de fapt povestea vieții ei. La 76 de ani, Orietta Berti a evidențiat o voce foarte bună, cu intonație perfectă și muzicalitate remarcabilă, fiind un adevărat fenomen. Respectul față de marile valori ar trebui să însemne o lecție și pentru țara noastră, unde marginalizăm și aruncăm în uitare artiști nepereche. Astfel, la ediția actuală a festivalului de la Sanremo, Francesco Gabbani, cu

Ileana Popovici și... Lucio Dalla

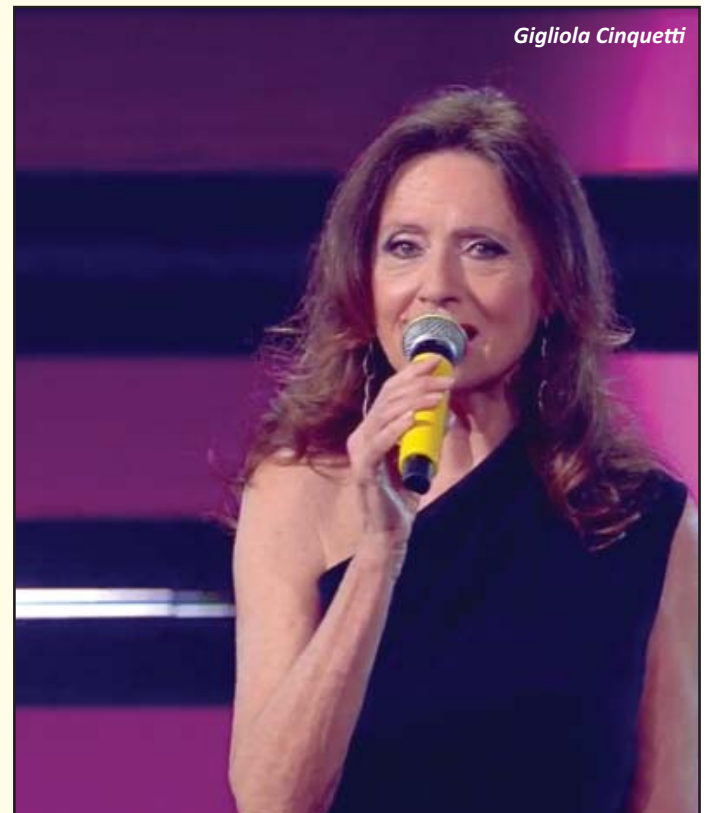
o jachetă de piele roșie, a omagiat-o pe Ornella Vanoni, iar prezentatorul-cântăreț Fiorello l-a evocat pe Little Tony, plecat dintre noi. Foarte cunoscut rocker, cu vestimentații și coafuri gen Elvis Presley, Little Tony a lansat câteva piese de mare succes, dintre care "Cuore matto" a devenit celebră în toată lumea. Au fost marcate diverse omagieri - Dante Alighieri (a recitat același talentat Fiorello) sau 100 de ani de la nașterea muzicianului argentinian Astor Piazzola. Foarte talentata actriță și cântăreață Serena Rossi a emoționat

Diodato

povestind despre bunicul ei și despre toți oamenii săraci plecați în lumea largă, cântând celebra piesă "Che sarà" a lui Nicola di Bari. Serena Rossi a declarat: "Adevărata frumusețe este să fii autentic". Născută și crescută la Napoli într-o familie iubitoare de muzică, a început prin a fi cântăreață, apoi devine actriță, îndeosebi de film. A lansat o serialul TV "Montalbano", dar consacrarea a venit cu rolul principal din filmul lansat în 2019 "Io sono Mia", peliculă biografică despre marea interpretă Mia Martini. Serena Rossi și-a prezentat la Sanremo noua emisiune muzicală de divertisment, „La canzone segreta”, în care cântă și dansează, pe care am urmărit-o și în care este cu adevărat excepțională. Subiectul: o vedetă are surpriza de a-și vedea cântecul preferat interpretat de prieteni sau de cineva neașteptat, de aici o serie de situații uimitoare.

Cea mai frumoasă seară a fost cea de joi 4 martie, intitulată "Cover". Ca în fiecare an ea este dedicată, așa cum indică și numele, readucerii pe scenă și în memoria

Gigliola Cinquetti

publicului telespectator a celor mai apreciate cântece italiene din toate timpurile, reinterpretate de concurenții de la festival. De această dată ea a fost consacrată în principal omagierii lui Lucio Dalla, cantautor și compozitor de geniu, care urca pe scena de la Sanremo în urmă cu 50 de ani. A fost într-adevăr o seară magică, scena fiind dominată de culoarea albastră a decorului, ca și cum era cerul de unde ne urmărea Lucio Dalla... "Mai multe persoane într-o singură ființă", așa și-l amintește Negramaro (Giuliano Sangiorgi), marele său prieten și admirator, care a apărut cu ochelari ca ai lui Dalla, înainte de a interpreta "Come è profondo il mare" și "Meraviglioso" a lui Domenico Modugno - cu adevărat două capodopere muzicale. Superbe au fost și momentele în care Eraldo Meta, talentatul muzician de origine albaneză, a cântat compoziția lui Lucio Dalla "Caruso" (cine nu cunoaște această piesă tulburătoare, șlagăr mondial?), iar Diodato o altă compoziție binecunoscută a lui Lucio Dalla, "4 marzo". Orchestra a fost ca de obicei la mare înălțime și a votat cea mai bună

realizare din seara "Cover". Ideea care s-a desprins este că muzica înseamnă libertate, Lucio Dalla a fost un artist liber, cântecul reprezintă lumea care se întoarce spre frumos și unde ne putem simți liberi. În timp ce urmăream aceste momente fermecate, mi-am adus aminte un episod pe care l-am trăit cu ani în urmă la Sanremo. M-am intersectat cu Lucio Dalla mergând pe strada principală a orașului. Era trist, singur și abătut, tocmai fusese eliminată din concurs piesa lui "Nani", cântată de Pierdavide Carone – o melodie superbă, mi-a plăcut mult, o fredonez și azi. Pierdavide Carone era un băiat sensibil, muzical, plin de talent, iar orchestra dirijată chiar de Lucio Dalla cânta împreună cu interpretul. Aș fi vrut atunci să stau de vorbă cu el, dar n-am

Gaudio

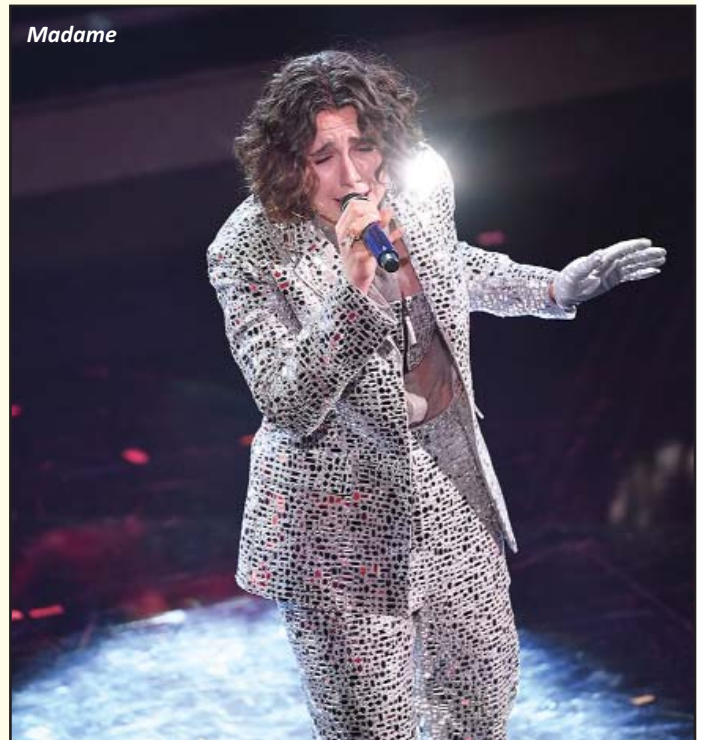
Loredana Berté

îndrăznit, era prea supărat... Așa că mă gândeam ca măcar în acea seară "Cover", când este atât de prezent, să fie mulțumit, acolo Sus, în albastrul cerului... La Sanremo au fost și drame datorită eliminării unor melodii valoroase și e clar că unele aprecieri vin prea târziu. În fața Cazinoului există o băncuță pe care este montată o statuie a lui Lucio Dalla. Nu o dată mergeam, mă așezam lângă el pe bancă și îi povesteam ce mai e nou la festival. "Caro amico, ti scrivo, cosi ti ricordo un po" ... La 9 ani de la plecarea sa spre alte lumi, se anunță lansarea unei cărți și a unui film dedicate lui Lucio Dalla. În aceeași seară magică a fost omagiat un alt mare dispărut, actorul, scriitorul și marele om de cultură, adorat de toți italienii, Gigi Proietti. Tot în seara "Cover" s-a remarcat foarte tânără, doar 19 ani, Madame – pe numele real Francesca Calearo. Textieră și compozitoare originală, a propus un "cover" inedit, tema fiind lipsa de comunicare dintre oameni. Madame a găsit o formulă inteligentă, o voce universală – așa s-ar traduce "Prisencolinensinainciusol" a lui Adriano Celentano – o idee și o realizare absolut remarcabile. Nu e de mirare că la această vârstă Madame se poate deja mândri cu patru "Discuri de aur" și unul de

"Platină". În secțiunea "Campioni" (Consacrați), solista a concurat cu melodia "Voce". Extrem de mare a fost emoția când "Colapesce di Martino" a adus un imn Italiei, cu piesa "Povera patria mia" a lui Franco Battiato, care a intervenit din când în când cu propria voce. Mesajul acestui adevărat imn a fost unul al speranței de întoarcere la normal... La sfârșitul acestei seri impresionante membrii orchestrei au acordat nota 9, cea mai mare, interpretării și aranjamentului piesei "Caruso" de Lucio Dalla, aparținând preferatului meu Ermal Meta (l-am remarcat de când l-am văzut pentru prima dată la Sanremo, într-o corespondență anterioară pentru "Actualitatea Muzicală"), care a evoluat acompaniat și de o formație de mandoline din Napoli. Ermal Meta cântă de trei instrumente, criticii îl consideră cea mai bună voce din festival și a mărturisit că bunica sa de 81 de ani îl urmărește la televizor din Albania. Înafara premiului "Cover" cu "Caruso", el s-a clasat pe poziția a treia în competiția consacraților cu compoziția sa "Un milione di cose da dirti" și a fost recompensat cu premiul "Giancarlo Bigazzi" pentru cea mai bună compoziție muzicală,

Madame

distincție conferită tot de membrii orchestrei. De subliniat că laureații nu primesc bani!

Seara de gală, sâmbătă seara, a adus mult-așteptatele premii. La Speranțe (Nuove proposte) a triumfat Luca Gaudiano, născut la Foggia în 3 decembrie 1991, cu piesa "Polvere da sparo". A fost între pușinii (se pierde distincția evenimentului, din păcate...) îmbrăcat la gală în costum,

foarte serios, evident extrem de emoționat și a dedicat premiul tatălui său, decedat cu puțină vreme în urmă. Premiul Criticii "Mia Martini" (stabilit de jurnaliștii din Sala Stampa) a revenit lui Willie Peyote (Guglielmo Bruno), pentru melodia "Mai dire no", iar premiul "Lucio Dalla" (acordat de reprezentanții posturilor de Radio și Televiziune) - Colapesce "Musica leggerissima" - Dimartino. Sergio Bardotti a fost un celebru textier, care a făcut istorie la festival, premiul pentru cel mai bun text, stabilit de juriul de specialitate, mergând către "Voce", piesa interpretată de Madame. Aceeași Madame a câștigat premiul "Lunezia" pentru cel mai valoros cântec, muzică și text. Premiul "Giancarlo Bigazzi", oferit de membrii orchestrei festivalului pentru cea mai bună compoziție muzicală - "Un milione di cose da dirti" (Ermal Meta), iar premiul "Enzo Ianacci", inițiat în memoria marelui cantautor, i-a fost înmănat rapper-ului din Palermo Davide Shorty, pentru piesa "Regina". Un alt premiu special, "Città di Sanremo", a fost oferit cu mare bucurie de primarul orașului, Alberto Biancheri, lui Rosario Fiorello, care a făcut încă o dată dovada că este un mare artist. Pe locul 2 s-a clasat melodia "Chiamammi per nome", interpretată de rapper-ul Fedez alături de cunoscuta solistă Francesca Michielin. Trofeul festivalului a fost câștigat de melodia "Zitti e buoni" (Liniștiți și buni), interpretată, fapt mai rar întâlnit la Sanremo, de un grup rock, Måneskin. Ei se auto-caracterizează prin deviza lor: "Siamo fuori di testa... diversi da gli altri", dedicând premiul profesorului care i-a îndrumat, ei fiind colegi de școală. Câștigători anterior ai

unui concurs "X Factor", au reprezentat în luna mai Italia la Eurovision (așa este stabilit de ani de zile, câștigătorul de la Sanremo merge acolo direct) și au triumfat, așa încât finala Eurovision va avea loc în 2022 în Italia. Måneskin (Clar de lună, în limba daneză) a fost grupul-revelație în Italia anulului 2017, stilul său îmbinând elemente din rock, rap/hip hop, reggae, funky, pop. Componența: Damiano-solist vocal, Victoria-chitară bas, Thomas-chitară, Ethan-baterie.

Festivalul de la Sanremo, a cărui gală s-a încheiat la ora 3:30 (!) și care s-a bucurat de o audiență uriașă, s-a dovedit încă o dată iubit de toată lumea din Peninsula, dar și de peste hotare. Au fost momente de mare încărcătură emoțională, între tinerii muzicieni necunoscuți mulți au fost bine pregătiți, foarte talentați, surprize extrem de plăcute. Iar marile voci ale cântecului italian ne-au oferit clipe de sublimă desfătare! Am văzut pe scena festivalului frumusețe, eleganță, sobrietate, precum și modestia invitaților. Culoarea dominantă a decorului a fost roșul, cu lumină și mai ales speranță că totul va reintra în curând în normal. Deloc întâmplător, în ultima seară pe scena

Teatrului Ariston formația muzicală a Carabinieriilor, aniversând 100 de ani de la înființare, a cântat Imnul de stat: Italia este unită și mai puternică, acesta a fost emoționantul și convingătorul mesaj final.

Ileana POPOVICI

Redutele șlagărului românesc (I)

Chiar și dacă n-ar fi fost această blestemată pandemie, cu seceta de festivaluri și spectacole, tot am fi purces în paginile noastre la rememorarea paginilor

Angela Similea, Dorin Teodorescu, Stela Enache

importante din istoria muzicii noastre ușoare, asupra căreia nu s-a prea oprit nimeni cu competență reală în materie. Din fericire, colecția revistei „Actualitatea Muzicală” oferă o documentare profesionistă și sigură oricărui doritor în cercetarea unui gen muzical din păcate destul de marginalizat, ca obiect de studiu. Cât despre cititorii noștri nostalgici, care ne contactează încântați, nu mai vorbim, pentru că sunt numeroși cei care ascultă cu precădere melodiile atât de frumoase de altădată, balanța înclinând greu în favoarea lor în raport cu multe din producțiile de

Laurentiu Profeta

gen actuale, cu linii melodice sărace, orchestrații (de fapt e cam mult spus...) simpliste și texte puerile...

După cum se știe, festivalul național al muzicii ușoare românești, cel de la Mamaia, lansat în 1963 de U.C.M.R., a fost întrerupt în 1976, în urma unor articole agresive publicate de revista „Flacăra” condusă de Adrian Păunescu, pentru care nu exista decât „muzica tânără”.

Cunosc bine contextul, fiindcă în acei ani apăram muzica ușoară românească atât în rubrica mea din prestigiosul săptămânal „Contemporanul”, cât și în revista „Muzica” sau în cotidianul „Scânteia tineretului”. Dar poetul era extrem de puternic și influent atunci. Nu întâmplător exact în acea perioadă am fost atacat în „Flacăra”, îndeosebi pe considerente politice, în urma unui complot pus la cale de trei artiști (Dan Andrei Aldea, Dida Drăgan și semnatarul infamului articol, interpretul la muzicuță Cornel Ionescu), ceea ce a dus la interzicerea mea totală în mass media timp de mai bine de 2 ani. În fine, voi dezvolta cândva acest subiect dureros, pentru că din păcate nu întotdeauna talentul, la artiștii noștri, este însoțit și de caracter. Din fericire, ca să revenim la muzica ușoară, a existat la Consiliul culturii și

Eva Kiss

educației socialiste (actualul minister al culturii) un secretar de stat, Ladislau Hegheduș (a se observa, etnic maghiar), care iubea toate genurile muzicii românești și care a făcut imens pentru muzica ușoară și pentru romanța, în special. Când ne vom ocupa de festivalul de la Mamaia vă veți putea convinge de abilitatea cu care el a pregătit terenul pentru reluarea, în 1983, a manifestării de pe litoral,

„frăgezind” autoritățile cu un concert desfășurat anterior exact pe acea scenă și purtând un nume inspirat ales din punct de vedere politic, „Zbor de porumbei”. Dar toate la timpul lor, așa încât să revenim la subiectul serialului pe care-l inaugurăm azi.

Așadar, din 1976 muzica ușoară românească suferea, compozitorii neavând unde să-și confrunte creațiile cu marele public. Drept care Ladislau Hegheduș face o

Janina Matei

mişcare inteligentă și, aliind Consiliul Culturii cu U. C. M. R. și Radioteleviziunea Română, propune prima ediție a „concertelor-concurs de muzică ușoară românească” „Melodii '79”. Desfășurată la București, manifestarea era, se înțelege, inclusă „sub arcul generos” al Festivalului național „Cântarea României” (unicul căruia i se mai putea spune pe atunci „național”). Și cum, vorba ceea, ca să treci puntea te faci frate...cu oricine, între titlurile laureate la cea primă ediție a evenimentului s-au numărat „Coloana infinită a patriei” de George Grigoriu, „Hunedoara” de Radu Șerban, „Drumul nostru” de Jolt Kerestely sau „Tinerețe, pasăre măiastră” de Vasile V. Vasilache. Totuși, celelalte opt piese laureate nu erau nicidecum „tematice”, abilitatea organizatorilor tocmai în asta constând - „împănarea” repertorială, procentual, cu cântece „angajate”, cum se spunea (ulterior însă, așa cum se va vedea, proporția lor va deveni mult mai mică). Celelalte melodii premiate au fost

„Voi, copiii!” de Marius Țeicu, „Împăcare” de Vasile Șirli, „Soare cu dinți” de Laurențiu Profeta, „Cu mine” de Temistocle Popa, „Indiscreție” de Henry Mălineanu, „Dor rău” de Aurel Manolache, „Dragoste, ciudată floare” de Camelia Dăscălescu și „Amintiri” de Dan Ardelean. Fiind o primă ediție, care își căuta încă identitatea, dintre marile vedete au cântat piesele laureate doar Margareta Pâslaru și Dan Spătaru, nume importante în epocă fiind și cele ale solistelor Janina Matei sau Mihaela Oancea. În rest, soliști lansați la concursul TV „Steaua fără nume” (Clara Anton, Marcel Roșca) sau nume de care din păcate azi se vorbește puțin, deși au avut o contribuție deloc de neglijat la consolidarea genului: Elena Constantinescu, Rodica Paliu, Nicu Pop, Irina Soroiu, Mariana Milea.

Începutul fiind făcut, ediția II-a, găzduită de Sala Palatului (arhiplină, datorită implicării agenției de impresariat artistic, ARIA) între 1 și 9 decembrie a fost de o mare diversitate. Juriul, cu 17 membri în componență, între care și „oameni ai muncii” (la urma urmei, reprezentanți ai marelui public) a selecționat 43 de titluri dintre cele peste 200 lansate în concertele teatrelor sau la radio și televiziune, în această a doua etapă, finală, piesele fiind semnate de 26 de compozitori și cântate de 34 de interpreți. De asemenea, opiniile spectatorilor au fost exprimate, premieră la acea dată, pe buletine de vot distribuite în sală. Repetăm, a fost o manifestare de o anvergură nemaîntâlnită, existând și o competiție a spectacolelor de music-hall (revistă), secțiile de estradă de la 5 teatre muzicale confruntându-și concertele-spectacol, inclusiv cu piese de muzică ușoară în primă audiere: Teatrul „Ion Vasilescu” din București (spectacolul „Nu vă ascundeți după uși”), Teatrul de estradă din Deva (cu „Olimpiada melodiilor”), Teatrul satiric-muzical „Constantin Tănase” din Capitală (cu „Toamna se numără...melodiile”), secția de estradă a Teatrului dramatic din Baia-Mare (cu „La mai mare, Baia-Mare!”), Teatrul „Fantasio” din Constanța (cu „Fantasiada”). Constatând cu tristețe că dintre acestea doar teatrul „Constantin Tănase” mai există, iată palmaresul: premiul I - „Fantasio, pr. II - Deva, pr. III - nu s-a acordat, celelalte trei spectacole fiind distinse cu Mențiuni. Concursul de Creație-muzică ușoară a adus la rampă, între alții, soliști cum ar fi Aurelian Andreescu, Dan Spătaru, Margareta Pâslaru, Angela Similea, Cornel Constantiniu, Alexandru Arșinel, Corina Chiriac, Acvilina Severin, Nicu

Horia Moculescu, George Grigoriu

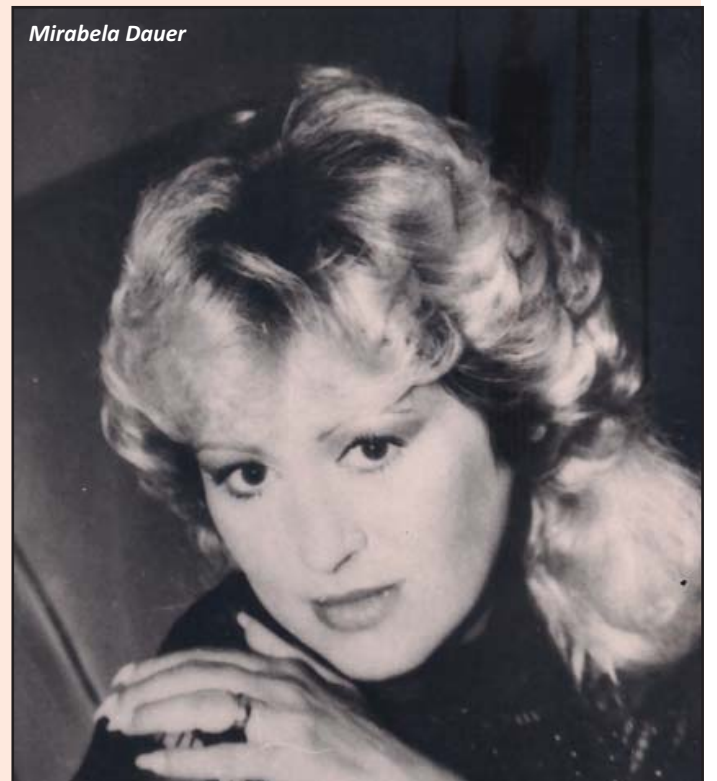
Pop, Trison, Puiu Faur, Elena Costea (ambii soliști la Deva), Marius Țicu, Clara Anton (de la Constanța) sau Irina Soroiu (tot de la „estrada” din Deva, la care s-a lansat și

(compozitorul); Laurențiu Profeta - „Dulce iarnă românească” (Doina Spătaru), „Joc de doi” (Trison). Ceilalți laureați au fost în general din rândul creatorilor cu renume consolidat, indiferent de vârstă, chiar din acea perioadă: Henry Mălineanu - „Toți copiii pământului” (Clara Anton), Horia Moculescu - „Balada vechiului menestrel” (Corina Chiriac), George Grigoriu - „Răsăritul viații” (Marcel Roșca și grupul vocal Choralis), Sile Dinicu - „În noi” (Irina Soroiu), Ion Cristinoiu - „O iubire pentru veacuri” (Expres), Dan Ardelean - „Vreau”, piesă cu care participase la festivalul de la Tokyo, în Japonia (Eva Kiss), Marcel Dragomir - „Pentru tine, draga mea” (Angela Similea). Dar juriul a alăturat în palmares și două creații aparținând unor tineri autori, Mihai Constantinescu (cu piesa cântată chiar de el, „Doar pentru tine”) și Liviu Mitriță - „Un desen de copil” (Mirabela Dauer). Între titlurile nepremiate au fost creații semnate de Camelia Dăscălescu, Ion Cristinoiu, Aurel Manolache, Radu Șerban, Temistocle Popa, Marius Țicu, Gheorghe David, Adrian Romcescu, Florentin Delmar, George Grigoriu, Vasile V. Vasilache, Cornel Fugaru,

Marcel Dragomir

Ovidiu Komorniyk), aceștia dând viață unor piese semnate de compozitori valoroși. A acompaniat orchestra de estradă a Radioteleviziunii, dirijor Sile Dinicu, iar în recitaluri, înafara unor evoluții în concurs, au apărut Gigi Marga, Nicolae Nițescu, Anda Călugăreanu, Dan Spătaru, Olimpia Panciu, precum și formațiile Star 2000, condusă de Petre Geambașu, Roșu și Negru, Savoy, Wilmanyi, nemaivorbind de numeroasele momente coregrafice. Spre deosebire de prima ediție, între cele 15 piese laureate au fost de această dată și câteva șlagăre autentice. Trei compozitori și-au împărțit, cu câte două creații fiecare, pozițiile de frunte: Vasile V. Vasilache - „România de azi, România de mâine” (duet Angela Similea și Stela Enache), „Unde ți-e gândul?” (Margareta Pâslaru); Marius Țicu - „Dragostea nu are asemănare” (Mirabela Dauer), „Tăcerea nu-i de aur”

Mirabela Dauer

Angela Similea

Marcel Dragomir, Sile Dinicu, Marcel Dragomir, Dan Ardelean sau de tinerele Marcela Frățilă și Doina Corina Marina. După cum se poate constata, concursul începuse să atragă, mulți fiind compozitorii selecționați cu două sau chiar cu trei creații.

De la ediția următoare, „Melodii '81”, concepția organizatorică se modifică, în sensul că anul din titlatură se referă la întreaga producție muzicală din acea perioadă, drept care, pentru a putea aprecia cum se cuvine „recolta”, festivalul va avea loc mereu în primele luni ale anului următor. (va urma)

Octavian URSULESCU

Alanis Morissette - „Jagged Little Pill”

Alanis Morissette a anunțat recent datele noului său turneu aniversar. Inițial, turneul ar fi trebuit să se desfășoare în 2020, marcând astfel 25 de ani de la lansarea albumului care a consacrat-o pe artista canadiană: „Jagged Little Pill” (1995). Aceasta apariție discografică i-a adus lui Alanis Morissette în anul 1996 patru premii Grammy („Albumul anului”, „Cel mai bun album rock”. „Cel mai bun cântec rock” și „Cea mai bună interpretă rock”) și alte două nominalizări la categoriile „Cel mai bun artist debutant” și „Cântecul anului”. „Jagged Little Pill” este privit ca un album de referință în istoria pop-rock-ului

modern, Alanis Morissette fiind considerată o deschizătoare de drumuri pentru noua generație de interprete (Pink, Shakira sau Avril Lavigne).

Coloana sonora a turneului aniversar va fi constituită din întregul material de pe albumul „Jagged Little Pill” și din cântece de pe noul album marca Morissette, „Such Pretty Forks in the Road”, lansat în anul 2020.

Compozitoare, interpretă, actriță, Alanis Morissette este una dintre cele mai premiate artiste rock canadiene ale ultimelor 3 decenii, având în palmares, printre altele, 7 premii Grammy, 14 premii Juno și 75 de milioane de discuri vândute în întreaga lume.

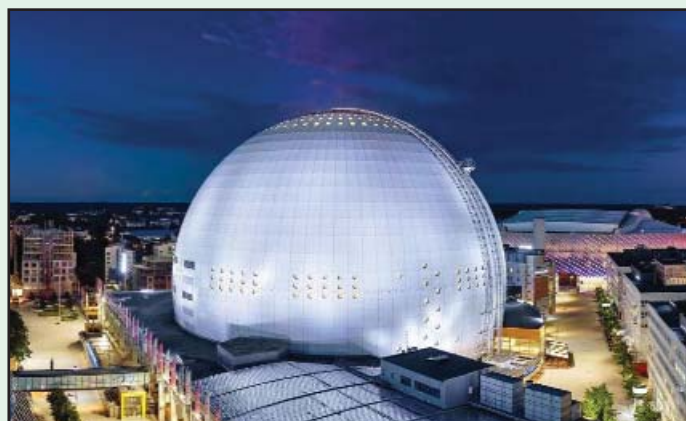
Arena Avicii

De peste jumate de secol, Suedia este o țară cu o mare tradiție în lumea muzicii pop. Muzicienii suedezi nu numai că au dat măsură calității artistice atât pe scenă, cât și în apariții discografice, ci au depășit, nu de puține ori, ca succes comercial, țări precum Regatul Unit și Statele Unite ale Americii. Începând cu ABBA, continuând cu Roxette și Ace of Base, Suedia s-a impus în clasamentele internaționale. De altfel, numeroase hit-uri care au dominat topurile internaționale în ultimele decenii au fost scrise de compozitorul suedez Max Martin. El a colaborat cu artiști importanți precum Backstreet Boys, Britney Spears, Pink, Usher, Avril Lavigne, Jessie J, Katy Perry, Christina Aguilera, Taylor Swift, Ariana Grande sau The Weeknd.

Odată cu sfârșitul anilor 2000 și începutul anilor 2010, fenomenul muzicii electronice lua amploare pe plan mondial și Suedia era în pas cu noile vremuri. De la Swedish House Mafia, promotori ai muzicii house, până la succesul din 2012 la Eurovision al cântecului dance-pop

„Euphoria”, interpretat de Loreen, artiștii suedezi s-au aflat în fruntea noului gen muzical.

În anul 2013 avea loc debutul discografic al celui care avea să domine muzica electronică la jumătatea anilor 2010. Albumul „True” lansat de tânărul DJ suedez Tim Bergling, ajungea pe locul întâi în numeroase clasamente europene, pe locul 2 în Regatul Unit și pe locul 5 în Statele Unite. Astfel, în urma succesului unor cântece precum „You Make Me” (2013), „Hey Brother” (2013), „Wake Me Up” (2013), tânărul DJ necunoscut ajungea să fie în doar câteva luni un fenomen muzical, cunoscut sub numele de scenă Avicii. În scurta sa carieră, Avicii a lansat două albume de studio („True”, 2013 și „Stories”, 2015), care au rămas ca sursă de inspirație pentru noua generație de artiști și care au consolidat, în același timp, genul muzical EDM. Avicii a avut un merit deosebit în revitalizarea muzicii country ca fenomen comercial, prin fuziunea genului cu muzica electronică în colaborările sale cu artistul soul, Aloe Blacc. În anul 2018 a venit vestea tragică a sinuciderii lui Tim Bergling la vârsta de 28 de ani, într-un hotel din Muscat, capitala Omanului. Familia, colaboratorii și fanii s-au aflat într-o stare de șoc. Eric Clapton, deși nu a colaborat cu Avicii, s-a declarat profund mișcat de personalitatea tânărului artist, dedicându-i la sfârșitul anului noul său album „Happy Xmas”. În anul 2019 a fost lansat post-mortem cel de-al treilea album de studio Avicii - „Tim”,

care a urcat pe primul loc în clasamentele din Suedia și Olanda.

Începând din luna mai a acestui an, una dintre cele mai importante săli de concert din Stockholm se va numi Arena Avicii, în amintirea regretatului Tim Bergling, unul dintre cei mai bine vânduți artiști suedezi, un suflet sensibil, mereu în căutarea propriului adevăr artistic.

Festivalul Coachella

După ce festivalul Glastonbury din Marea Britanie a anunțat anularea ediției din acest an, a venit rândul și celui mai important festival de muzică pop din Statele Unite ale Americii să își închidă porțile și, spre dezamăgirea fanilor, să amâne cu încă un an desfășurarea evenimentului. Lăsând în urmă o tradiție de 20 de ani, Festivalul Coachella a fost anulat în 2020, ca urmare a restricțiilor din timpul pandemiei. Începând din 1999, Coachella s-a impus de-a lungul anilor în rândul festivalurilor de top din lume, reușind să strângă an de an în deșertul Colorado din California sute de mii de oameni. În anul 2017, atunci când

capul de afiș a fost ținut de Radiohead, Lady Gaga și Kendrick Lamar, încasările festivalului au depășit cifra de o sută de milioane de dolari. La fel ca și Glastonbury, Coachella a adus în fiecare ediție în fața publicului nume mari din industrie precum AC/DC, Jack White, Drake, Prince, Roger Waters, Jay-Z, Muse, Gorillaz, Depeche Mode, Red Hot Chili Peppers sau Eminem.

Ediția din 2021 i-ar fi avut în prim plan pe artiștii Travis Scott, Frank Ocean și Rage Against the Machine, însă

și anul acesta restricțiile impuse de autoritățile din statul California i-au obligat pe organizatori să își refacă socotelile. După o încercare de a muta festivalul în luna octombrie, Coachella a fost amânat oficial până în vara anului 2022.

Drake - artistul ultimului deceniu

În ultimul deceniu artiștii canadieni au reprezentat o concurență serioasă pentru vecinii lor americani, dominând topurile Billboard 100 și topurile internaționale. Justin Bieber, The Weeknd, Shawn Mendes sau Alessia Cara sunt doar câteva exemple. Totuși, pe scara succesului comercial, Drake a fost în vârful clasamentelor an de an.

Fie că a fost vorba de topurile platformelor de streaming sau de cele clasice, Drake a fost o prezență constantă în conștiința publicului. Căntece precum „Hotline Bling” (2016), „Nice for What” (2018) sau „God’s Plan” (2018) au devenit virale pe platformele social media, iar brandul Drake a devenit o veritabilă mașinărie de marketing.

Pe 23 mai 2021, în urma ceremoniei din cadrul Billboard Music Awards, Drake a devenit oficial artistul

ultimului deceniu, vârful generației anilor 2010. Născut pe 24 octombrie 1986 în Toronto, Canada, Aubrey Drake Graham a debutat oficial în lumea mare a muzicii în 2010, odată cu prima apariție discografică, „Thank Me Later”, care l-a propulsat pe locul întâi în clasamentele din Statele Unite, Canada și Marea Britanie. A lansat în total 6 albume de studio („Thank Me Later”, 2010; „Take Care”, 2011; „Nothing Was the Same”, 2013; „Views”, 2016; „Scorpion”, 2018; „Certified Lover Boy”, 2021), vânzând 260 de milioane de discuri (atât în format fizic, cât și în format digital). Drake este cel mai bine vândut artist în mediul digital din toate timpurile, cu peste 140 de milioane de unități vândute în online. A fost nominalizat de 47 de ori la Premiile Grammy, reușind să câștige patru trofee. La vârsta de 34 de ani privește încrezător către noul deceniu, având toate șansele ca brandul muzical Drake să se impună și în anii 2020.

Adam Lambert - Musical

Finalist în cea de-a opta ediție a celebrului concurs American Idol, Adam Lambert a devenit cunoscut pe plan mondial datorită colaborării sale cu formația Queen. Încă din anul 2011, la invitația membrilor Queen, Lambert s-a angajat să ducă mai departe moștenirea colosală lăsată de Freddie Mercury, alături de Brian May și Roger Taylor. Cu toate acestea, Lambert nu și-a neglijat cariera solo, lansând pe piață din anul 2009, un număr de patru albume de studio („For Your Entertainment”, 2009; „Trespassing”, 2012; „The

Original High”, 2015; „Velvet”, 2020), care, prin prisma succesului lor, l-au plasat pe Adam în topurile muzicii americane. Pe lângă cariera muzicală, Lambert s-a intersectat cu proiecte din sfera cinematografică, apărând în diverse filme și seriale, cea mai notabilă apariție fiind între anii 2013-2014 în serialul de succes *Glee*. Recent, Adam Lambert a dezvăluit în cadrul unui *podcast* faptul că intenționează în viitorul apropiat să înfrunte o nouă provocare, un nou proiect în care să împletească marile sale pasiuni: muzica și actoria. Profitând de amânarea turneului Queen din 2020 și 2021, Lambert a început să lucreze la un musical *rock’n’roll*. Fără să intre în detalii, Adam a anunțat că acțiunea musical-ului, inspirat din fapte reale, se va petrece în anii '70 și va oferi prilejul unor colaborări inedite. Până la apariția musical-ului, Adam Lambert se pregătește pentru un nou turneu cu trupa Queen, în 2022.

David LAPADAT

100% "Acces Direct... la Muzică"

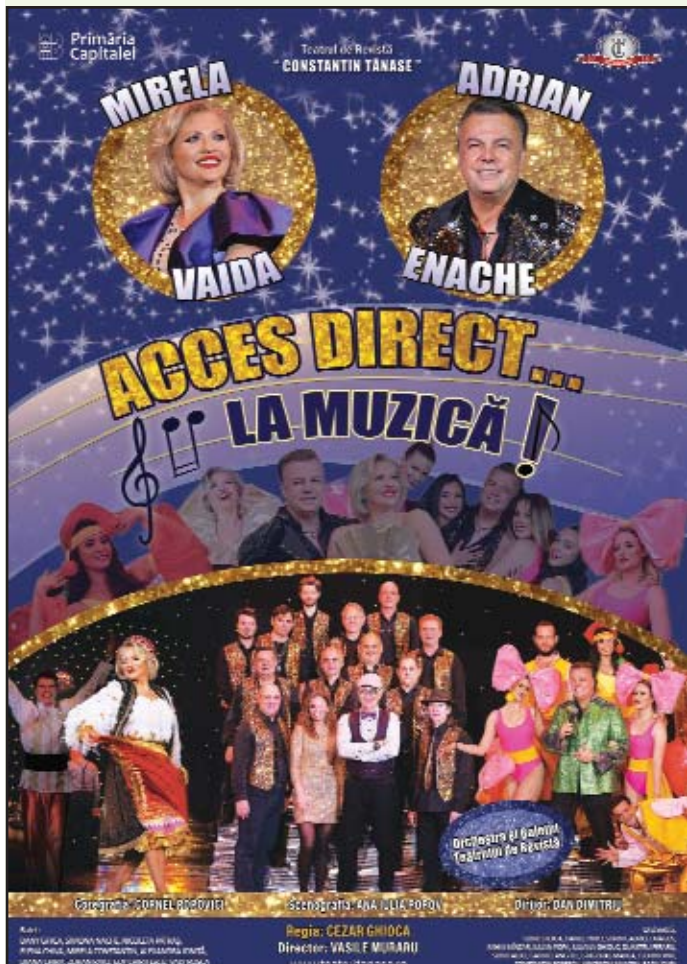
Sala Savoy a Teatrului de Revistă „Constantin Tănase” a prezentat, aproape imediat după relaxarea restricțiilor și redeschiderea instituțiilor de cultură, cea mai nouă premieră a Stagionii 2021. Semn că la "Tănase", chiar și în pandemie, nimeni nu a stat, s-a studiat și s-a repetat aproape zilnic. Spectacolul-concert „Acces Direct... la Muzică!” este un veritabil „maraton muzical” ai cărui

veghind de la balcon la premiera "sold-out" la care au fost prezenți și Stela Enache, Petre Geambașu, Octavian Ursulescu, textiera Carmen Aldea Vlad, actrița Valentina Fătu.

„Acces Direct... la Muzică!” este un "altfel" de spectacol de Revistă, cu muzică de calitate, atent și inspirat aleasă, de toate genurile, pentru toate gusturile, cu binecunoscute piese din repertoriul românesc, dar și din cel internațional. Structura show-ului, cu gradațiile și variațiile aferente, orchestrarea efectelor vizuale și exploatarea spectaculoasă a fiecărui moment poartă amprenta regizorului Cezar Ghioca, el însuși muzician, pasionat de music-hall, domeniu în care are Doctoratul.

"Acces direct la muzică" este unul dintre cele mai inspirate titluri pe care le avem în repertoriu. Deși pare o parafrază la o cunoscută emisiune de televiziune, titlul surprinde esența spectacolului, care este o întâlnire nemijlocită a publicului cu șlagăre nemuritoare aduse pe scenă de cei doi charismatici protagoniști, Adrian Enache și Mirela Vaida", a spus Cezar Ghioca. "Este o excursie muzicală îmbrăcată inspirat în costume și decor imaginate cu fantezie de scenografa Ana Iulia Popov și cu o coregrafie spectaculoasă semnată de Cornel Popovici, pusă în valoare și de orchestra de excepție a Teatrului Tănase, sub bagheta magică a compozitorului și orchestratorului Dan Dimitriu. Soliștii glisează cu grație pe ritmuri variate, antrenante, de la pop-rock la folclor și cântece de petrecere, la omagii aduse marilor interpreți autohtoni, culminând cu soul și funk. Toate elementele de spectacol, inclusiv muzica, facilitează întâlnirea netrucată, vie, palpitantă a celor două vedete îndrăgite cu publicul meloman, amator de experiența fluxului viu de energie cu dublă conexiune scenă-sală. Pot afirma că magia începe la "Savoy" cu Enache, Vaida și cu voi!".

Cei doi artiști aduc tributul șlagărului și folclorului românesc, dar și muzicii de pretutindeni. Remarcabil, omagiu adus unor mari interpreți români (dar și compozitori și textieri!), precum Dan Spătaru (cu "Drumurile noastre" și șlagărul tandemului Dan Dimitriu

protagoniști sunt cei doi talentați soliști, acompaniați de Orchestra Teatrului, dirijată de compozitorul Dan Dimitriu, Mirela Vaida și Adrian Enache.

"Sunt foarte bucuros că am reușit să contribuim cu acest spectacol-eveniment la revitalizarea vieții culturale bucureștene", spunea actorul Vasile Muraru, managerul Teatrului de Revistă. "L-am lansat la numai două săptămâni de la redeschiderea sălilor de spectacol, dovadă că eram pregătiți să le oferim spectatorilor acea starea de bună dispoziție care a lipsit tuturor. Mirela Vaida și Adrian Enache sunt doi artiști care meritau un show în care să-și etaleze talentul, vocile și popularitatea". L-am remarcat în sală, prezență discretă,

Mirela Vaida

- Mihai Maximilian, "Nu m-am gândit la despărțire"), Laura Stoica ("Un actor grăbit" compusă de Bogdan Cristinoiu, pe versurile Andreei Andrei, și "Mai frumoasă", emoționanta piesă a regretatei soliste), Mihaela Runceanu ("De-ar fi să vii" de Alexandru Vilmanyi, text Roxana Popescu, "Nu, nu mai vreau să știu" de Dan Dimitriu, versuri Eugen Rotaru), Mădălina Manole ("Fată dragă" de Șerban Georgescu, pe versurile lui Aurel Felea), Florian Pittiș - "Pasărea Colibri" ("Vinoștii fără vină" de Dorin Liviu Zaharia, "Sfârșitul nu-i aici", după piesa lui Bob Dylan, "Death is not the end") sau Mihai Constantinescu ("Un zâmbet, o floare", "Sus în deal e-o casă", "O lume minunată").

Textiera Carmen Aldea Vlad s-a bucurat din nou de succesul șlagărului "Un trifoi cu patru foi", compus de Dan Dimitriu, pe versurile ei și încredințat în 1992 regretatei interprete Marina Scupra. Publicul a fredonat și a aplaudat continuu și la minunata "Portocală" compusă de Marius Țicu, pe versurile lui Ovidiu Dumitru. Piesa a fost cântată în premieră la Radio România în anul 1973 de Anda Călugăreanu și încă de la prima lansare pe scenă melodia a avut trei bis-uri, fiind apreciată, cântată, fredonată și remixată de generații întregi.

"Acest show este ca o călătorie muzicală în perioade prolifiche ale muzicii românești și internaționale, care sperăm să bucore și să emoționeze publicul spectator. Vă așteptăm alături de noi să ne distrăm, să dansăm, să cântăm și să călătorim împreună pe diferite meridiane muzicale", mărturisea Adrian Enache, talentatul solist care a ținut să ofere publicului și admiratoarelor sale, în dar, șlagăre și „evergreen”-uri care au contribuit la istoria muzicii pop și rock: „She’s a Lady” (Paul Anka), „Sex Bomb” a idolului său Tom Jones sau "Since I Met You, Baby" compusă în 1956 de Ivory Joe Hunter și devenită hit-ul anilor '60 datorită lui Sonny James.

"Aștept de cincisprezece ani un astfel de spectacol, pentru că înlăuntrul ființei mele, dincolo de orice, sunt un artist, prin excelență." - mărturisea solista Teatrului. „Iar acest rol este exact ceea ce mă definește și mă face cu adevărat fericită și împlinită din punct de vedere profesional. În acest spectacol sunt 100% Mirela Vaida,

aceea pe care poate lumea n-o cunoaște atât de bine. Sensibilă, vulnerabilă, generoasă, emoționantă, cu slăbiciuni, dar în același timp, foarte puternică, sunt un om,

Adrian Enache

un artist care, atunci când cântă live, cu orchestra în spate, se simte de-a dreptul împlinit. Asta va putea vedea publicul în cel mai nou spectacol al Teatrului de Revistă!"

De remarcat și faptul că în acest spectacol care începe în forță cu hit-uri precum "Mamma Mia" și "Money,

Adrian Enache, Dan Dimitriu, Mirela Vaida

Money", "I Will Survive" sau „Can't take my eyes off of you", se cântă și muzică lăutărească, ca un omagiu adus unor mari artiști legați într-un fel sau altul de teatrul românesc de Revistă: Maria Tănase („Mărioară de la Gorj", „Aseară vântul bătea", „Mi-am pus busuioc în păr"), Gică Petrescu („Căsuța noastră", „Astă seară, imeni să nu doarmă"), Fărâmiță Lambru sau Lisette Vereea („Ionel, Ionelule", compusă de Claude Romano, pseudonimul artistic al lui George Sârcea).

Adrian Enache și Mirela Vaida aproape că au ridicat sala în picioare cu

Mirela Vaida alături de orchestra teatrului, dirijor Dan Dimitriu

(vioară), Silviu Albei (trompetă), Gabriel Anghel (trompetă), Grigoraș Manea (trompetă), Florin Dinu (saxofon), Constantin Popescu (saxofon), Vincențiu Mantea (saxofon) și Radu Clipa (trombon). Conducerea muzicală și toate orchestrațiile sun semnate de dirijorul și compozitorul Dan Dimitriu.

„Acces Direct... la Muzică!” este un spectacol cu muzică de calitate, inspirat aleasă, din mai multe colțuri ale lumii, dar mai ales de la noi. Este un prilej de a aduce un omagiu marilor artiști care nu mai sunt printre noi, dar care vor rămâne nemuritori prin muzica lor, un spectacol în care artiștii Teatrului Tănase aduc un omagiu șlagărului și folclorului românesc, dar și muzicii de pretutindeni! (Foto: Ruslan Chetrosam)

Oana GEORGESCU

prelucrările folclorice „Hai iu, iu”, „Bate toba mărunțel”, „Înflorit-o ruguțu”, „Lele, Lele”, „Și-am iubit și eu o fată”. Și Raoul (Rareș Borlea) s-a regăsit ca textier și compozitor al piesei „Ești frumoasă” în „playlist”-ul premierei 100% muzicale a Teatrului Tănase.

Se cuvine să îi amintim pe „alergătorii de cursă lungă” ai maratonului muzical „Acces Direct... la Muzică!”, membrii Orchestrei Teatrului de Revistă „Constantin Tănase” care timp de aproape două ore nu părăsesc scena: Silviu Stoica (chitară bass), Daniel Pirici (drums&percuție), Sorin Gabriel Dragoș (chitară), Mihai Andrei Mînzar (drums&percuție), Iulian Popa (vioară), Iuliana Ghiduc (vioară), Dumitru Feraru

Mirela Vaida, Adrian Enache

Promovare

Există felurite modalități de a face reclamă unui spectacol, iar ele țin, firește, de popularitatea protagoniștilor, dar și de ingeniozitatea organizatorilor. Înainte vreme, Teatrul Național din Timișoara organiza periodic (erau anii „autofinanțării”) reprezentații de mare ținută cu artiști invitați de la București, coordonate și prezentate de colegul nostru Octavian Ursulescu. Distribuția includea de la mari actori (ne aducem aminte de Leopoldina Bălănuță, Horațiu Mălăele sau Radu Gheorghe) la vedete ale muzicii ușoare și ale genului folk, drept care spectacolele erau așteptate cu nerăbdare de localnici, biletele epuizându-se rapid. Credeți că orașul era înțesat, în acest scop, cu afișe? Nici vorbă, pe frontispiciul Operei din Timișoara (sala era comună cu a Teatrului Național), devenit celebru pentru balconul de la Revoluție, se întindea o pânză imensă ce anunța numele invitaților și atât! În urmă cu câțiva ani am văzut la Chișinău, cu mare mândrie și bucurie, o promovare și mai impresionantă, cu numele și fotografia lui Vasile Șeicaru, unic protagonist al concertului, amplasate pe un eșafodaj uriaș în centrul orașului! Poate că și la București s-ar putea adopta această formă de reclamă artistică, renunțându-se la afișele lipite de-a valma pe ziduri, pe pereții caselor sau chiar pe geamuri, peste care se adaugă cu bidineaua, inestetic, altele și altele... (M. G.)

Copii, voi sunteți primăvara

Muzică și text: Mircea Romcescu

Moderat

Oboi - legato

1. Un co-pil e-o pri-mă-va - ră ___ Via-ța ce-a re-năs-cut ___ Zâm-bet cald în
 2. Un co-pil e-o floa-re al - bă ___ Floa-re al-bă de mai ___ Sc-o-fi-leș - te

fapt de sea - ră ___ Chip tă-cut ___ El nu ști - e ce e tea - ma ___
 când iu-bi - re ___ tu nu-i dai ___ În pri-vi - rea lui tris-te - țe a

zi-lei ce va ve-ni ___ Să-l pă-zim să n-o ___ cu - noas - că ___ cât va fi! ___
 să n-a-pa-ră nici-când ___ Chi-pu-i să se lu - mi - ne - ze ___ doar râ - zând ___

Ref:

Co-pii, voi sun-teți pri-mă - va - ra ___ Cu cer se-nin și plin de pă-să-ri mii ___ Iar gla-sul vos-tru um-ple
 za - rea ___ de cân-tec ve-sel și de bu-cu - rii ___ Co-pii, voi sun-teți pri-mă - va - ra

Voi dați spe-ran-țe și-u-nui vis pier - dut ___ Fă-ră pri-vi-rea voas-tră de co-pii ___ Zâm-bet n-ar ___ mai fi

Fă-ră pri-vi-rea voas-tră de co-pii ___ Zâm-bet nu ___ ar mai fi

Pian - legato **D'a Capo**

SFINX (II): de la discul albastru la Experience

Se spune că nimeni nu e de neînlocuit, dar - uneori - este nevoie de mai multe persoane pentru a înlocui una singură. În cazul lui Dan Aldea, dispărut peste noapte de la Sfinx, nu a fost simplu. După o perioadă scurtă cu chitaristul și solistul vocal Mircea Romcescu, formația rock nr 1 a momentului s-a reechilibrat prin venirea perechii Sorin Chifiriuc (chitară și voce) - Doru Apreotesei (claviaturi). Secția ritmică (și organizatorică) Mișu Cernea -

- „Pasăre sură” semnată Cernea (videoclip filmat pe lacul Costinești, probabil în 1982). Mirel Leventer a păstrat imagini dintr-o gală „Club A - 15 ani” (martie 1984), fără sunet, dar care oferă o imagine a unui show Sfinx energic, cu Sorin Chifiriuc dezlănțuit.

Dar cerințele contractelor în străinătate se opreau la hiturile internaționale ale momentului. Cei doi înlocuitori ai lui Aldea vor rămâne pe rând în străinătate. În 1986 Sfinx cântau cu Crina Mardare și Zoia Alecu, în 1987 noul chitarist este Florin Ochescu, doar pentru doi ani. Sunt atrași noi instrumentiști și soliști de top, precum Laurențiu Cazan, Adrian Ordean, Mihai Coman... Imediat după

D. Ciubuc, D.A. Aldea, D. Bădulescu, D. L. Zaharia, A. Vijan-Graterol, M. Cernea

Bibi Ionescu a reușit să treacă cu succes peste handicapul ivit. Sfinx a continuat să cânte în stagii de câteva luni în străinătate, alternate cu concertele / turneele în țară.

În 1984 este lansat al treilea album al trupei, intitulat simplu „Sfinx” (zis și „discul albastru”), cu compoziții semnate Apreotesei, Chifiriuc și Cernea, hituri precum „An după an” ori preluarea „Într-un cer violet”. Stilistic, legătura cu Sfinxul din perioada Aldea nu există decât, poate, la nivelul de sound al instrumentelor. Cu evidente apropieri de new wave și electronic (inclusiv tobele), fără a exclude influența jazz-rock a claviaturistului timișorean venit de la Post Scriptum în momentul în care timișorenii făceau furori deopotrivă pe scenele pop-rock și jazz. Dar și energia chitaristului, un copil teribil al rockului românesc care lansase Domino, după Curtea Veche Nr 43 și Iris!

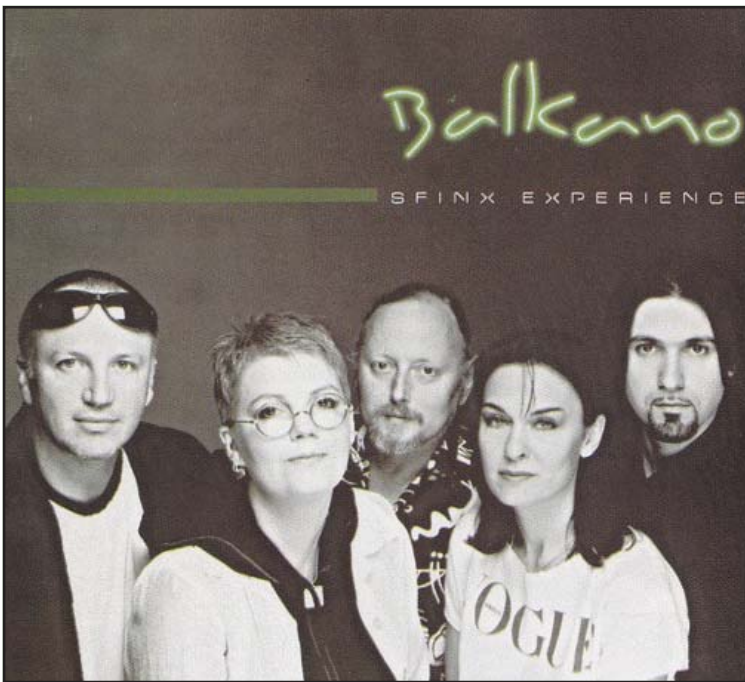
Arhivele nu sunt tocmai generoase cu această perioadă a trupei. Filmul „Melodii la Costinești” conține însă o superbă înregistrare a unei piese inedite semnate Chifiriuc, iar Arhiva Multimedia TVR

Revoluție, o emisiune live din platourile TVR (încă păzite de soldații parașutiști) înfățișează practic un super-grup pop-rock, care cântă doar preluări, de la Gipsy Kings la Roxette și Tina Turner. În schimb, în 1994, la „Cerbul de Aur”, Sfinx Experience susțin un recital aproape conceptual, integrat, un show în care se evidențiază un alt mare muzician - Doru Căplescu, claviaturist și solist vocal. La chitară - Paul Ciuci. Sunt readuse publicului compoziții vechi („Călătorul prin nouri”), mai noi („Pământ de rai” a Zoiei Alecu), preluări de la Van Halen la Compact... Iar în 1999, la gala aniversară „Club A”, „Mierea”, „Hora de băieți”, dar și piese noi („Verde” etc...).

Este anul lansării CD-ului „Balkano”, de către o garnitură întinerită: Adi Manolovici - chitară, Marcel Avădanei - bass. Plecările peste hotare s-au estompat, Sfinx Experience rămâne o firmă importantă în show-biz-ul reinventat (ca și Stage Expert, fondată de Bibi Ionescu, care părăsise însă scena). Numeroase apariții televizate, festivaluri, un up-date stilistic în ton cu vremurile. După doi ani, revenire pe piața discografică cu „Sfinxstanbul”,

Teo Boar, M. Baniciu, M. Vintilă, D. A. Aldea, Vladi Cnejevici

acompaniat de Desperado, cântând vechile și celebrele compoziții Sfinx! Cu Călin Pop, dar și cu Nicolae Covaci (inclusive la aniversarea Phoenix din 2017).

Dacă în primul episod am spus câte ceva despre momentul creativ în care l-a surprins sfârșitul din 2020, trebuie să mai precizez că acel album capodoperă „Zalmoxe”, în curs de reînregistrare în adevărata-i amploare și cu sunete actualizate, urma să aibă o finalizare într-un spectacol grandios, rock simfonic. Un proiect angrenat de Mike Godoroja (care a și colaborat cu Aldea, alături de Blue Spirit), care nu a fost dat uitării, dar care are nevoie de o finanțare pe măsură. Până la edificarea acestuia, colaboratorii și muzicienii admiratori ai lui Dan speră la o gală în memoriam (oprită de pandemie în 2020, la festivalul de la Brezoi). Pas cu pas, în diverse combinații (sub egida Rockul Carantinei), au început să apară remake-uri: „Focuri vii”, „Șir de cocori”, „Secolul vitezei”... Dan Andrei Aldea, un adevărat Sfinx al rockului nostru, trăiește!

Doru IONESCU

componența etalând un nou chitarist – Dan Leompescu, apoi basistul Silviu Sanda și nu în ultimul rând solistul Tică Alexe.

Liderul veteran Mișu Cernea a oprit la un moment dat motoarele (ultimul concert - Revelion 2006). Din 1998, apăruse o altă provocare - reunirea Mondial – în paralel cu două festivaluri-concurs, dar și onorarea unor cereri de recitaluri. Interesant, cea mai recentă cântare s-a consumat în februarie 2015, la împlinirea unei vârste rotunde. Atunci când – surpriză – invitat de onoare a fost Dan Andrei Aldea, revenit din toamna trecută în țară, la Oradea. Marele muzician se întorsese pe scenă, atât singur cât și

D. Ionescu, D.A. Aldea

● Atât blonda, Gabriela Roșu, cât și bruneta, Brândușa Acsânte, obținuseră în postură solistică numeroase premii la concursurile importante ale vremii (Mamaia, Amara). Cum amândouă sunt din Iași, s-au decis la un moment dat să alcătuiască un duet, Porto. După câte am înțeles continuă să activeze cu succes la diverse evenimente, semn că talentul nu piere odată cu trecerea anilor, mai ales într-un oraș cu frumoase tradiții muzicale.

● Nici unul din compozitorii foarte cunoscuți nu este atât de apropiat de lumea fascinantă a celor mici ca Virgil Popescu. Sigur, realizări notabile pe acest tărâm au și Jolt Kerestely sau Marius Țeicu, însă Virgil Popescu are o activitate constantă, consecventă, predând muzica la diverse grădinițe pentru copii și mai ales compunând zeci de melodii pentru tinerii aspiranți la glorie (am recenzat de altfel în paginile noastre albumele sale discografice de acest gen, cel mai recent fiind alături de ansamblul Meloritm). La toate festivalurile pentru copii șlagărele lui figurează la loc de cinste în repertoriul concurenților. Iar copiii îl iubesc pe „tăticul” profesor și compozitor, așa cum se poate vedea și din imaginea alăturată. (M. G.)

Ioana Sandu: „E povestea mea”

Absolut remarcabil (și cu siguranță o premieră discografică la noi) acest album editat de casa de discuri Eurostar (producător Paul Stîngă), în colaborare cu Uniunea Elenă din România! Ne referim atât la prezentarea grafică, dar mai ales la realizarea în întregime bilingvă a discului, fiind tradus în limba greacă atât textul lămuritor al valoroasei interprete și textiere Ioana Sandu, cât și absolut toate titlurile. Din acest motiv, credem că este un minunat produs de export, nemaivorbind de numeroasa comunitate elenă din țara noastră, care se va bucura descoperind o româncă pronunțând impecabil, pe disc dar și în spectacole, în limba greacă și în același timp pătrunzând de minune fiorul specific al acestor ritmuri îndrăgite în întreaga lume. Beneficiind de sfatul autorizat al unor distinse membre ale comunității elene, Ioana Sandu și-a îndeplinit un vis din copilărie, când asculta fermecată, alături de mama sa (cu ascendență elenă), cântecele inegalabilei Nana

Mouskouri. Un rol extrem de important l-a jucat muzicianul Francisc Reiter, soțul artei, cu orchestrații inspirate la cele 17 titluri (ultimul - un colaj), dar și cu două compoziții. Acestea se adaugă unor piese celebre, pe care le-ați fredonat nu o dată, întregind un album de mare calitate.

Larisa Onciu: „Vino, iubire, în viața mea!”

În urmă cu o săptămână am primit de la cunoscuta interpretă Ioana Sandu câteva filmări. La început am fost tentat să cred că este vorba chiar de ea, fiindcă știam că are în pregătire un nou disc la aceeași prestigioasă casă de discuri Eurostar care a editat și albumul pe care-l țineți acum în mână. Surpriza a fost însă atunci când am descoperit o solistă distinsă, elegantă, sensibilă, punând în valoare compoziții ale valorosului compozitor și

orchestrator Francisc Reiter. Evident, m-am interesat de cine este vorba și așa am aflat că Larisa Onciu este nevăzătoare, așa explicându-se cu siguranță emoția tulburătoare cu care dă viață versurilor în care apar luna, marea, bătrânul tei sau măicuța iubită, pe care nu le va vedea niciodată decât cu ochii minții și ai sufletului. Originară din județul Botoșani, Larisa s-a născut la Săveni, dar locuiește în satul Podriga și și-a descoperit vocația la școala din Târgu-Frumos, sub îndrumarea profesorului Dumitru Tablan. Apoi, la București, unde a terminat liceul și a obținut diploma de asistentă medicală în Balneo-Fizio-Kinetoterapie, profesorul de muzică Ionuț Istrate i-a desăvârșit pregătirea și a îndrumat-o către Școala populară de arte, clasa de Canto popular, unde a avut-o drept dascăl pe reputata interpretă Ana Piuaru, iar corepetitor pe apreciatul pianist de jazz Puiu Pascu. Și iată că după primele apariții la serbările școlare, concursuri sau spectacole organizate de Asociația Nevăzătorilor Botoșani a venit și consacrarea, prin apariția acestui CD conținând 12 melodii frumoase compuse și orchestrate de Francisc Reiter, pe versurile Mariane Dumitru, leit-motivul acestora fiind iubirea, pe care îi dorim s-o întâlnească, așa cum merită, această solistă talentată. Și încă o bucurie: într-o perioadă când aproape a devenit o rușine, în ochii unor „globaliști”, să spui ca ești patriot, Larisa Onciu își cântă țara așa cum n-o fac aceia care chiar pot să se bucure de frumusețile ei... Casa de discuri Eurostar a realizat un album remarcabil, cu fotografii expresive semnate Adelina Lazăr, așa încât Ioana Sandu, Francisc Reiter, Mariana Dumitru, Venera și Paul Stîngă trebuie felicitați pentru acest produs de calitate. Iar pentru Larisa Onciu este cu siguranță un vis împlinit.

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori:

Octavian URSULESCU
Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție:

Costin ASLAM

Correspondenți naționali:

Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ȘUTEU, Alex VASILIU,
Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Eduard-Iosif ANTAL, Andra APOSTU, Dumitru AVAKIAN,
Loredana BALTAZAR, Corina BURĂ, Lavinia COMAN, Maria DUȚU-
ENESCU, Oana GEORGESCU, Doru IONESCU,
David LAPADAT, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Doina MOGA,
Costin POPA, Sarah RIZESCU, Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742X

Octavian URSULESCU